

Plan- och byggfrågor

Sammanfattning

Bostadsutskottet behandlar i detta betänkande motioner från höstens allmänna motionstid, samt en motion från 2004/05 års riksmöte, som tar upp plan- och byggfrågor i vid bemärkelse. Motionsförslagen avser plan- och byggprocessen, fysisk planering och andra former av planering samt byggfrågor av olika slag, såsom villkor för bygglov, tillgängligheten i boendemiljön, byggnaders inomhusmiljö, energianvändningen och säkerhet i byggnader. I betänkandet behandlas också frågor om byggforskning och bostadsanpassningsbidrag. Dessutom tar utskottet upp Riksrevisionens styrelses redogörelse avseende Boverkets och länsstyrelsernas roll i den fysiska planeringen (2005/06:RRS7) samt motioner som lämnats med anledning av redogörelsen eller som rör det område som redogörelsen behandlar.

Förslagen som rör en reformering av plan- och bygglagstiftningen avstyrker utskottet efter att ha behandlat motionerna i förenklad ordning mot bakgrund av Regeringskansliets beredning av PBL-kommitténs slutbetänkande. Utskottet anser att utfallet av den pågående beredningen och regeringens ställningstaganden bör avvaktas. Dessutom avstyrker utskottet övriga förslag i de behandlade motionerna. Däremot uttrycker utskottet i flera fall en samsyn med motionärerna i de sakfrågor som tas upp. Utskottets ställningstaganden sker i stor utsträckning mot bakgrund av redan vidtagna åtgärder och pågående överväganden samt aviserade förslag från regeringen.

Utskottet föreslår avslutningsvis att riksdagen lägger redogörelsen från Riksrevisionens styrelse till handlingarna och avslår de motioner som behandlats i detta sammanhang.

Till betänkandet har fogats 29 reservationer och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Utskottets överväganden	9
En reformering av plan- och bygglagstiftningen	9
Inledning	9
Motionerna	10
Utskottets ställningstagande	13
Byggfrågor	15
Byggnaders inomhusmiljö	15
Allergisanerade hotellrum	17
Ohälsosamma byggmaterial	18
Kretslopp inom bygg- och bostadssektorn	19
El för uppvärmning	20
Mätning av värme- och varmvattenförbrukning	22
Tappvarmvatten och legionella	23
Trä och brandsäkerhet	24
Sprinklersystem	25
Barnsäkerhet i äldre byggnader	26
Skötbord på offentliga toaletter	27
Lokaler för religiöst ändamål	28
Cykelparkeringar	28
Byggförsäkring för självbyggare	29
Byggforskning	31
Bostadsanpassningsbidrag	35
Översyn av villkoren för bostadsanpassningsbidrag	35
Bostadsanpassningsbidrag för elöverkänsliga	36
Boverkets och länsstyrelsernas roll i den fysiska planeringen	38
Redogörelsen	38
Motionerna	39
Utskottets ställningstagande	40
Reservationer	42
1. En reformering av plan- och bygglagstiftningen, punkt 1 (m)	42
2. En reformering av plan- och bygglagstiftningen, punkt 1 (fp)	47
3. En reformering av plan- och bygglagstiftningen, punkt 1 (kd)	52
4. En reformering av plan- och bygglagstiftningen, punkt 1 (v)	57
5. En reformering av plan- och bygglagstiftningen, punkt 1 (c)	62
6. En reformering av plan- och bygglagstiftningen, punkt 1 (mp)	67
7. Byggnaders inomhusmiljö, punkt 2 – motiveringen (m)	70
8. Byggnaders inomhusmiljö, punkt 2 (fp)	71
9. Byggnaders inomhusmiljö, punkt 2 (kd)	72
10. Byggnaders inomhusmiljö, punkt 2 (c)	73
11. Ohälsosamma byggmaterial, punkt 4 (fp, c)	74
12. Kretslopp inom bygg- och bostadssektorn, punkt 5 (mp)	75
13. El för uppvärmning, punkt 6 – motiveringen (m, fp)	76
14. El för uppvärmning, punkt 6 (c)	77

15. El för uppvärmning, punkt 6 (mp)	78
16. Mätning av värme- och varmvattenförbrukning, punkt 7 (m, c)	79
17. Mätning av värme- och varmvattenförbrukning, punkt 7 (v, mp)	80
18. Trä och brandsäkerhet, punkt 9 – motiveringen (m)	80
19. Barnsäkerhet i äldre byggnader, punkt 11 (kd, v, c, mp)	81
20. Cykelparkeringar, punkt 14 (mp)	82
21. Byggförsäkring för självbyggare, punkt 15 (m, c)	83
22. Byggforskning, punkt 16 (fp)	84
23. Byggforskning, punkt 16 (kd)	85
24. Byggforskning, punkt 16 (v)	87
25. Byggforskning, punkt 16 (c)	88
26. Översyn av villkoren för bostadsanpassningsbidrag, punkt 17 (m, c)	90
27. Boverkets och länsstyrelsernas roll i den fysiska planeringen, punkt 19 (m, fp)	91
28. Boverkets och länsstyrelsernas roll i den fysiska planeringen, punkt 19 (kd)	91
29. Boverkets och länsstyrelsernas roll i den fysiska planeringen, punkt 19 (c)	93
Särskilt yttrande	95
Allergiserade hotellrum, punkt 3 (m)	95
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	96
Redogörelsen	96
Följdmotioner	96
Motion väckt med anledning av prop. 2004/05:150	97
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	97

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. En reformering av plan- och bygglagstiftningen

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju484 yrkande 5, 2005/06:Sf336 yrkande 24, 2005/06:Sf389 yrkande 27, 2005/06:So315 yrkande 5, 2005/06:So364 yrkandena 13 och 17, 2005/06:So422 yrkande 5, 2005/06:So552 yrkande 7, 2005/06:So699 yrkande 16, 2005/06:Kr334 yrkande 17, 2005/06:Kr335 yrkande 2, 2005/06:Kr373 yrkande 3, 2005/06:Kr380 yrkande 3, 2005/06:T379 yrkande 1, 2005/06:MJ292 yrkande 4, 2005/06:MJ351 yrkandena 7, 8 och 10, 2005/06:MJ395 yrkandena 7 och 8, 2005/06:MJ439 yrkandena 5 och 8, 2005/06:MJ533 yrkande 5, 2005/06:N388 yrkande 2, 2005/06:N438 yrkande 6, 2005/06:N443 yrkandena 49, 50 och 52, 2005/06:N481 yrkande 8, 2005/06:Bo202, 2005/06:Bo204, 2005/06:Bo205, 2005/06:Bo212 yrkandena 1–4, 2005/06:Bo215, 2005/06:Bo217 yrkandena 1–5, 2005/06:Bo218 yrkandena 2–4, 2005/06:Bo220 yrkandena 1–3, 2005/06:Bo222, 2005/06:Bo241, 2005/06:Bo245 yrkandena 1 och 3, 2005/06:Bo246 yrkandena 1 och 2, 2005/06:Bo247 yrkandena 1–6, 2005/06:Bo251, 2005/06:Bo255 yrkandena 1–3, 5, 6 och 13–15, 2005/06:Bo256 yrkandena 7–10, 2005/06:Bo258, 2005/06:Bo262, 2005/06:Bo264, 2005/06:Bo265, 2005/06:Bo266, 2005/06:Bo268, 2005/06:Bo270, 2005/06:Bo271, 2005/06:Bo273, 2005/06:Bo275 yrkandena 2–4, 2005/06:Bo276 yrkandena 11–15, 2005/06:Bo277 yrkandena 1, 2, 4 och 5, 2005/06:Bo279 yrkandena 1–3, 5 och 7, 2005/06:Bo281, 2005/06:Bo296, 2005/06:Bo297 yrkandena 1 och 2, 2005/06:Bo298 yrkandena 37 och 38, 2005/06:Bo300 yrkande 11, 2005/06:Bo304 yrkandena 1–3 och 6, 2005/06:Bo305 yrkandena 1 och 4–6, 2005/06:Bo309, 2005/06:Bo317, 2005/06:Bo321 yrkandena 1–3, 2005/06:Bo324, 2005/06:Bo325 yrkandena 1, 2, 5 och 6, 2005/06:Bo333 yrkande 6, 2005/06:Bo335 yrkandena 15, 18–20, 22, 23 och 25, 2005/06:Bo337 yrkande 2 och 2005/06:Bo338 yrkande 18.

Reservation 1 (m)

Reservation 2 (fp)

Reservation 3 (kd)

Reservation 4 (v)

Reservation 5 (c)

Reservation 6 (mp)

2. Byggnaders inomhusmiljö

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ub587 yrkande 46, 2005/06:Bo256 yrkandena 4–6 och 2005/06:Bo335 yrkande 14.

Reservation 7 (m) – motiveringen

Reservation 8 (fp)

Reservation 9 (kd)

Reservation 10 (c)

3. Allergisolerade hotellrum

Riksdagen avslår motion 2005/06:Bo331.

4. Ohälsosamma byggmaterial

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Bo256 yrkandena 1 och 3 samt 2005/06:Bo335 yrkande 16.

Reservation 11 (fp, c)

5. Kretslopp inom bygg- och bostadssektorn

Riksdagen avslår motion 2005/06:Bo333 yrkande 4.

Reservation 12 (mp)

6. El för uppvärmning

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:MJ38 yrkande 97, 2005/06:Bo252 och 2005/06:Bo253.

Reservation 13 (m, fp) – motiveringen

Reservation 14 (c)

Reservation 15 (mp)

7. Mätning av värme- och varmvattenförbrukning

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:MJ38 yrkande 98 och 2005/06:Bo300 yrkande 15.

Reservation 16 (m, c)

Reservation 17 (v, mp)

8. Tappvarmvatten och legionella

Riksdagen avslår motion 2005/06:Bo269.

9. Trä och brandsäkerhet

Riksdagen avslår motion 2005/06:Bo260.

Reservation 18 (m) – motiveringen

10. Sprinklersystem

Riksdagen avslår motion 2005/06:Bo307.

11. Barnsäkerhet i äldre byggnader

Riksdagen avslår motion 2005/06:Bo338 yrkande 19.

Reservation 19 (kd, v, c, mp)

12. Skötbord på offentliga toaletter

Riksdagen avslår motion 2005/06:Bo236.

13. Lokaler för religiöst ändamål

Riksdagen avslår motion 2005/06:Bo254.

14. Cykelparkeringar

Riksdagen avslår motion 2005/06:T612 yrkandena 4–6.

Reservation 20 (mp)

15. Byggeförsäkring för självbyggare

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Bo211, 2005/06:Bo288 och 2005/06:Bo289.

Reservation 21 (m, c)

16. Byggforskning

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ub311, 2005/06:MJ439 yrkande 1, 2005/06:MJ443 yrkande 4, 2005/06:Bo234, 2005/06:Bo256 yrkande 18, 2005/06:Bo263, 2005/06:Bo298 yrkande 23, 2005/06:Bo316 yrkandena 1–4 och 2005/06:Bo335 yrkande 21.

Reservation 22 (fp)

Reservation 23 (kd)

Reservation 24 (v)

Reservation 25 (c)

17. Översyn av villkoren för bostadsanpassningsbidrag

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Bo233 yrkande 1 och 2005/06:Bo335 yrkande 13.

Reservation 26 (m, c)

18. Bostadsanpassningsbidrag för elöverkänsliga

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So422 yrkande 6 och 2005/06:Bo294.

19. Boverkets och länsstyrelsernas roll i den fysiska planeringen

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Bo7 yrkandena 1–5, 2005/06:Bo8 yrkandena 1–4, 2005/06:Bo255 yrkande 4 och 2005/06:Bo325 yrkandena 3 och 4 samt lägger redogörelse 2005/06:RRS7 till handlingarna.

Reservation 27 (m, fp)

Reservation 28 (kd)

Reservation 29 (c)

Stockholm den 9 februari 2006

På bostadsutskottets vägnar

Ragnwi Marcelind

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ragnwi Marcelind (kd), Owe Hellberg (v), Anders Ygeman (s), Lilian Virgin (s), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Nina Lundström (fp), Maria Öberg (s), Mariam Osman Sherifay (s), Carl-Axel Roslund (m), Gunnar Sandberg (s), Lars Tysklind (fp), Rigmor Stenmark (c), Leif Jakobsson (s), Ewa Thalén Finné (m), Sten Lundström (v), Helena Hillar Rosenqvist (mp) och Matilda Ernkrans (s).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlas samtliga de motioner som getts in under den allmänna motionstiden 2005 och som rör frågor med koppling till plan- och bygglagen (1987:10, PBL) och lagen om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk m.m. (1994:847, BVL). Också motionerna från den allmänna motionstiden om övriga byggfrågor i vid bemärkelse liksom motioner som rör byggforskning och bostadsanpassningsbidrag tas upp i detta betänkande. Även två yrkanden i en motion väckt med anledning av proposition 2004/05:150 Svenska miljömål behandlas i betänkandet. Betänkandet avslutas med utskottets ställningstagande till Riksrevisionens redogörelse (2005/06:RRS7) till riksdagen angående Boverkets och länsstyrelsernas roll i den fysiska planeringen samt två motioner som väckts med anledning av redogörelsen och två motioner från den allmänna motionstiden som rör samma område. Sammanlagt är det yrkanden i 90 motioner som tas upp i betänkandet.

I samband med beredningen av ärendet har företrädare för AB Storstockholms Lokaltrafik (SL) inför utskottet redogjort för sina synpunkter med koppling till detta område. Redogörelsen avsåg främst frågor om konflikten mellan spårbunden lokaltrafik och bostadsbyggande.

Utskottets överväganden

En reformering av plan- och bygglagstiftningen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om en reformering av plan- och bygglagstiftningen.

Jämför reservationerna 1 (m), 2 (fp), 3 (kd), 4 (v), 5 (c) och 6 (mp).

Inledning

En översyn av plan- och bygglagstiftningen inleddes under hösten 2002 av PBL-kommittén, som var en parlamentariskt sammansatt kommitté. Tre år senare, dvs. i september 2005, överlämnade kommittén sitt slutbetänkande *Får jag lov? Om planering och byggande* (SOU 2005:77). Betänkandet har därefter sänts ut på en bred remiss till kommuner, myndigheter, organisationer och andra berörda parter. Remissbehandlingen kommer att avslutas inom kort (den 17 februari 2006). Bostadsutskottet kan konstatera att de frågor som tagits upp av kommittén i hög grad sammanfaller med eller har stark anknytning till motionsförslag som lagts fram under 2005 års allmänna motionstid. Det får förutsättas att den pågående remissbehandlingen ytterligare kommer att behandla de aktuella frågeställningarna.

Utskottet har mot denna bakgrund valt att i ett sammanhang och i förenkla ordning behandla och ta ställning till ett stort antal motioner med inriktning på frågor med betydelse för de förestående övervägandena om en reformering av plan- och bygglagstiftningen. För att ge en överblick över vilka frågor som olika partier och riksdagsledamöter funnit angelägna att beakta vid en reformering av lagstiftningen redogörs mycket kortfattat för samtliga förslag som utskottet behandlar i detta sammanhang under avsnittet *En reformering av plan- och bygglagstiftningen*. Eftersom det är ett mycket stort antal motioner som tas upp i detta avsnitt har de delats in i tre grupper för att öka överskådligheten. Grupperna har fått underrubrikerna *Utformningen av plan- och byggprocessen*, *Fysisk planering och andra former av planering* samt *Byggfrågor med koppling till plan- och bygglagstiftningen*. Den första gruppen innehåller motioner med yrkanden som rör själva processen vid prövning av plan- och byggärenden. Den andra avser motioner som tar upp frågor om fysisk planering enligt PBL i vid bemärkelse och den tredje och sista byggfrågor som berör plan- och bygglagstiftningen. Yrkandena är summariskt återgivna och deras närmare innebörd framgår av den i bilagan redovisade förteckningen över behandlade förslag.

De motioner som rör byggfrågor och som redovisas i detta avsnitt avser motionsförslag som har koppling till PBL-kommitténs överväganden och förslag. Under avsnittet Byggfrågor nedan behandlas motioner som rör byggfrågor i vid bemärkelse men som inte bedöms ha denna koppling. Som separata avsnitt återfinns också behandlingen av de motionsförslag som rör byggforskning och bostadsanpassningsbidrag.

Motionerna

Motionerna som i olika avseenden berör en reformering av plan- och bygglagstiftningen är följande.

Utformningen av plan- och byggprocessen

Flera motioner berör på olika sätt behovet av en reformering av plan- och byggprocessen med inriktning på *handläggningstider och regelförenkling*. De motioner där förslag med denna inriktning förs fram är 2005/06:N388 (s) yrkande 2, 2005/06:N438 (kd) yrkande 6, 2005/06:N481 (c) yrkande 8, 2005/06:Bo212 (m) yrkandena 1–3, 2005/06:Bo222 (s), 2005/06:Bo255 (fp) yrkandena 1 och 2, 2005/06:Bo276 (m) yrkandena 11–13, 2005/06:Bo297 (kd) yrkande 1 och 2005/06:Bo335 (c) yrkande 22.

I två motioner tas frågan om *förbättrad samverkan* upp, dvs. motionerna 2005/06:Bo266 (s) och 2005/06:Bo297 (kd) yrkande 2.

Delaktighet och inflytande tas upp i tre motioner, dvs. i motionerna 2005/06:Bo218 (v) yrkandena 2 och 3, 2005/06:Bo296 (s) samt 2005/06:Bo335 (c) yrkandena 18 och 20.

Fysisk planering och andra former av planering

Ett flertal motioner som getts in under den allmänna motionstiden rör eller hänger samman med planering med inriktning mot mark- och vattenanvändning och bebyggelseutveckling i vid bemärkelse. Den gemensamma faktorn är att förslagen på ett eller annat sätt har koppling till fysisk planering enligt PBL.

I två motioner, dvs. 2005/06:Sf336 (v) yrkande 24 och 2005/06:Bo218 (v) yrkande 4, behandlas s.k. *boendeplaneringsprogram*.

Fyra motioner, dvs. 2005/06:So699 (mp, -) yrkande 16, 2005/06:T379 (c) yrkande 1, 2005/06:Bo255 (fp) yrkande 5 och 2005/06:Bo325 (s) yrkande 5, innehåller förslag som rör kopplingen mellan *planering och trafikfrågor*.

I flera motioner tas behovet av *brottsförebyggande planering* upp. De motioner där det lämnas förslag inom detta område är 2005/06:Ju484 (kd) yrkande 5, 2005/06:Sf389 (kd) yrkande 27, 2005/06:N443 (fp) yrkande 49, 2005/06:Bo255 (fp) yrkande 6, 2005/06:Bo271 (s), 2005/06:Bo309 (s), 2005/06:Bo321 (kd) yrkandena 1–3 och 2005/06:Bo335 (c) yrkande 19.

Flera motioner rör olika aspekter av *buller och bostadsbyggande*. De motioner där förslag inom detta område förs fram är 2005/06: MJ351 (mp, -) yrkandena 8 och 10, 2005/06: MJ439 (v) yrkande 5, 2005/06: N443 (fp) yrkande 50, 2005/06: Bo205 (c), 2005/06: Bo212 (m) yrkande 4, 2005/06: Bo245 (v) yrkandena 1 och 3, 2005/06: Bo255 (fp) yrkandena 13 och 14, 2005/06: Bo256 (fp) yrkande 10, 2005/06: Bo275 (v) yrkandena 2–4, 2005/06: Bo276 (m) yrkande 15, 2005/06: Bo304 (mp) yrkandena 1–3 och 6, 2005/06: Bo335 (c) yrkande 15 samt 2005/06: Bo338 (kd) yrkande 18.

Planering för *handelsetableringar* och behovet av lagändringar kopplade till sådana etableringar behandlas i motionerna 2005/06: MJ395 (fp) yrkandena 7 och 8, 2005/06: N443 (fp) yrkande 52, 2005/06: Bo202 (m), 2005/06: Bo255 (fp) yrkande 3, 2005/06: Bo273 (kd), 2005/06: Bo276 (m) yrkande 14 och 2005/06: Bo298 (fp) yrkandena 37 och 38.

Tre motioner innehåller förslag som rör planering för det som i planeringssammanhang kallas *gröna områden*, dvs. 2005/06: MJ351 (mp, -) yrkande 7, 2005/06: Bo256 (fp) yrkandena 7–9 och 2005/06: Bo262 (s).

I flera motioner framförs yrkanden som rör *mobilt telefoni* och plan- och bygglagstiftningen eller därmed angränsande frågor.

- Yrkanden om att *försiktighetsprincipen* skall tillämpas förs fram i motionerna 2005/06: So422 (c) yrkande 5, 2005/06: MJ533 (mp) yrkande 5, 2005/06: Bo241 (mp), 2005/06: Bo246 (fp) yrkande 1, 2005/06: Bo277 (mp) yrkande 5 och 2005/06: Bo305 (mp) yrkande 4.
- *Lågstrålande zoner* aktualiseras i flera motioner. Utöver den ovan nämnda motionen 2005/06: So422 behandlas frågan i motionerna 2005/06: Bo264 (s), 2005/06: Bo277 (mp) yrkande 1, 2005/06: Bo279 (kd) yrkande 7 och 2005/06: Bo317 (kd).
- Behovet av *skyddsavstånd* tas upp i motionerna 2005/06: Bo217 (v) yrkande 3 och 2005/06: Bo305 (mp) yrkandena 5 och 6.
- *Bygglov för basstationer för mobilt telefoni, mobilantennar och sändningsmaster* behandlas i motionerna 2005/06: Bo217 (v) yrkandena 4 och 5, 2005/06: Bo277 (mp) yrkande 4 och 2005/06: Bo305 (mp) yrkande 1.
- Information, samråd och samordning med koppling till mobilt telefoni tas upp i motionerna 2005/06: Bo217 (v) yrkandena 1 och 2, 2005/06: Bo246 (fp) yrkande 2, 2005/06: Bo277 (mp) yrkande 2 och 2005/06: Bo279 (kd) yrkandena 1–3 och 5.

I tre motioner, dvs. 2005/06: Kr334 (c) yrkande 17, 2005/06: Kr373 (kd) yrkande 3 och 2005/06: Kr380 (v) yrkande 3 har förslag väckts med syftet att främja *idrott och fysisk aktivitet*.

Under den allmänna motionstiden har ett par motioner lämnats med förslag som rör *genusfrågor i den fysiska planeringen*, dvs. motionerna 2005/06: Bo247 (v) yrkandena 1–6 och 2005/06: Bo333 (mp) yrkande 6.

Flera motioner tar upp frågor som rör utgångspunkter för planeringen, syftet med planeringen och planernas innehåll. Motionerna behandlar följande områden.

- Samhällsplanering som utgår från att *unga och gamla* skall bo i samma område efterfrågas i motion 2005/06:So315 (c) yrkande 5.
- *Översiktsplaneringen* behandlas i motion 2005/06:Bo335 (c) yrkande 23.
- *Allsidig kustzonsplanering* efterfrågas i motion 2005/06:MJ292 (fp) yrkande 4.
- Hänsyn till *klimatförändringar* uppmärksammas i två motioner, dvs. 2005/06:Bo255 (fp) yrkande 15 och 2005/06:Bo335 (c) yrkande 25.
- I två motioner har frågor som rör *miljökvalitetsmålen* tagits upp, dvs. motionerna 2005/06:MJ439 (v) yrkande 8 och 2005/06:Bo325 (s) yrkandena 1 och 2.
- En bestämmelse för *allmänna ändamål som samlingslokaler och kyrkor* i Boverkets allmänna råd begärs i motion 2005/06:Kr335 (kd) yrkande 2.
- Ett *regionalt samhällsplaneringsinstitut* efterfrågas i motion 2005/06:Bo258 (v).
- Krav på *minimnivå på planeringskompetens* ställs i motion 2005/06:Bo325 (s) yrkande 6.
- Översyn av *bestämmelserna om gatukostnader* i plan- och bygglagen begärs i motion 2005/06:Bo265 (s).
- Uppmärksammande av *vikten av konstnärateljéer* förespråkas i motion 2005/06:Bo268 (s).

Byggfrågor med koppling till plan- och bygglagstiftningen

Tre motioner som har getts in under den allmänna motionstiden har tagit upp frågor med koppling till *bygglovsprövningen*. I en motion, 2005/06:Bo215 (s), yrkas tillståndsplikt för stora reklamflaggor. I en annan motion, 2005/06:Bo300 (m) yrkande 11, krävs ett förtydligande av kravet på hiss vid om- och tillbyggnad av flerfamiljshus i en strävan att möjliggöra att vindar tas i anspråk för bostäder på tillväxtorter med bostadsbrist. Slutligen föreslås i motion 2005/06:Bo324 (s) att arbetsmiljöplaner skall ges in vid ansökan om bygglov. I en motion, 2005/06:Bo220 (mp), framförs att det behövs utredningar som rör *ansvarsfrågor i byggandet*.

Flera motioner innehåller yrkanden som rör *tillgänglighet* och användbarhet för personer med funktionshinder. De motioner som för fram förslag inom detta område är motionerna 2005/06:So364 (mp, -) yrkandena 13 och 17, 2005/06:So552 (c) yrkande 7, 2005/06:Bo204 (s), 2005/06:Bo251 (kd), 2005/06:Bo270 (s), 2005/06:Bo281 (s) och 2005/06:Bo337 (kd) yrkande 2.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i de senaste årens motionsbetänkanden som behandlat motioner som rör plan- och bygglagstiftningen, dvs. betänkandena 2003/04:BoU6, 2003/04:BoU7, 2004/05:BoU5 och 2004/05:BoU11, avstyrkt ett stort antal motioner med motiveringen att de frågor som behandlas är föremål för beredning i någon form och att PBL-kommitténs arbete bör avvaktas.

Som tidigare nämnts överlämnade PBL-kommittén sitt slutbetänkande Får jag lov? Om planering och byggande (SOU 2005:77) i slutet av förra året. Av slutbetänkandet framgår att PBL-kommittén föreslår förändringar inom i princip samtliga områden som de nu aktuella motionernas yrkanden avser. Exempelvis föreslår kommittén

- en ny och kortare instanskedja för överprövning av PBL-ärenden. Instansordningen för detaljplaneärenden, bygglovsärenden m.fl. ärenden som överprövas som förvaltningsbesvär skall vara länsstyrelse, s.k. plan- och miljödomstolar, och med en plan- och miljööverdomstol som sista instans. Den nya instansordningen omfattar inte beslut som överklagas enligt bestämmelserna om laglighetsprövning, bl.a. beslut om översiktsplan, och inte en länsstyrelses beslut att ingripa mot ett kommunalt beslut med stöd av 12 kap. PBL,
- ett förtydligande att den som har en rätt att överklaga skall vara berörd av beslutet och det skall ha gått honom eller henne emot,
- att överprövningen skall avse om beslutet strider mot någon rättsregel som den som klagat angett eller som klart framgår av omständigheterna i ärendet,
- ett uttryckligt stöd för ändringar av översiktsplanen genom fördjupningar och tillägg och i samband med detta en möjlighet att korta utställningstiden,
- en samordnad bygglovsprocess innebärande bl.a. att det särskilda kravet på bygganmälan slopas,
- en generell bygglovsplikt med ökade möjligheter till lokal anpassning,
- en förbättrad samordning mellan miljöbalken och PBL när det gäller handläggningen av vissa ärenden.

Dessutom har PBL-kommittén uttalat att det kommunala självstyret och kommunernas ansvar för planeringen bör ligga fast. Kommunerna behöver dock bli bättre på att exempelvis redovisa olika mål och intressen samt analysera konsekvenser. Enligt kommittén bör staten också fortsättningsvis ha en stark roll, men rollen behöver renodlas och länsstyrelserna behöver bli bättre på att bidra med planeringsunderlag, rådgivning och förebyggande insatser.

PBL-kommitténs betänkande har fått en omfattande remissbehandling och synpunkter har inhämtats från ett stort antal berörda instanser, exempelvis kommuner, domstolar, länsstyrelser och andra myndigheter, kommunalförbund och intresseorganisationer av olika slag. Remissbehandlingen avslutas inom kort och nu återstår regeringens beredning av utredningsförslagen, bl.a. med hänsynstagande till de inkomna remissyn-

punkterna. Av regeringens redovisning av propositioner som är avsedda att lämnas till riksdagen under resterande del av riksmötet 2005/06 framgår att regeringen inte avser lämna någon proposition som rör plan- och bygglagstiftningen för behandling under denna mandatperiod.

Behovet av en skyndsam reformering av plan- och bygglagstiftningen är alla ense om, och det är därför angeläget att regeringen snarast möjligt återkommer till riksdagen med förslag till åtgärder. Givetvis hade det därför varit önskvärt med en riksdagsbehandling av regeringens förslag med anledning av PBL-kommitténs betänkande redan under denna mandatperiod. Utskottet gör dock bedömningen att regeringen måste ges rimlig tid att slutföra beredningen och att ta hänsyn till inkomna synpunkter. Det finns mot denna bakgrund anledning att ännu en gång ge motionsförslagen som rör plan- och bygglagstiftningen en förenklad beredning. Denna bedömning grundar sig också på det förhållandet att PBL-kommittén har haft en parlamentarisk sammansättning. Det får därför förutsättas att en stor del av de förslag som aktualiserats i motionerna också framförts i utredningen av ledamöterna från respektive parti. Utskottet gör följande bedömning.

De motioner som har getts in under den allmänna motionstiden och som rör *utformningen av plan- och byggprocessen* har en sådan koppling till överväganden och förslag i PBL-kommitténs slutbetänkande att resultatet av remissbehandlingen och den fortsatta beredningen bör avvaktas för att inte föregripa regeringens kommande ställningstaganden. Det innebär att samtliga motioner rörande utformningen av plan- och byggprocessen nu bör avslås av riksdagen.

Genomgången av yrkandena i de uppräknade motionerna som rör *fysisk planering och andra former av planering* har visat att också motionerna inom detta område har koppling till PBL-kommitténs förslag eller har en sådan anknytning till förslagen att det inte är lämpligt att föregripa regeringens kommande ställningstaganden. Med hänsyn till detta och då det är angeläget att regeringen ges förutsättningar att snarast återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder föreslår utskottet därför att riksdagen också avslår samtliga motionsförslag som rör fysisk planering och andra former av planering.

Utskottet gör samma bedömning när det gäller motionerna som rör *byggfrågor med koppling till plan- och bygglagstiftningen*. Det innebär att utskottet anser att riksdagen mot bakgrund av det pågående arbetet och särskilt den beredning som pågår inom Regeringskansliet av PBL-kommitténs förslag, utan sakligt ställningstagande, bör avslå motionsförslagen som rör de byggfrågor som har koppling till PBL-kommitténs överväganden och förslag.

Sammanfattningsvis är utskottets bedömning att samtliga motioner som rör en reformering av plan- och bygglagstiftningen bör avslås av riksdagen.

Byggfrågor

I detta avsnitt behandlas ett antal motioner som tar upp byggfrågor i vid bemärkelse. Gemensamt för motionsförslagen är att de inte direkt kommer in på frågor som har samband med de överväganden och förslag som redovisats av PBL-kommittén. Det innebär att utskottet i denna del ansett det vara befogat med en mer traditionell beredning av motionsförslagen.

Byggnaders inomhusmiljö

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om byggnaders inomhusmiljö.

Jämför reservationerna 7 (m), 8 (fp), 9 (kd) och 10 (c).

Tre motioner tar upp frågor om åtgärder för att i olika avseenden förbättra inomhusmiljön i bostäder och andra byggnader.

Enligt motion 2005/06:Bo335 (c) yrkande 14 bör en nationell handlingsplan mot ohälsa i inomhusmiljön utarbetas. Den skall analysera omfattningen av och orsakerna till ohälsan, men framför allt ge konkreta förslag till förbättringar. Vidare bör åtgärder vidtas för att uppnå de av riksdagen satta målen om en sänkt radonhalt i skolor, förskolor och bostäder.

I partimotion 2005/06:Ub587 (kd) yrkande 46 föreslås att det upprättas en nationell åtgärdsplan för att förbättra den fysiska miljön i skolan. Enligt motionen måste staten ta ett ökat ansvar för arbetsmiljön i skolorna. Boverket bör därför få i uppdrag att göra en översyn av den fysiska miljön i landets skolor. När översynen är gjord bör den leda till införande av ett statligt stimulansbidrag för att uppmuntra kommuner och andra skolhuvudmän att vidta de åtgärder som krävs.

I motion 2005/06:BoBo256 (fp) yrkande 6 föreslås att riksdagen skall begära att regeringen inleder diskussioner med Sveriges Kommuner och Landsting om vilka åtgärder som behövs för att åstadkomma en bättre inomhusmiljö för barn i bl.a. skolor, fritidhem och förskolor. Enligt yrkande 4 i denna motion bör det undersökas vilka metoder som bör användas för att stärka konsumentskyddet när det gäller radon i bostäder. Motionärerna framhåller bl.a. att informationsåtgärder om radon är viktigare än bidrag. Vidare bör åtgärder vidtas så att uppgifter om radon lämnas i samband med försäljning av bostäder. I yrkande 5 framhålls att byggnadsdeklarationer kan vara ett sätt att stärka konsumentmakten. Motionärerna anser att de förslag som under år 2005 lagts fram av Byggnadsdeklarationsutredningen är intressanta men uttrycker samtidigt en viss tveksamhet till vissa av förslagen.

Frågan om vilka åtgärder som behöver vidtas för att förbättra inomhusmiljön i våra byggnader har varit aktuell under en följd av år. Ett omfattande utrednings- och utvecklingsarbete har bedrivits i olika former. För närvarande bereds flera utredningsförslag m.m. inom Regeringskansliet med denna inriktning. Utskottet återkommer nedan till vissa delar av det pågående arbetet inom området. Det är dock inte möjligt att här redogöra för alla de insatser som kan få betydelse för de frågor som tas upp i motionerna. I sammanhanget är det viktigt att komma ihåg att inomhusmiljön inte bara beror på de byggnadstekniska förutsättningarna utan också ofta är starkt beroende av de verksamheter som bedrivs i byggnaderna. Dessa frågor om arbetsmiljö m.m. ligger emellertid till största delen utanför bostadsutskottets beredningsområde.

Utskottet kan inledningsvis konstatera att det tycks råda en betydande samsyn i frågan om behovet av ytterligare åtgärder för att förbättra inomhusmiljön i många byggnader. Det gäller både för stora delar av bostadsbeståndet och för lokaler som exempelvis förskolor och skolor. För vissa former av problem i inomhusmiljön finns det i dag en omfattande kunskap om tillståndet i byggnadsbeståndet och om lämpliga åtgärder för att begränsa problemen. På andra områden kan ytterligare kartläggningar behövas för att rätt kunna bedöma behovet av olika åtgärder från samhällets sida. Regeringen har därför i budgetpropositionen för 2006 aviserat sin avsikt att under tre år framåt avsätta extra medel för att ta fram underlag om byggnaders tekniska status och eventuella kopplingar mellan brister i inomhusmiljön och upplevd ohälsa.

Förslaget i c-motionen om en nationell handlingsplan mot ohälsa i inomhusmiljön, som återkommit under flera år, tolkar utskottet som att motionärerna vill understryka behovet av en samordnad strategi för de olika samhällsinsatserna för att förbättra inomhusmiljön. Utskottet har vid sin tidigare behandling av detta förslag framhållit att inriktningen på motionen mycket väl låter sig förenas med det brett inriktade miljömålsarbete som redan bedrivs. Miljökvalitetsmålet avseende God bebyggd miljö syftar till att den bebyggda miljön skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö. Riksdagen har även beslutat om ett antal delmål inom detta område, bl.a. avseende byggnaders påverkan på hälsan. Delmålen anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta konkreta arbetet. Kopplat till miljömålsarbetet är också ett tydligt uppföljningssystem som gör en effektiv mål- och resultatstyrningsprocess möjlig. Avsikten är att successivt konkretisera arbetet genom fler delmål och genom att lägga fast vilka åtgärder som behöver vidtas för att nå de uppsatta målen.

Ett av delmålen för miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö gäller God inomhusmiljö och har lydelsen:

År 2020 skall byggnader och deras egenskaper inte påverka hälsan negativt. Därför skall det säkerställas att

- samtliga byggnader där människor vistas ofta eller under längre tid senast år 2015 har en dokumenterat fungerande ventilation,

- radonhalten i alla skolor och förskolor år 2010 är lägre än 200 Bq/m³ luft, och att
- radonhalten i alla bostäder år 2020 är lägre än 200 Bq/m³ luft.

Den senaste avstämningen av miljömålsarbetet skedde hösten 2005 när riksdagen tog ställning till regeringens proposition om svenska miljömål (prop. 2004/05:150, bet. 2005/06:MJU3, yttr. 2005/06:BoU3y). Vad gäller delmålet om inomhusmiljön anförde regeringen att man för närvarande inte har underlag för att bedöma möjligheterna att uppnå delmålet eller att omformulera delmålet. Regeringen hänvisade dock till pågående och nyligen avslutat utredningsarbete som kan bidra med underlag delvis i detta syfte, nämligen Byggnadsmiljöutredningen och Byggnadsdeklarationsutredningen. Båda dessa utredningar redovisade under 2005 sina slutbetänkanden (SOU 2005:55 resp. SOU 2005:30).

Frågorna om vilka åtgärder som bör vidtas för att förbättra inomhusmiljön har även ett starkt samband med motsvarande insatser för att åstadkomma energibesparingar. Sambandet mellan dessa frågor framgår också av att regeringen till senare i vår har aviserat en proposition om byggnadsdeklarationer för en bättre energianvändning och inomhusmiljö. Förutom den ovan omnämnda Byggnadsdeklarationsutredningen kommer Utredningen om byggnaders energiprestanda (slutbetänkande SOU 2005:67) att bilda underlag för regeringens förslag.

Utan att här närmare redogöra för de förslag som läggs fram i de två utredningarna kan det konstateras att de i hög grad gäller de frågor som tas upp i de aktuella motionerna. Det gäller förslagen i fp-motionen om att byggnadsdeklarationer bör införas och att uppgifter om radonförekomsten bör krävas bl.a. i samband med försäljning av bostäder. Vidare kommer de utredningsförslag som gäller bl.a. den obligatoriska ventilationskontrollen in på centrala frågor vid den diskussion om den fysiska miljön i skolor och förskolor som förordas i både fp- och kd-motionerna.

Som framgått av den kortfattade redogörelsen för pågående överväganden i frågor om byggnaders inomhusmiljö kan förslagen i de aktuella motionerna i betydande grad redan anses vara tillgodosedda. Motionerna 2005/06:Bo256 (fp) yrkandena 4–6, 2005/06:Bo335 yrkande 14 samt 2005/06:Ub587 (kd) yrkande 46 avstyrks mot denna bakgrund.

Allergiserade hotellrum

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om allergiserade hotellrum.

Jämför särskilt yttrande (m).

En särskild fråga om inomhusmiljön i hotellrum tas upp i motion 2005/06:Bo331 (s). I motionen beskrivs de problem som människor med astma- och allergisjukdomar har att vistas i lokaler som inte anpassats efter deras behov. Det gäller inte minst för många hotellrum. Motionärerna hänvisar till en verksamhet med allergicertifiering av hotellrum som bedrivs av Astma- och Allergiförbundet och föreslår att regeringen inom EU bör driva frågan om att ge en motsvarande modell internationell spridning.

Det certifieringssystem som avses i motionen utvecklades i samarbete mellan Statshälsan och Astma- och Allergiförbundet. Enligt vad utskottet erfarit har emellertid efterfrågan från hotellbranschen på certifieringar enligt detta system varit alltför begränsad, och verksamheten ligger därför för närvarande nere. Det finns dock exempel på ett enklare system för klassificering och information om hotellens anpassning till allergikers behov som utvecklats av Norges Astma- och Allergiförbund och som har tillämpats med större framgång i Norge. Flera nationella astma- och allergiorganisationer samverkar inom European Federation of Allergy and Airways Diseases Patients Associations, EFA, med säte i Bryssel. EFA arbetar bl.a. med att ge frågor om allergiproblem uppmärksamhet i EU-samarbetet.

Bostadsutskottet förutsätter att man från svensk sida i alla EU-sammanhang där frågor om allergiproblem kan bli aktuella har en positiv grundinställning till åtgärder som kan minska problemen och underlätta allergikernas situation. Utskottet delar också motionärernas uppfattning att det är angeläget att det finns tillgång till hotellrum som kan användas av bl.a. allergiker utan att ge hälsoproblem. Däremot tycks det i dagsläget inte finnas förutsättningar att söka ge den modell med allergicertifiering som motionärerna förordar en bredare internationell spridning. Motion 2005/06:Bo331 (s) avstyrks således.

Ohälsosamma byggmaterial

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om ohälsosamma byggmaterial.

Jämför reservation 11 (fp, c).

Två motioner uppmärksammar speciellt betydelsen av att inte byggmaterial används som kan förorsaka hälsoproblem.

I motion 2005/06:Bo335 (c) yrkande 16 föreslås att riksdagen bör framhålla vikten av att åtgärder vidtas för att kartlägga och fasa ut skadliga ämnen i byggmaterial.

Enligt motion 2005/06:Bo256 (fp) yrkande 1 bör riksdagen i ett tillkännagivande framhålla vikten av att Sverige är drivande inom EU för att man via REACH uppnår att kunskap om kemikalier och deras effekter

förs vidare till varje led i produkt- och produktionskedjan. Vidare förordas i yrkande 3 i samma motion att regeringen skall upprätta en strategi mot allergiframkallande ämnen i byggnadsmaterial.

Förslag motsvarande de två yrkandena i fp-motionen behandlades även föregående år av utskottet (bet. 2004/05:BoU5 s. 13–15). Utskottet redogjorde då för det pågående arbetet med en ny europeisk kemikalielagstiftning – REACH – samt hänvisade bl.a. till pågående branschinsatser för att fasa ut byggprodukter med ämnen som kan förorsaka allergier och andra hälsoproblem. Sammantaget ansåg utskottet att det pågick ett omfattande arbete med den inriktning som motionärerna förordat.

När det gäller arbetet med REACH har ett betydande steg på vägen tagits sedan utskottet senast behandlade frågan. Europaparlamentet ställde sig i en omröstning den 17 november 2005 bakom ett förslag om en ny europeisk kemikalielag. En politisk överenskommelse uppnåddes vid konkurrenskraftsrådets möte i Bryssel den 13 december 2005. Detta innebär att beslutsprocessen avseende förslaget om REACH kan gå vidare och att det blir möjligt att ta de slutliga besluten i Europaparlamentet och i ministerrådet under hösten 2006.

Arbetet med att fasa ut byggmaterial som kan orsaka hälsoproblem har givetvis koppling till betydligt fler frågor än det omnämnda arbetet med kemikalielagstiftningen. Det handlar inte bara om att undvika vissa ämnen i byggprodukterna utan kanske i väl så stor utsträckning om att inte använda produkterna på ett felaktigt sätt. Byggprodukter som utsatts för fukt och väta, som ingår i dåligt underhållna byggnader eller byggnader som saknar tillräcklig ventilation, kan förorsaka hälsoproblem utan att för den skull innehålla för byggnadsändamål olämpliga material. Inte minst när det gäller allergiproblemen är det således viktigt att uppmärksamma såväl materialvalet som frågor om byggnadens uppförande och användning.

Bostadsutskottet anser att det är av stor vikt att arbetet med att undvika byggmaterial och byggmetoder som kan förorsaka hälsoproblem drivs vidare i alla de sammanhang där dessa frågor kan bli aktuella. De motioner som tagits upp i detta avsnitt ger emellertid inte utskottet underlag att föreslå något tillkännagivande om formerna för eller innehållet i detta arbete. Motionerna 2005/06:Bo256 (fp) yrkandena 1 och 3 samt 2005/06:Bo335 (c) yrkande 16 avstyrks således.

Kretslopp inom bygg- och bostadssektorn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om kretslopp inom bygg- och bostadssektorn.

Jämför reservation 12 (mp).

I motion 2005/06:Bo333 (mp) yrkande 4 föreslås att ett flertal åtgärder bör vidtas för att uppnå en större grad av kretslopp inom bygg- och bostadssektorn. Motionärerna efterfrågar bl.a. bättre källsortering av de boendes avfall, användning av urinseparerande avlopp samt införande av obligatoriska rivningsplaner.

Liksom de ovan behandlade förslagen om byggnaders inomhusmiljö respektive ohälsosamma byggmaterial kommer det aktuella förslaget om kretslopp inom bygg- och bostadssektorn in på ett stort antal frågor som inte enkelt låter sig redovisas i detta sammanhang. Utskottet vill här framföra allt erinra om att miljömålsarbetet till stor del är inriktat på kretsloppsfrågorna.

När det gäller konkreta åtgärder för att påskynda utvecklingen inom de områden som motionärerna särskilt lyfter fram, kan det stöd som för närvarande utgår för att underlätta källsortering nämnas. Stöd lämnas enligt förordningen (2004:1387) om stöd till investeringar i källsorteringsutrymmen till fastighetsägare eller tomträtthavare för inrättande av källsorteringsutrymme för flerbostadshus. Stödet som får uppgå till högst 30 % av de stödberättigade kostnaderna lämnas för åtgärder som påbörjas efter den 31 december 2004 och avslutas senast den 31 december 2006.

Utskottet vill framhålla att bygg- och bostadssektorns egna initiativ och insatser är avgörande för om ett kretsloppstänkande skall kunna få allmän spridning inom sektorn. Flera goda initiativ har också tagits under senare år, bl.a. genom Byggsektorns Kretsloppsråd som verkar för att samordna sektorns miljöintresse och skall vara drivande för ett uthålligt kretsloppssamhälle. Kretsloppsrådet fungerar bl.a. som kontaktorgan för intressenterna i bygg- och fastighetssektorn gentemot de statliga instanserna i dessa frågor.

Inom ett flertal områden tas således för närvarande initiativ med inriktningen mot att underlätta kretsloppsåtgärder inom bygg- och bostadssektorn. Bostadsutskottet ser mycket positivt på dessa initiativ men anser inte att den aktuella motionen ger anledning till något tillkännagivande i frågan. Motion 2005/06:BoBo333 (mp) yrkande 4 avstyrks.

El för uppvärmning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om el för uppvärmning.

Jämför reservationerna 13 (m, fp), 14 (c) och 15 (mp).

Tre motioner tar upp frågor om krav som bör ställas vid val av uppvärmningskälla för bostäder.

Motion 2004/05:MJ38 (mp, -) är väckt med anledning av proposition 2004/05:150 Svenska miljömål. Enligt motionens yrkande 97 skall det inte vara tillåtet använda el som enda energiform för uppvärmning eller för

effekt drivande uppvärmningskällor (t.ex. bergvärme) vid nybyggnation av permanentboende. Användningen av el för uppvärmning bör successivt avvecklas. En handlingsplan bör tas fram under 2006.

I motion 2005/06:Bo253 (mp) föreslås att Boverkets reviderade byggregler skall säkerställa att elanvändningen reduceras och att fjärrvärme och individuella uppvärmningssystem med pelletar inte motverkas. Enligt motionärerna innebär energikraven i Boverkets reviderade byggregler att tillförd el och värme värderas lika. Detta stimulerar installation av eldrivna värmepumpar och elvärme som komplement. Konsekvensen blir enligt motionärerna en ökad elanvändning samt att fjärrvärme och individuella uppvärmningsalternativ med bl.a. pelletar motverkas.

Följderna av stormen Gudrun visar enligt motion 2005/06:Bo252 (s) hur sårbart vårt samhälle är. Långvariga elavbrott lämnade många hus utan uppvärmningsmöjligheter. Motionärerna föreslår mot denna bakgrund att det för alla nybyggda hus för permanentboende blir obligatoriskt att bygga in en alternativ värmekälla som kan användas även vid elavbrott.

Bostadsutskottet har tidigare vid ett flertal tillfällen behandlat motioner om el för uppvärmning av bostäder. Det har då i första hand handlat om förslag om förbud mot s.k. direktverkande elvärme i nybyggda permanentbostäder. De två motioner som nu förordar begränsningar i elanvändningen för uppvärmningsändamål har en något bredare inriktning.

När det gäller direktverkande elvärme har denna fråga aktualiserats i flera sammanhang under senare tid. Boverket redovisade 2003 på uppdrag av regeringen en utredning om konsekvenserna av ett förbud mot direktverkande elvärme. PBL-kommittén har i sitt slutbetänkande redovisat som sin uppfattning att system med direktverkande elvärme endast skall användas undantagsvis och att förordningen (1994:1215) om tekniska egenskapskrav hos byggnadsverk, m.m. (byggnadsverksförordningen) skall omformuleras med denna utgångspunkt. Vidare utgår sedan den 1 januari 2006 ett investeringsstöd för konvertering från direktverkande elvärme i bostäder. Stödet ges till ägare av småhus, flerbostadshus samt bostadsanknutna lokaler och tillgodoförs ägaren genom kreditering på skattekonto (SFS 2005:1105).

Även vad gäller den bredare frågan om den totala elanvändningen i uppvärmningssammanhang och kraven på energieffektiviseringar i bebyggelsen har nyligen ett underlagsmaterial med överväganden redovisats. Boverket har haft ett regeringsuppdrag att bl.a. vidareutveckla och komplettera Miljövårdsberedningens förslag i promemorian Strategi för en energieffektiv bebyggelse (M2004:2). I Boverkets utredningsrapport Piska och morot föreslås bl.a. att det i framtiden skall bli lättare att kontinuerligt se över och vid behov ändra kravnivån för energihushållning i byggreglerna. Vidare har en arbetsgrupp inom Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet tagit fram promemorian Energieffektivisering och energismart byggande (Ds 2005:51) med överväganden och förslag som även de utgår från

och kompletterar Miljövårdsberedningens förslag. Arbetsgruppen förordar i promemorian bl.a. att skärpta hushållningskrav för eluppvärmda bostäder och lokaler prövas.

Enligt vad som anges i departementspromemorian är avsikten att denna promemoria tillsammans med Boverkets rapport skall ligga till grund för en kommande proposition om energieffektivisering och energismart byggnande. Regeringen har också nyligen i propositionsförteckningen för våren 2006 aviserat att ett sådant förslag kommer att läggas fram för riksdagen senast den 22 mars. Bostadsutskottet anser att den aviserade propositionen, som i hög grad får förmodas komma in på de frågor som tas upp i motionerna, bör avvaktas.

Vad slutligen gäller motionsförslaget om att införa ett krav på att alla nybyggda permanentbostäder skall förses med en inbyggd alternativ värmekälla som kan fungera vid elavbrott ställer sig utskottet mycket tveksamt. En sådan lösning skulle sannolikt leda till påtagligt ökade produktionskostnader. Däremot är det givetvis angeläget att det vidtas åtgärder både för att förebygga elavbrott och för att minska konsekvenserna när sådant ändå inträffar. Ett arbete med denna inriktning bedrivs också av ett flertal berörda parter, inte minst med utgångspunkt i erfarenheterna från stormen Gudrun.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 2005/06:Bo252 (s), 2005/06:Bo253 (mp) och 2004/05:MJ38 (mp, -) yrkande 97.

Mätning av värme- och varmvattenförbrukning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om mätning av värme- och varmvattenförbrukning.

Jämför reservationerna 16 (m, c) och 17 (v, mp).

I två motioner finns förslag om åtgärder för att öka användningen av individuell mätning av värme- och varmvattenförbrukningen.

Enligt förslaget i motion 2004/05:MJ38 (mp, -) yrkande 98 bör riksdagen begära ett lagförslag med innebörden att individuell mätning av varmvatten och värme blir obligatoriskt vid nybyggnation av flerbostadshus. Motionärerna anser också att det bör tas fram förslag om hur man kan öka användningen av motsvarande mätmetod i befintlig bebyggelse.

Även i motion 2005/06:Bo300 (m) yrkande 15 föreslås att alla nybyggda lägenheter bör förses med individuell mätning av värme- och vattenförbrukning. Samma krav bör gälla vid större ombyggnader och renoveringar av fastigheter.

Frågan om en ökad användning av individuell mätning av värme och varmvatten har diskuterats i ett flertal utredningar och studier alltsedan behovet av att minska energianvändningen i bebyggelsen uppmärksamma-

des på allvar i slutet av 1970-talet. Under det senaste året har denna fråga fått ny aktualitet. Överväganden i frågan har redovisats i slutbetänkandet av utredningen om en handlingsplan för hållbar konsumtion – Bilen, biffen och bostaden (SOU 2005:51). Vidare har Boverket i sin ovan omnämnda rapport Piska och morot lämnat förslag om krav som möjliggör individuell mätning av värme och varmvatten vid nybyggnad. Förslaget innebär att byggnadsverksförordningen ändras så att det vid nybyggnad krävs att byggnader som inrymmer bostäder skall förses med system för individuell mätning av värme och varmvatten. Verket föreslår inga åtgärder beträffande mätning i befintlig bebyggelse. Däremot beskriver rapporten för- och nackdelar samt visar hur ett eventuellt stöd på detta område skulle kunna utformas.

Behovet av ökad användning av individuell värme- och varmvattenmätning diskuteras även i promemorian Energieffektivisering och energismart byggande (Ds 2005:51). Som framgått ovan är avsikten att den senare promemorian tillsammans med Boverkets rapport skall ligga till grund för en proposition om energieffektivisering och energismart byggande som regeringen har för avsikt att lägga fram för riksdagen under våren 2006.

Bostadsutskottet kan konstatera att det nu föreligger ett relativt brett beslutsunderlag i den fråga som tas upp i de aktuella motionerna. Beredningen av detta underlag pågår för närvarande inom Regeringskansliet. En redovisning av regeringens syn på behovet av åtgärder bl.a. för att öka användningen av individuell mätning av värme- och varmvattenförbrukning kan förväntas i den aviserade propositionen. Riksdagen bör därför avvakta med ett närmare ställningstagande i frågan. Motionerna avstyrks på denna grund.

Tappvarmvatten och legionella

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om tappvarmvatten och legionella.

I motion 2005/06:Bo269 (kd) beskrivs de problem med spridning av legionellabakterier som kan bli följden av olämpligt utformade tappvarmvattensystem i byggnader. Motionären hänvisar till ett riskvärderingsprojekt som Smittskyddsinstitutet, Boverket och branschorganisationerna drivit och framhåller att detta arbete bör leda till en skärpning i byggnadslagstiftningen för att minska riskerna för spridning av legionellabakterier via vattensystemen i bostäder och andra byggnader.

Utskottet som behandlade motsvarande motion även föregående år hänvisade då till den pågående översynen av aktuella delar av Boverkets byggregler. I det förslag till reviderade Byggregler som hösten 2005 anmälades för Europeiska kommissionen (s.k. notifiering) har bestämmelserna om

tappvatten ändrats i flera avseenden i förhållande till gällande regler, bl.a. med avseende på risken för tillväxt av legionellabakterier. Vidare finns i förslaget råd om att en dokumenterad riskvärdering för tillväxt av legionellabakterier bör göras för tappvatteninstallationer i äldreboenden, hotell, sporthallar, simhallar, sjukhus och flerbostadshus.

En ändring i Boverkets byggregler är således planerad att genomföras i de delar som gäller kraven på tappvarmvattensystemen. Det får vidare förutsättas att den kunskap som framkommit i det återopade projekt som bl.a. Smittskyddsinstitutet bedrivit kommer att tas till vara på lämpligt sätt. Utskottet anser mot denna bakgrund att vad som förordats i motion 2005/06:Bo269 (kd) inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Motionen avstyrks.

Trä och brandsäkerhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om trä och brandsäkerhet.

Jämför reservation 18 (m).

Riksdagen bör enligt motion 2005/06:Bo260 (kd) tillkännage att regeringen bör avstå från att förespråka trä som byggmaterial i bl.a. offentliga byggnader. Byggbranschen bör i stället själv få välja byggmaterial. Motionärens förslag läggs fram med hänvisning till att trä anses vara ett mindre lämpligt material än exempelvis betong sett i ett brandsäkerhetsperspektiv.

Som bostadsutskottet förstår yrkandet vänder sig motionären mot vissa åtgärder som under de senaste åren vidtagits för att främja träanvändningen i byggandet. Utskottet vill erinra om att detta arbete initierades genom ett tillkännagivande av riksdagen våren 2002 på förslag från ett enigt näringsutskott (bet. 2001/02:NU12).

I december 2002 tillsatte regeringen en förhandlare med uppdraget att ta fram underlag för en överenskommelse kring en nationell strategi för att främja en ökad användning av trä i byggandet. I januari 2004 redovisades rapporten Mer trä i byggandet – underlag för en nationell strategi för att främja trä i byggandet (Ds 2004:1). Ett av förslagen i rapporten var att krav skall ställas på statliga byggherrar att de vid beställning av offentliga byggnadsverk genomför konsekvensanalyser vid val av stommaterial, ytskikt, etc. Staten kan därigenom agera som föregångare för att trä övervägs som stommaterial i större offentliga byggnadsverk.

Regeringen har därefter i maj 2005 utsett en ordförande för en kommitté med uppdrag att samordna en träbyggnadsstrategi – Nationella träbyggnadsstrategin. Till kommittén har knutits en brett sammansatt referensgrupp med representanter för de aktörer som berörs av träbyggnadsstrategin, dvs. producenter, beställare, projektörer och forskningsråd. En första lägesrapport redovisades i november 2005. I frågan om träanvänd-

ning i offentliga byggnader anförs att kommittén har inlett en diskussion med sin referensgrupp om hur offentliga byggherrar kan uppmuntras att uppföra tekniskt och arkitektoniskt intressanta byggnader i trä på eget initiativ, utan att formella krav för att överväga alternativet trä skall ställas.

Vad gäller frågan om brandsäkerheten i byggnader ställs de grundläggande kraven vid uppförande eller ändring upp i lagen (1994:847) samt förordningen (1994:1215) om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, m.m. Dessa krav gäller oavsett val av byggnadsmaterial. I Boverkets byggregler preciseras ytterligare kraven på bl.a. byggnadsverkets konstruktion med avseende på brandskyddet.

Förslaget i motion 2005/06:Bo260 (kd) bör mot den beskrivna bakgrunden inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Motionen avstyrks.

Sprinklersystem

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om sprinklersystem.

I motion 2005/06:Bo307 (s) föreslås att det skall vara obligatoriskt att installera sprinklersystem i offentliga lokaler. Motionärerna anser att det är en brist att dagens lagstiftning, som i övrigt ställer höga krav på säkerhet i olika avseenden, saknar krav på sprinklersystem i vårdinrättningar, skolor och offentliga lokaler.

Något krav på användning av sprinklersystem i bostäder eller andra byggnader finns inte i byggnadslagstiftningen. Sprinklersystem används däremot ibland som en frivillig åtgärd för att höja brandsäkerheten eller som ett alternativt sätt att uppfylla byggreglernas brandskydds krav, exempelvis för att kompensera en större träexponering vid byggande av vissa flervåningsbyggnader i trä. Även i fråga om kraven på brandcellsindelning av vissa byggnader kan undantag medges om sprinklersystem installeras.

En översyn och revidering av byggreglernas brandskyddsavsnitt har nyligen genomförts. Regeländringarna avser bl.a. vissa skärpningar i bestämmelserna för vårdinrättningar och vårdboenden. De tidigare reglerna för brandskydd i byggnader avsedda för alternativt boende har ersatts med regler för byggnader avsedda för särskilt boende för personer med vårdbehov.

Däremot har översynen inte inneburit att några krav införts på att sprinklersystem skall vara en obligatorisk brandskyddsåtgärd i vissa typer av byggnader.

Motionsförslag om krav på sprinkleranläggningar i olika typer av byggnader har behandlats av utskottet vid ett flertal tillfällen. Utskottet har under de senaste åren kunnat konstatera att diskussioner har förts mellan berörda myndigheter om behovet av skärpta krav på brandsäkerhet i vissa typer av byggnader, exempelvis genom sprinklersystem. Det får också förutsättas att denna fråga har beaktats i samband med den nyligen genom-

förda översynen av brandskyddsbestämmelserna i Boverkets byggregler. Utskottet anser sig inte ha underlag för att nu förorda en ytterligare revidering av dessa regler enligt motionärernas förslag.

Motion 2005/06:Bo307 (s) avstyrks mot denna bakgrund.

Barnsäkerhet i äldre byggnader

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om barnsäkerhet i äldre byggnader.

Jämför reservation 19 (kd, v, c, mp).

Särskilda barnsäkerhetskrav i byggnadslagstiftningen infördes först under 1970-talet. Det innebär att för hus byggda före 1973 eller ombyggda före 1976 har sådana krav inte ställts upp. Vissa förbättringar av barnsäkerheten kan under årens lopp ha skett i samband med underhåll eller ombyggnad, men till stor del har sannolikt detta äldre byggnadsbestånd fortfarande delvis en sämre standard i fråga om barnsäkerhet än vad som krävs vid ny- och ombyggnad enligt dagens regler.

I motion 2005/06:Bo338 (kd) framhålls att det varje år inträffar ett stort antal olycksfall i bostäder där barn omkommer eller skadas svårt och att berörda myndigheter tidigare föreslagit att reglerna för barnsäkerhet i äldre hus skall skärpas. Mot denna bakgrund föreslås i motionens yrkande 19 att riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning som för hus byggda före 1973 föreskriver att samma krav på barnsäkerhet skall uppfyllas som i dag gäller för nybyggda hus.

Motionsförslag med motsvarande inriktning har behandlats av utskottet under en följd av år. I samband med föregående års motionsbehandling redogjorde utskottet mer ingående för sin syn på frågan (bet. 2004/05:BoU5 s. 22–24). Till grund för utskottets överväganden låg då också en redogörelse från Regeringskansliet för vilka överväganden om barnsäkerhetsåtgärder som varit aktuella under senare år.

Utskottet redovisade i detta sammanhang som sin bedömning att ett intensifierat arbete med att höja barnsäkerheten i den aktuella delen av bostadsbeståndet bör kunna komma till stånd även utan den typ av lagändring som föreslås i motionen. Redan i dag gäller nämligen vid tillbyggnad eller ändring av byggnad på annat sätt att dagens krav på bl.a. barnsäkerhet skall uppfyllas. Det torde innebära att dessa krav ofta kan bli tillämpliga vid de ombyggnadsåtgärder i det äldre bostadsbeståndet som i dag är aktuella, inte minst i miljonprogrammets bostadsområden. Det blir då en angelägen uppgift att se till att kraven verkligen efterlevs. Erfarenheter visar att det ibland finns brister när det gäller att tillgodose vissa egenskapskrav även i helt nybyggda bostadsområden.

Bostadsutskottet som vidhåller sitt tidigare ställningstagande anser att frågor barnsäkerhet i bostäder bör ägnas fortsatt stor uppmärksamhet i olika sammanhang. Däremot anser utskottet att lösningar med den typ av retroaktivt verkande regeländringar som föreslås i den aktuella motionen bör tillämpas med stor försiktighet och i möjligaste mån undvikas. Utskottet är därför inte berett att ställa sig bakom den förslagna lagregleringen.

Motion 2005/06:Bo338 (kd) yrkande 19 avstyrks med hänvisning till det anförda.

Skötbord på offentliga toaletter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om skötbord på offentliga toaletter.

Motion 2005/06:Bo236 (s) tar upp de problem som följer av att samhället i vissa avseenden inte är anpassat för pappor som tar hand om sina barn. Ett exempel på en sådan brist är avsaknaden av skötbord på herrtoaletter i offentliga miljöer. Alltför ofta finns skötbord endast på damtoaletten. Motionärerna föreslår mot denna bakgrund att riksdagen bör uttala sig för att det skall finnas samma tillgång till skötbord på offentliga toaletter för såväl män som kvinnor.

Bostadsutskottet instämmer givetvis i motionärernas syn på att den fysiska miljön bör vara så utformad att jämställdheten inte motverkas, exempelvis i fråga om mäns och kvinnors möjlighet att ta hand om sina barn. När det gäller den aktuella frågan förefaller det vara lämpligt att skötbord installeras både på herr- och damtoaletten. Ett bra alternativ är om det finns utrymme för ett särskilt skötrum. En vanlig lösning är annars att skötbordet installeras på en könsneutral toalett för rörelsehindrade. Om en sådan lösning väljs är det emellertid viktigt att inte skötbordet inskränker på det nödvändiga rörelseutrymmet för rullstolsburna personer. Vid nybyggnad av offentliga lokaler gäller att minst en toalett som är avsedd för allmänheten skall kunna användas av en person som sitter i rullstol.

Varken byggnadslagstiftningen eller Boverkets byggregler innehåller några bestämmelser om skötbord. Detta ligger i linje med en strävan att undvika mycket detaljerade krav på byggnadernas utformning. Bostadsutskottet är inte heller berett att förorda att sådana krav utarbetas i det aktuella avseendet. Däremot är det väl motiverat att i alla sammanhang där den fysiska utformningen av byggnader och offentliga miljöer diskuteras erinra om de jämställdhetsaspekter som kan finnas. Åtminstone i samband med ny- och ombyggnad får det förutsättas att sådana brister som föranlett den aktuella motionen kan undvikas.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 2005/06:Bo236 (s).

Lokaler för religiöst ändamål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om lokaler för religiöst ändamål.

I motion 2005/06:Bo254 (s) föreslås att det införs bestämmelser i plan- och bygglagen i syfte att öka jämställdheten i religiösa samlingslokaler. Enligt motionären är det inte acceptabelt att det byggs samlingslokaler som är utformade så att män och kvinnor skiljs åt i byggnaden.

Motioner med motsvarande förslag har behandlats av bostadsutskottet vid två tidigare tillfällen, senast i betänkande 2001/02:BoU8. Utskottet har vid dessa tillfällen gjort bedömningen att det saknas bärande skäl att gå motionären till mötes. Denna bedömning kvarstår. Motionen avstyrks.

Cykelparkeringar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om cykelparkeringar. Jämför reservation 20 (mp).

I motion 2005/06:T612 (mp, c, fp, kd, -) läggs ett antal förslag fram om åtgärder för att förbättra förutsättningarna för cykling. Tre av dessa förslag, gällande normer för cykelparkeringar, har hänvisats till bostadsutskottet.

Motionärerna anser att det bör införas tvingande normer som garanterar att det finns tillfredsställande cykelparkeringar vid resecentrum (yrkande 4). Vidare föreslås att det bör införas normer om cykelparkeringar och cykelvägar vid köpcentrum (yrkande 5) samt att Boverket bör ges i uppdrag att se över normer för dimensionering av cykelparkeringar vid bostäder (yrkande 6).

Bestämmelser om placering och utformning av parkeringsplatser får meddelas i detaljplan (5 kap. 7 § PBL). Enligt 3 kap. 15 § PBL skall det för tomter som tas i anspråk för bebyggelse tillses att lämpligt utrymme för parkering i skäligen utsträckning anordnas på tomten eller i närheten av denna. Några statliga parkeringsnormer utfärdade med stöd av byggnadslagstiftningen finns inte, varken för cyklar eller för andra fordon. Däremot har vissa kommuner som stöd för sin planering och bygglovshantering utformat riktlinjer för anordnande av cykelparkeringar med bl.a. cykelparkeringsnormer för nybyggda bostäder (antal platser/lägenhet), handel och arbetsplatser.

Bostadsutskottet anser att bedömningar av vilka närmare krav som skall ställas på dimensionering och utformning av parkeringsplatser för cyklar bäst sker på den kommunala nivån. De lokala förhållandena påverkar sannolikt i hög grad behovet av sådana uppställningsplatser. Däremot är givetvis Boverket och andra berörda statliga myndigheter oförhindrade att presentera underlag och råd för den kommunala planering som berör olika former av trafikplanering m.m. när sådana frågor aktualiseras.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motion 2005/06:T612 yrkan-
dena 4, 5 och 6.

Byggförsäkring för självbyggare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om byggförsäkring för självbyggare.

Jämför reservation 21 (m, c).

I samband med att riksdagen tog ställning till en proposition om stärkt konsumentskydd vid småhusbyggande (prop. 2003/04:45, bet. 2003/04:LU25, yttr. 2003/04:BoU4y) ändrades lagen (1993:320) om byggförsäkring i vissa avseenden. De nya reglerna, som trädde i kraft den 1 januari 2005, innebär att försäkring, med vissa undantag, skall finnas när ett småhus uppförs eller byggs till. Riksdagsbeslutet innebär även att bestämmelser i syfte att garantera att kravet på byggförsäkring uppfylls infördes i plan- och bygglagen (9 kap. 7, 12 §§ PBL).

Tre motioner behandlar frågan om kravet på byggförsäkring i samband självbygge av småhus. Gemensamt för de tre motionerna är att de har utgångspunkten att byggförsäkringen saknar värde för dem som själva bygger sitt småhus eftersom försäkringen inte omfattar de åtgärder som ägaren själv har utfört.

Mot denna bakgrund föreslås i motion 2005/06:Bo211 (m) att kravet på byggförsäkring helt avskaffas alternativt att åtgärder vidtas så att byggförsäkringen kommer att ge ersättning för alla byggfel, dvs. även i fråga om självbyggda småhus.

I motion 2005/06:Bo288 (c) föreslås i stället att undantag från kravet på byggförsäkring skall medges vid självbygge av småhus.

Enligt motion 2005/06:Bo289 (s) bör det påtalade förhållandet leda till att lagen om byggförsäkring snarast utvärderas och eventuellt ändras i det aktuella avseendet.

Bakgrunden till det förhållande som motionärerna påtalat är i korthet följande. Enligt lagen om byggförsäkring skall den som för egen räkning utför eller låter utföra ett byggnadsarbete (byggherren) se till att det finns en byggförsäkring, om det krävs en sådan enligt lagen. I fråga om en- och tvåbostadshus (småhus) gäller att en byggförsäkring skall

finnas när ett småhus uppförs. Om ett småhus inte skall användas för permanent bruk, får kommunens byggnadsnämnd besluta att någon byggförsäkring inte behövs. Någon motsvarande möjlighet för byggnadsnämnd att besluta om undantag från kravet på byggförsäkring anges emellertid inte när det gäller uppförande av småhus för permanent bruk.

En byggförsäkring skall i princip kunna ersätta kostnaderna för avhjälpandet av alla fel i byggnadens konstruktion, i byggnadsmaterialet och i utförda byggnadsarbeten. Den skall också omfatta skador som uppkommer till följd av sådana fel. Det är emellertid tillåtet med försäkringsvillkor som innebär att kostnader för fel som har vållats av byggnadens ägare ersätts enbart om felet har vållats även av någon annan eller om det annars finns särskilda skäl för det (se 6 § första stycket 1 lagen om byggförsäkring).

Denna fråga uppmärksammades i Lagrådets yttrande över förslagen om ändringar i byggförsäkringen m.fl. lagar i fråga om stärkt konsumentskydd vid småhusbyggande. Lagrådet ifrågasatte i vad mån det finns behov av en byggförsäkring i fall då byggherren avser att utföra arbetet själv. Detta skedde mot bakgrund av att lagrådsremissens förslag innebär att den som bygger sitt småhus och därvid vållar fel kan komma i en situation som innebär att han eller hon inte har någon nytta av försäkringen eftersom den inte gäller för de åtgärder som ägaren själv utfört.

Lagrådets yttrande i frågan behandlades i propositionen där det bl.a. anförs att det torde vara ovanligt att konsumenten själv, när det gäller uppförande av småhus, utför arbeten i någon större utsträckning utöver tapetsering m.m. Det anförs också att försäkringen fortfarande kommer att ge ett skydd när det gäller fel och skador, hänförliga till material som har använts i byggnadsarbetet eller till byggnadens konstruktion (i den mån inte byggherren själv har stått för den). Vidare framhålls att om kravet på byggförsäkring inte skulle gälla för självbyggeri, skulle en möjlighet att kringgå lagstiftningen öppnas. I propositionen påpekas också att försäkringsbeloppet kan bestämmas till en lägre nivå om byggherren själv utför vissa arbeten och att kostnaden för byggförsäkringen därmed regelmässigt blir lägre. Sammantaget ansåg regeringen att det inte fanns tillräckligt starka skäl att undanta självbyggerifallen från kravet på byggförsäkring.

Bostadsutskottet kan således konstatera att det förhållande som föranlett de aktuella motionerna delvis förutsågs i samband med förarbetena till de ändringar av lagen om byggförsäkring som trädde i kraft den 1 januari 2005. Regeringen ansåg emellertid att behovet av stärkt konsumentskydd även i detta fall förutsatte ett krav på obligatorisk försäkring.

Utskottet har förståelse för att kravet på byggförsäkring i vissa situationer har kommit att upplevas som mindre befogat av dem som själva till stora delar bygger sitt småhus. Till detta bidrar sannolikt att kostnaden för försäkringen i samband med självbygge hittills inte kommit att utvecklas

på det sätt som förutsattes i propositionen. Enligt vad utskottet erfarit erbjuds såldes i dag inte regelmässigt lägre kostnader för byggförsäkring vid självbygge.

Även regeringen har uppmärksammat den kritik som under det senaste året riktats mot lagen i det aktuella avseendet. Justitieministern besvarade i juni 2005 en fråga i riksdagen (fråga 2004/05:1733) med motsvarande inriktning som de nu aktuella motionerna. Ministern hänvisade i sitt svar till de överväganden som finns i propositionen men framhöll att han mot bakgrund av den framförda kritiken givetvis noga följer utvecklingen. Enligt vad utskottet erfarit har Regeringskansliet under hösten också diskuterat frågan med olika berörda parter och avser under början av detta år att ta ytterligare kontakter.

Det bör i sammanhanget också erinras om att en utvärdering av lagen om byggförsäkring nyligen har genomförts av Byggnadsdeklarationsutredningen. Förslag till vissa ändringar i lagen har presenterats i utredningens slutbetänkande (SOU 2005:30). Denna utvärdering avser förhållandena före lagändringen den 1 januari 2005, och den nu aktuella frågan om försäkringskravet vid självbygge berörs således inte. Däremot ger den nu pågående beredningen inom Regeringskansliet av utredningsförslaget ett naturligt sammanhang att beakta även andra frågor om lagens utformning.

De ändringar i lagen om byggförsäkring som föranlett motionerna har endast varit i kraft under ett år. Det innebär att de försäkringsprodukter som erbjuds på marknaden sannolikt ännu inte funnit sin slutliga form. Vidare kan utskottet konstatera att regeringen redan uppmärksammat den kritik som riktats mot lagens utformning och att frågan nu diskuteras med olika berörda parter. Bostadsutskottet anser mot denna bakgrund att ett tillkännagivande i frågan kan undvaras.

Motionerna 2005/06:Bo211 (m), 2005/06:Bo288 (c) och 2005/06:Bo289 (s) avstyrks med hänvisning till det anförda.

Byggforskning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om byggforskning.

Jämför reservationerna 22 (fp), 23 (kd), 24 (v) och 25 (c).

Ett antal motioner tar upp frågeställningar som gäller forskningen inom bygg- och bostadssektorn, både vad avser villkoren för forskningen och behovet av satsningar på forskning med viss bestämd inriktning. Utskottet redovisar först innehållet i samtliga dessa motioner och sedan sin syn på de aktualiserade frågorna i ett sammanhang.

I motion 2005/06:Bo256 (fp) yrkande 18 föreslås att riksdagen i ett tillkännagivande framhåller behovet av forskning inom bostadssektorn. Motionärerna lyfter fram ett antal forskningsområden med inriktning mot boende och boendemiljö som särskilt angelägna. Vidare föreslås att en forskarskola bör inrättas inom området god boendemiljö. Avslutningsvis erinrar motionärerna om sin uppfattning att Formas bör avvecklas, dock utan att de externa forskningsmedlen för bostadssektorn minskar.

I motion 2005/06:Bo263 (kd) hävdas att den andel av statens anslag för forskningsändamål som går till byggmaterial- och byggforskning är mycket blygsam. För att främja ett hållbart byggande föreslås anslagen för forskning inom byggsektorn öka.

Enligt Folkpartiets partimotion 2005/06:Bo298 har regeringen uppdragit åt Boverket att bedriva forskning och utveckling inom ramen för myndighetens arbete. I motionens yrkande 23 föreslås riksdagen i ett tillkännagivande framhålla att detta inte bör vara en uppgift för statliga myndigheter utan att huvudansvaret för forskning och utveckling skall ligga hos universitet, näringsliv och de organ som har till syfte att stimulera forskning.

Motion 2005/06:Bo316 (kd) tar sin utgångspunkt i en beskrivning av samhällsbyggnads- och byggsektorns komplexitet och statens ansvar för denna sektor. De statliga anslagen till forskning och utveckling inom sektorn uppges dock ha minskat från 1990-talets början. Vidare framhålls att forskare i samhällsbyggnadsfrågor i alltför hög grad är hänvisade till forskningsfinansiären Formas och har svårt att få stöd från Vinnova, även för projekt som borde falla inom Vinnovas ansvarsområden. Ett ytterligare problem som beskrivs i motionen är en otydlighet i finansieringssystemet vad gäller anslag från EU och villkoren för s.k. medfinansiering av EU-projekt.

Mot denna bakgrund läggs fyra förslag fram om tillkännagivanden från riksdagen. Det gäller behovet av att stärka samverkan mellan de forskningsfinansierande organen och samhällsbyggnadssektorn (yrkande 1), att byggsektorn måste ges likvärdig status och likvärdiga möjligheter till innovationsinriktad forskning och utveckling som andra industrisektorer (yrkande 2), behovet av bättre förutsättningar för svenska forskares medverkan i EU-program och andra internationella forum (yrkande 3) samt behovet av en förbättrad koordinering av svenska forsknings- och finansieringsprogram med EU:s ramverk för forskning (yrkande 4).

Betydelsen av att utveckla den beteendevetenskapliga forskningen bör enligt motion 2005/06:Bo335 (c) yrkande 21 framhållas av riksdagen. Motionärerna anser att mer beteendevetenskaplig forskning inom byggsektorn skulle kunna bidra till ett helhetsperspektiv när det gäller boendemiljö och resursanvändning.

I motion 2005/06:Bo234 (kd) föreslås att ett uppdrag ges till Boverket att inom Bygga-bo-dialogen verka för forskning och utveckling för en ökad användning av växtfibrer i byggproduktionen. Motionären framhåller

fördelarna med bl.a. växtfiberarmerade kompositmaterial. Vidare anförts att det inom landet finns en betydande kunskap på detta område som bör tas till vara.

Motion 2005/06:Ub311 (c) framhåller ett behov av grundforskning för att nå det nationella naturgrusmålet. Mot bakgrund av en ökad beskattning av naturgrusanvändning anser motionärerna att staten bör ge ökade resurser till forskning om användning av krossmaterial i betong.

Avslutningsvis tas här upp två motioner med förslag om forskning och utveckling om slutna va-system.

Vänsterpartiet föreslår i sin partimotion 2005/06:MJ443 yrkande 4 att riksdagen bör framhålla behovet av en fortsatt och förnyad forskning om och utveckling av slutna, kretsloppsbaseade va-system. Staten bör speciellt uppmärksamma behovet av att sluta kretsloppet av fosfor. Även i motion 2005/06:MJ439 (v) yrkande 1 framhålls behovet av utveckling av slutna va-system och att regionala och nationella myndigheter skall verka för att förbättra reningseffekten om slamhanteringen vid reningsverken.

Bostadsutskottet anför följande med anledning av motionerna om byggforskning m.m.

Flera av de aktuella motionerna understryker vikten av att en forskning av tillräcklig omfattning kommer till stånd med inriktning på bygg- och bostadssektorn. Detta är givetvis också utskottets uppfattning. Våren 2005 lät utskottet genomföra en uppföljning avseende forskningsläget inom bygg- och bostadsforskningen. Utskottet önskade framför allt orientera sig om konsekvenserna av den omläggning av den statliga forskningsfinansierande organisation som beslutades av riksdagen år 2000, bl.a. med avseende på hur den totala omfattningen av den statligt finansierade forskningen inom området utvecklats. De uppgifter och synpunkter som redovisades under bostadsutskottets relativt begränsade uppföljningsinsats gav inte någon helt entydig bild av hur förutsättningarna för att bedriva en effektiv och relevant forskning inom utskottets ansvarsområde förändrats under de senaste åren. I fråga om forskningens totala omfattning inom sektorn framkom emellertid inte några tecken på att omläggningen i den forskningsfinansierande organisationen inneburit att resurserna minskat.

När det sedan gäller fördelningen av resurserna mellan olika forskningsinriktningar togs denna fråga upp i en intern utfrågning som utskottet anordnade i samband med sin uppföljning. Det kunde då konstateras att det inom forskarsamhället rådde delvis olika uppfattningar om vilka forskningsinriktningar som borde ges utökat stöd. Bostadsutskottet berörde frågan i sitt yttrande (yttr. 2004/05:BoU4y) till utbildningsutskottet över den forskningspolitiska propositionen (prop. 2004/05:80). Utskottet ansåg sig inte ha tillräckligt underlag att klart uttrycka en uppfattning i frågan men framhöll att det finns ett klart samband mellan den tekniska och samhällsvetenskapliga inriktningen av kunskapsuppbyggnaden inom bygg- och bostadssektorn. I yttrandet framhöll utskottet också att det får förutsättas

att bredare uppföljningar av utvecklingen inom bygg- och bostadsforskningen kommer till stånd i andra sammanhang, exempelvis i frågan om hur olika forskningsfinansierare har engagerat sig i detta forskningsfält.

Vad gäller frågan om vilka organ som bör bedriva bygg- och bostadsforskning finns det anledning att kommentera förslaget i Folkpartiets partimotion om Boverkets roll i detta sammanhang. Det bör framhållas att Boverket inte har något uppdrag att vare sig bedriva eller finansiera forskningsarbete i egentlig bemärkelse. Däremot finns knutet till Boverket ett forskarråd som tillsammans med verket skall fungera som en länk mellan praxis och forskning, underlätta överblicken av relevanta forskningsfronter samt delta i Boverkets formulering av forskningsbara framtidsfrågor. Vidare ges visst stöd till utvecklingsarbetet inom byggsektorn genom den verksamhet som bedrivs vid Byggkostnadsforum som organisatoriskt är en enhet inom Boverket.

Även motion 2005/06:Bo316 (kd) kommer in på ansvarsfördelningen för bygg- och bostadsforskningen mellan olika forskningsfinansierande organ. Vidare behandlas frågor om svenska forskares möjligheter att medverka i olika EU-program. När bl.a. motsvarande motion föregående år behandlades i betänkande 2005/06:BoU5 anförde utskottet att man på ett övergripande plan kunde instämma i flera av de synpunkter som framkommit i motionerna. Det gällde bl.a. behovet av samverkan mellan de forskningsfinansierande organen och samhällsbyggnadssektorn samt behovet av samverkan mellan olika forskningsfinansierande organ. Utskottet ansåg emellertid inte att motionsförslagen behövde föranleda något tillkännagivande från riksdagens sida.

Några av motionerna förordar ökade satsningar inom mycket avgränsade forskningsområden. Det gäller bl.a. forskning om användningen av krossmaterial i betong och om växtfiberarmerade kompositmaterial. Bostadsutskottet ifrågasätter inte att flera forskningsområden inom bygg- och bostadssektorn kan behöva ägnas större uppmärksamhet. Det sker också en kontinuerlig förskjutning av forskningsfokus inom sektorn. Utskottet och riksdagen kan givetvis ha en allmän uppfattning om behovet av en kunskapsuppbyggnad genom bl.a. forskningsinsatser i frågor som är angelägna sett ur ett samhällsperspektiv. När det däremot gäller direkta ställningstaganden till snäva forskningsområden eller till enskilda forskningsprojekt är det avgöranden som bör överlåtas till de forskningsfinansierande organen.

Förslagen om ökade satsningar på forskning om och utveckling av va-system berör ett område där insatser har gjorts såväl genom forskningsinsatser som av olika myndigheter och inom ramen för vissa särskilda satsningar. Stiftelsen för miljöstrategisk forskning (Mistra) har bedrivit ett omfattande program – Urban Water – med inriktning mot hur hållbara urbana va-system bör utformas. Programmet har utvecklat metodik, verktyg och erfarenheter för bedömning och strategisk planering av framtida hållbara va-system. När det gäller utveckling av kretsloppsanpassade avloppsanläggningar gavs ett flertal projekt stöd inom ramen för det s.k.

LIP-programmet (lokala investeringsprogram). Bland aktuella myndighetsinsatser kan nämnas att Naturvårdsverket på regeringens uppdrag utarbetat förslag till nya allmänna råd om bl.a. hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken. Avsikten är att råden skall stimulera till att anläggningar som möjliggör kretslopp av närsalter inrättas i högre grad, och att uppmuntra kommunerna till att ta initiativ inom detta område. Regeringen har också givit Naturvårdsverket i uppdrag att föreslå ekonomiska bidrag som stimulerar användningen av effektiv teknik för att minska utsläppen från enskilda avlopp.

Sammanfattningsvis gör utskottet bedömningen att de aktuella motionerna om ökade satsningar på vissa forskningsområden inte bör föranleda något tillkännagivande till regeringen. Detta gäller även förslagen i frågor om villkoren m.m. för forskningen inom bygg- och bostadssektorn.

Motionerna 2005/06:Bo234 (c), 2005/06:Bo256 (fp) yrkande 18, 2005/06:Bo263 (kd), 2005/06:Bo298 (fp) yrkande 23, 2005/06:Bo316 (kd), 2005/06:Bo335 (c) yrkande 21, 2005/06:MJ439 (v) yrkande 1, 2005/06:MJ443 (v) yrkande 4 och 2005/06:Ub311 (c) avstyrks således med hänvisning till det anförda.

Bostadsanpassningsbidrag

Översyn av villkoren för bostadsanpassningsbidrag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om en översyn av villkoren för bostadsanpassningsbidrag.

Jämför reservation 26 (m, c).

Bostadsutskottet tar i detta betänkande även upp förslag som gäller utformningen och tillämpningen av lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag. Enligt denna lag är kommunerna skyldiga att lämna bidrag till vissa former av anpassning av bostäder i syfte att ge personer med funktionshinder möjlighet till ett självständigt liv i ett eget boende. Utskottet tar först upp förslag om en mer allmän översyn av lagen. Därefter behandlas förslag om bidrag till elöverkänsliga.

I motion 2005/06:Bo233 (c) yrkande 1 föreslås att en översyn skall göras av lagen om bostadsanpassningsbidrag. Enligt motionärerna medför nuvarande utformning av lagen vissa problem. Det gäller bl.a. att kostnaderna för bidrag till vissa utbyggnader kan bli mycket höga. Vidare saknas en möjlighet för kommunen att återanvända hiss vid bidragstagarens död.

Även i motion 2005/06:Bo335 (c) yrkande 13 begärs en översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag. Motionärerna hänvisar bl.a. till att kommunernas kostnader för bostadsanpassningsbidrag ökat alltmer i takt med den demografiska utvecklingen samtidigt som bidragsreglerna blivit

mer oklara. I yrkandet föreslås också införande av ett hissbidrag. Denna fråga har emellertid nyligen behandlats av utskottet i betänkande 2005/06:BoU1.

Den senaste ändringen av lagen om bostadsanpassningsbidrag som trädde i kraft den 1 juli 2000 innebar att lagen reviderades i flera väsentliga avseenden. Sedan dess har motionsförslag om en förnyad översyn av lagen behandlats av utskottet vid flera tillfällen. Hösten 2003 lät utskottet som underlag för beredningen av dessa förslag och som ett led i sitt uppföljningsarbete riksdagens utredningstjänst göra en genomgång av utveckling och problem i samband med användningen av bostadsanpassningsbidragen under senare år. Enligt denna genomgång, som till stor del utgick från Boverkets uppföljning av lagens tillämpning, finns tecken på vissa brister och problem i bidragshanteringen. Flertalet av dessa problem tycks emellertid snarare ha samband med kommunernas handläggning av bidragsärendena än med regelsystemet i sig. Denna bild bekräftas också i Boverkets senaste redovisning till regeringen av verkets uppföljning av lagens tillämpning. Detta är också bakgrunden till att Boverket under de senaste åren har genomfört en omfattande utbildnings- och informationsinsats riktad till bl.a. de personer som handlägger bidragsfrågorna i kommunerna.

Regeringen får genom rapporteringen från Boverket en återkommande redovisning i frågor som avser bostadsanpassningsbidragen. Det får därför förutsättas att behovet av att vidta ytterligare åtgärder när det gäller lagens tillämpning och ett eventuellt behov av en förnyad översyn av lagen övervägs i detta sammanhang. I ett frågesvar i riksdagen (fråga 2005/06:697) har socialministern också nyligen framhållit att regeringen avser att följa utvecklingen med avseende på de insatser som Boverket gör för att förbättra kunskapen i de aktuella frågorna hos handläggarna i kommunerna. Om det visar sig att utbildningsinsatserna inte är tillräckliga för att förbättra situationen, avser regeringen att återkomma med förslag till åtgärder.

Bostadsutskottet anser att frågorna om tillämpningen och utformningen av lagen om bostadsanpassningsbidrag bör ägnas fortsatt uppmärksamhet. De aktuella motionerna ger emellertid inte utskottet anledning att föreslå ett tillkännagivande om en översyn av bidragsvillkoren. Motionerna 2005/06:Bo233 (c) yrkande 1 och 2005/06:Bo335 (c) yrkande 13 avstyrks således.

Bostadsanpassningsbidrag för elöverkänsliga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om bostadsanpassningsbidrag för elöverkänsliga.

Två motioner framhåller behovet av att bevilja bostadsanpassningsbidrag till s.k. elsanering, dvs. till anpassningsåtgärder i bostäder som kan minska besvären för elöverkänsliga.

Enligt motion 2005/06:So422 (c) yrkande 6 bör det slås fast att elsanering skall berättiga till bostadsanpassningsbidrag. Motionärerna konstaterar att många kommuner inte lämnar bidrag till elsanering trots att denna metod gör att elöverkänsliga kan bo kvar i sina bostäder.

Motion 2005/06:Bo294 (v) tar upp de särskilda besvär som elöverkänsliga kan drabbas av på grund av fjärravlästa elmätare. Enligt motionen kan de elöverkänsligas besvär av sådana mätare minskas genom ett filter. Motionärernas förslag innebär att bostadsanpassningsbidrag bör utgå till de anpassningsåtgärder som föranleds av att fjärravlästa elmätare installerats.

Frågan om bidrag skall utgå för anpassning av elöverkänsligas bostäder har under en följd av år återkommit i utskottets beredning av motioner från allmänna motionstiden. Rättsläget är för närvarande sådant att kommunerna inte kan anses vara skyldiga att lämna bostadsanpassningsbidrag för s.k. elsanering. Däremot har det förekommit att kommuner på frivillig basis givit bidrag för detta ändamål. Tolkningen av rättsläget i den aktuella frågan framgår bl.a. av Boverkets handbok för bostadsanpassningsbidraget. Som grund för den redovisade uppfattningen hänvisar verket till ett avgörande i kammarrätten och Socialstyrelsens ställningstaganden i frågan. Socialstyrelsen har bl.a. anfört att kunskapsläget är sådant att belagda samband saknas mellan exponering för elektriska och magnetiska fält i bostaden och de symtom som åberopats vid ansökan om bidrag. Vidare redovisar Boverket vissa slutsatser från Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, FAS, som har regeringens uppdrag att bevaka frågor som rör forskning om elöverkänslighet. I en rapport (Forskning om elöverkänslighet och andra effekter av elektromagnetiska fält) från 2005 anför rådet bl.a. att "hittillsvarande vetenskapliga studier har inte givit något stöd för att elektriska eller magnetiska fält utgör en bidragande faktor vid besvärreaktioner som rapporterats utlösas av närhet till aktiverad elektrisk utrustning".

I frågan om bostadsanpassningsbidrag till elsanering har bostadsutskottet vid ett flertal tillfällen framhållit att utskottet inte bör uttala sig i frågan om bostadsanpassningsbidragslagens tillämpning i en viss typ av ärenden. Utskottet har också anfört att det grundläggande problemet i sammanhanget är att det, trots mångårigt forsknings- och utredningsarbete, saknas en samsyn om de huvudsakliga orsakerna till elöverkänslighetsproblemet. Under det senaste året har det inte framkommit något som föranleder ett ändrat ställningstagande från utskottet. De aktuella motionerna avstyrks således.

Boverkets och länsstyrelsernas roll i den fysiska planeringen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om Boverkets uppsikt och länsstyrelsernas tillsyn m.m. samt lägga Riksrevisionens styrelses redogörelse till handlingarna.

Jämför reservationerna 27 (m, fp), 28 (kd) och 29 (c).

Redogörelsen

Riksrevisionens styrelse har beslutat att överlämna redogörelse 2005/06: RRS7 angående Boverkets och länsstyrelsernas roll i den fysiska planeringen till riksdagen. Av redogörelsen framgår att Riksrevisionen har granskat Boverkets och länsstyrelsernas arbete med uppsikt respektive tillsyn av den fysiska planeringen. Dessutom har granskningen omfattat regeringens styrning av Boverket och länsstyrelserna samt regeringens avrapportering till riksdagen. Resultaten av granskningen redovisas i rapporten Uppsikt och tillsyn i samhällsplaneringen – intention och praktik (RiR 2005:12). Syftet med granskningen har varit att bedöma om Boverkets och länsstyrelsernas uppsikt respektive tillsyn av kommunernas fysiska planering sker i enlighet med lagstiftningen och andra styrdokument.

Som bakgrund till granskningen anförs att bristande kvalitet i planeringsprocessen och i planläggningen kan innebära att de av riksdagen och regeringen beslutade målen inom området kan äventyras. Detta kan också innebära att enskilda medborgare, företagare och organisationer inte behandlas på ett likformigt sätt och rättssäkerheten därmed kan riskeras.

I redogörelsen drar Riksrevisionens styrelse slutsatsen att centrala inslag i PBL inte har utvecklats på det sätt som förutsattes när lagen infördes. Det gäller främst genomförandet av länsstyrelsernas tillsyn och Boverkets uppsikt samt översiktsplaneringens användning och betydelse. Länsstyrelserna klarar inte fullt ut uppgiften att bevaka och väga samman de statliga intressena. Boverket saknar den nödvändiga överblicken, ger inte länsstyrelserna tillräckligt stöd och lever inte upp till sitt uppföljningsansvar. Vidare konstateras att regeringen inte har styrt myndigheterna på ett sådant sätt att intentionerna bakom lagstiftningen har fått genomslag på kommunal nivå. Dessutom anser Riksrevisionen att regeringens rapportering till riksdagen behöver förbättras.

Sammantaget har detta, enligt Riksrevisionen, lett till att plan- och bygglagen inte tillämpats såsom var tänkt när den infördes. För att komma till rätta med dessa brister rekommenderar Riksrevisionen ett antal åtgärder riktade i första hand till regeringen men också till Boverket och länsstyrelserna.

Riksrevisionens styrelse har bedömt att granskningsresultatet har betydelse för riksdagen genom att det vid granskningen har framkommit att centrala delar av plan- och bygglagen inte fungerar i enlighet med syftena med lagstiftningen.

Motionerna

Två motioner har väckts med anledning av redogörelsen.

I motion 2005/06:Bo7 (c) framhålls behovet av

- en översyn av lagstiftningen och ansvarsfördelningen inom plan- och bygglagens område med utgångspunkt i federalismens principer (yrkande 1),
- en decentralisering och förstärkning av översiktsplanen och ett förtydligande av kommunernas aktualiseringsskyldighet (yrkande 2),
- ett förtydligande av myndigheters övervakande roll (yrkande 3),
- att regeringsuppdragen till myndigheter kompletteras med anslag för utredningarna (yrkande 4) och
- en översyn av regeringens ledningsansvar för myndigheter på planområdet (yrkande 5).

I motion 2005/06:Bo8 (kd) föreslås

- förtydliganden av länsstyrelsernas och Boverkets tillsyns- respektive uppsiktsansvar över planväsendet (yrkande 1),
- en översyn av vilka konsekvenser som det stora antalet regeringsuppdrag har fått för Boverkets arbete med att följa upp planväsendet och tillämpningen av PBL (yrkande 2),
- en översyn av länsstyrelsernas förutsättningar att kunna ta sitt ansvar i fråga om helhetsbedömningar och sammanvägningar av de statliga intressena i planärenden (yrkande 3) och
- att regeringen i återredovisningen till riksdagen om utvecklingen inom planväsendet beskriver förutsättningarna för och det nuvarande läget i myndigheternas arbete med att göra sin uppsikt och tillsyn till de verktyg som förutsattes när PBL infördes (yrkande 4).

Dessutom har det inkommit motioner under den allmänna motionstiden som har koppling till länsstyrelsernas uppgifter enligt plan- och bygglagen och som utskottet behandlar i detta sammanhang.

I motion 2005/06:Bo255 (fp) yrkande 4 påtalas brister i uppsikt och tillsyn i samhällsplaneringen och att regeringen snarast måste vidta åtgärder med anledning av de brister som påpekats i Riksrevisionens rapport.

I motion 2005/06:Bo325 (s) yrkas

- att det i lagstiftningen förtydligas att länsstyrelsen skall granska miljökonsekvensbeskrivningar som görs utifrån MKB- och SMB-direktiven (yrkande 3) och

- att länsstyrelsens rätt att enligt 12 kap. 1 § PBL ingripa om regleringen av frågor som angår flera kommuner inte samordnas på lämpligt sätt bör behållas (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser givetvis att en tillämpning av plan- och bygglagstiftningen i enlighet med bestämmelserna och syftena med dem är väsentlig för att bibehålla förtroendet för lagstiftningen. Det är därför angeläget att vidta åtgärder för att komma till rätta med de problem som ligger bakom den kritik som framkommit rörande i första hand Boverkets uppsikt och länsstyrelsernas tillsyn i den fysiska planeringen.

Riksrevisionens rekommenderade åtgärder spänner över ett brett område, bl.a. ändringar av lagstiftningen, uppföljningar av olika slag samt resurs- och kompetensfrågor. Flera åtgärder genomförs redan med den inriktning som rekommendationerna har. Exempelvis framgår av regeringens regleringsbrev till Boverket avseende 2006 att Boverket har fått i uppdrag att redovisa hur uppsikten över planväsendet bedrivits, hur samverkan med länsstyrelserna skett samt verkets bedömning av länsstyrelsernas tillsyn över planväsendet och hur den har utvecklats. Detta uppdrag skall redovisas senast den 30 juni 2007. Länsstyrelserna har i regleringsbrevet för 2006 fått i uppdrag att bistå Boverket i arbetet och skall senast den 30 oktober 2006 redovisa uppgifter till Boverket.

Ett annat exempel på åtgärder som har betydelse för att komma till rätta med de problem som Riksrevisionen påtalat är det arbete som skall utföras av den av Boverket initierade s.k. BULT-gruppen. Gruppen har fokus på samordning och diskussion mellan Boverket och länsstyrelserna när det gäller uppsikt och tillsyn. I gruppens arbetsuppgifter ingår bl.a. att utveckla synen på vad som är tillsyn och nå en samsyn avseende vilka åtgärder som är effektiva för att nå de mål som avses i lagstiftningen. Till BULT-gruppens uppgifter hör att belysa länsstyrelsernas och Boverkets ansvarsområden genom att ta in information, analysera den och hålla den aktuell och när så bedöms lämpligt föreslå förändringar inom de båda verksamheterna. Dessutom har Boverket inrättat en grupp som löpande skall följa upp den fysiska planeringen i landet och ge en årlig avrapportering.

När det gäller frågan om resurser och kompetenser i länsstyrelserna konstaterar utskottet att regeringen valt att göra en särskild arbetsmarknadspolitisk satsning som innebär dels inrättande av en trainee-utbildning för att underlätta generationsväxlingen, dels en tillfällig förstärkning under två år av ärendehandläggnings- och tillsynsverksamheten bl.a. avseende samhällsplanering (se budgetpropositionen prop. 2005/06:1 utg.omr. 18 s. 73). Riksdagen har godkänt regeringens förslag i budgetpropositionen när det gäller de särskilda satsningarna.

Såvitt avser regeringens återredovisning till riksdagen kan nämnas att bostadsutskottet vid flera tillfällen, senast i betänkande 2005/06:BoU1 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, uttalat sig angående behovet av att förbättra mål- och resultatredovisningen så att den anpassas till de behov som föreligger i samband med beredningen inom riksdagen (s. 27 f.). Utskottet har i detta sammanhang påtalat vikten av att den dialog som inletts mellan riksdag och regering inom detta område fortsätter. Riksdagen har ställt sig bakom utskottets förslag i denna del.

Ett förändringsarbete pågår således redan med den inriktning som efterfrågas i redogörelsen och i motionerna. Dessutom pågår beredningen inom Regeringskansliet av Tillsynsutredningens förslag att bl.a. förtydliga och renodla den statliga tillsynen (SOU 2004:100). Även detta arbete kan få betydelse för tillsynen enligt PBL rörande den fysiska planeringen.

Slutligen kan nämnas att PBL-kommittén har lämnat flera förslag som berör det behov av ändringar som uppmärksammas i Riksrevisionens styrelsens redogörelse och motionerna. Det gäller exempelvis kommitténs förslag avseende aktualitetsprövningen av översiktsplaner samt länsstyrelsernas uppgifter enligt 12 kap. PBL, länsstyrelsernas ansvar för planeringsunderlag och kraven på skärpt tillämpning när det gäller länsstyrelsernas ansvar för sammanvägningar av statliga intressen.

Utskottet gör mot bakgrund av de ovannämnda insatserna bedömningen att det pågående utvecklingsarbetet och regeringens ställningstaganden avseende Boverkets och länsstyrelsernas roll i den fysiska planeringen inte bör föregripas. Redan vidtagna åtgärder ligger väl i linje med såväl Riksrevisionens överväganden som stora delar av motionärernas förslag.

Bostadsutskottets ställningstagande innebär att Riksrevisionens redogörelse kan läggas till handlingarna. Inte heller motionsförslagen bör nu föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Motionerna 2005/06:Bo7 (c), 2005/06:Bo8 (kd), 2005/06:Bo255 (fp) yrkande 4 och 2005/06:Bo325 (s) yrkandena 3 och 4 avstyrks således.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. En reformering av plan- och bygglagstiftningen, punkt 1 (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Carl-Axel Roslund (m) och Ewa Thalén Finné (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Bo202, 2005/06:Bo212 yrkandena 2 och 4, 2005/06:Bo276 yrkandena 11–15 och 2005/06:Bo300 yrkande 11, bifaller delvis motionerna 2005/06:N481 yrkande 8, 2005/06:Bo212 yrkande 1, 2005/06:Bo255 yrkandena 1 och 13, 2005/06:Bo335 yrkande 15 och 2005/06:Bo338 yrkande 18 och avslår motionerna 2005/06:Ju484 yrkande 5, 2005/06:Sf336 yrkande 24, 2005/06:Sf389 yrkande 27, 2005/06:So315 yrkande 5, 2005/06:So364 yrkandena 13 och 17, 2005/06:So422 yrkande 5, 2005/06:So552 yrkande 7, 2005/06:So699 yrkande 16, 2005/06:Kr334 yrkande 17, 2005/06:Kr335 yrkande 2, 2005/06:Kr373 yrkande 3, 2005/06:Kr380 yrkande 3, 2005/06:T379 yrkande 1, 2005/06:MJ292 yrkande 4, 2005/06:MJ351 yrkandena 7, 8 och 10, 2005/06:MJ395 yrkandena 7 och 8, 2005/06:MJ439 yrkandena 5 och 8, 2005/06:MJ533 yrkande 5, 2005/06:N388 yrkande 2, 2005/06:N438 yrkande 6, 2005/06:N443 yrkandena 49, 50 och 52, 2005/06:Bo204, 2005/06:Bo205, 2005/06:Bo212 yrkande 3, 2005/06:Bo215, 2005/06:Bo217 yrkandena 1–5, 2005/06:Bo218 yrkandena 2–4, 2005/06:Bo220 yrkandena 1–3, 2005/06:Bo222, 2005/06:Bo241, 2005/06:Bo245 yrkandena 1 och 3, 2005/06:Bo246 yrkandena 1 och 2, 2005/06:Bo247 yrkandena 1–6, 2005/06:Bo251, 2005/06:Bo255 yrkandena 2, 3, 5, 6, 14 och 15, 2005/06:Bo256 yrkandena 7–10, 2005/06:Bo258, 2005/06:Bo262, 2005/06:Bo264, 2005/06:Bo265, 2005/06:Bo266, 2005/06:Bo268, 2005/06:Bo270, 2005/06:Bo271, 2005/06:Bo273, 2005/06:Bo275 yrkandena 2–4, 2005/06:Bo277 yrkandena 1, 2, 4 och 5, 2005/06:Bo279 yrkandena 1–3, 5 och 7, 2005/06:Bo281, 2005/06:Bo296, 2005/06:Bo297 yrkandena 1 och 2, 2005/06:Bo298 yrkandena 37 och 38, 2005/06:Bo304 yrkandena 1–3 och 6, 2005/06:Bo305 yrkandena 1 och 4–6, 2005/06:Bo309, 2005/06:Bo317, 2005/06:

Bo321 yrkandena 1–3, 2005/06:Bo324, 2005/06:Bo325 yrkandena 1, 2, 5 och 6, 2005/06:Bo333 yrkande 6, 2005/06:Bo335 yrkandena 18–20, 22, 23 och 25 samt 2005/06:Bo337 yrkande 2.

Ställningstagande

En reformering av plan- och bygglagstiftningen

Fysisk planering är grunden för all bebyggelse och användning av mark och vatten. Dagens situation är därför bekymmersam. Framför allt är det behovet av nybyggda bostäder som inte kan tillgodoses. En starkt bidragande orsak till detta är de långa planprocesserna. Alltför ofta kan vi läsa om byggprojekt som stoppas på grund av överklaganden. Samstämmiga synpunkter från byggsektorn har understrukit behovet av förändringar som kan ge en snabbare och på andra sätt mer effektiv plan- och byggprocess.

Vi har förståelse för att en förändrad reglering kräver ett omfattande utredningsarbete men behovet av förändringar har diskuterats alldeles för länge utan att ge konkreta resultat. Redan i betänkande 2001/02:BoU6 föreslog bostadsutskottet att riksdagen skulle ställa sig bakom ett förslag om en bred översyn av PBL. Översynen har visserligen genomförts men fortfarande har regeringen inte redovisat några förslag till lagändringar för att komma till rätta med förseningar i plan- och byggprocesserna. Någon proposition är inte heller aviserad för behandling under detta riksdagsår.

Det är nu dags att gå från ord till handling. En tydlig reglering för fysisk planering som medger en effektiv hantering är mycket viktig för samhällets utveckling. De brister som har konstaterats i dagens lagstiftning i fråga om fysisk planering och i plan- och bygglagstiftningen i övrigt är av sådant slag att de omgående bör åtgärdas om vi skall kunna få den utveckling som är önskvärd. Därför bör riksdagen begära att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till reformering av plan- och bygglagstiftningen. I denna del har Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet en gemensam syn, vilket framgår av de motioner som getts in under den allmänna motionstiden 2005 och som rör plan- och bygglagstiftningen. Likaså är partierna enligt de ingivna motionerna ense om att riksdagen som sin mening bör tillkännage följande för regeringen avseende behovet av reformering av plan- och byggprocessen samt bostadsbyggande och buller.

Utformningen av plan- och byggprocessen

Planprocesserna tar för lång tid och skapar fördröjningar, vilket bl.a. leder till att byggherrar som inte bygger i så stor omfattning inte engagerar sig i projekt. Detta minskar i sin tur konkurrensen och kan i förlängningen också vara ett hinder för ökat byggande. Dessa problem, som i stor utsträckning beror på brister i regelverket, måste man komma till rätta med genom ändringar i plan- och bygglagstiftningen om vi skall kunna garantera en önskvärd samhällsutveckling.

Förändringsbehovet rör olika delar av regelverket. Exempelvis behöver instansordningen ändras. Det faktum att en detaljplan kan överklagas i tre instanser och ett efterföljande bygglov i så många som fyra instanser verkar avskräckande för många intressenter, och den ökning av kostnaderna som en överprövning medför omöjliggör många projekt. Därför måste antalet instanser minska.

Det kan också vara motiverat att se över den sakägarkrets som anses vara direkt berörd av en åtgärd och därmed ha rätt att överklaga själva sakinnehållet i beslut som meddelats med stöd av PBL. Noggranna överväganden måste göras mellan exploateringsintresset och enskildas rätt att få beslut överprövade. Vi ser inget motsatsförhållande mellan en effektivare planprocess och målet om en god demokrati. Det innebär att rätten och möjligheten att överklaga både detaljplaner och bygglov naturligtvis skall kvarstå, däremot måste omfattningen begränsas.

En strävan när det gäller den förändrade lagstiftningen bör vara att minska detaljstyrningen och öka flexibiliteten. Särskilt angeläget är det att föreslå förändringar för att underlätta byggande av bostäder av olika slag.

Buller och bostadsbyggande

Buller är ett av det moderna samhällets gissel. Av motionerna som getts in under den allmänna motionstiden 2005 framgår att de borgerliga partierna har en samlad syn på problematiken som rör bostadsbyggande och buller samt behovet av åtgärder. Partierna har tidigare gemensamt uttryckt sina ställningstaganden i denna fråga, senast i en reservation till betänkande 2004/05:BoU11 Planfrågor. Inget har framkommit som gett anledning att ändra våra ställningstaganden i dessa delar.

Det är av största vikt att angripa bullerproblemen vid ljudkällan. Därutöver måste det till en ändring i befintlig lagstiftning alternativt en mer nyanserad och verklighetsanpassad tillämpning av lagarna för att inte nybyggnation i storstäder helt skall stoppas. Skillnaderna mellan storstad och landsbygd gör att det inte kan vara rimligt att samma miljökrav skall gälla fullt ut. Det behövs en nyanserad syn, som bl.a. innebär att man i tätorter bör fokusera framför allt på att uppnå en bra inomhusmiljö vad avser buller. Detta bör prägla tillämpningen på området och aktualiserar bl.a. behovet av en översyn när det gäller buller vid husfasad. Vi vidhåller vad m, fp, kd och c förde fram i en gemensam avvikande mening till bostadsutskottets yttrande i samband med beredningen av proposition 2004/05:150 Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag, dvs. att vid nästa översyn av miljömålen bör delmålet avseende buller omarbetas så att det fokuserar på hälsoeffekter av buller (yttr. 2005/06:BoU3y).

I en av årets ingivna motioner aktualiseras behovet av ett förändrat synsätt avseende bullerreglerna och ett antal utgångspunkter anges för detta som vi anser att riksdagen bör tillkännage som sin mening. Utgångspunkterna är desamma som de borgerliga partierna uttalade i föregående års utskottsbetänkande avseende planfrågor (se bet. 2004/05:BoU11 s. 21 f.).

- I de fall en kommun i sina planbeslut på ett tydligt sätt har angett vilka avvägningar man har gjort så bör en verksamhetsutövare (t.ex. väghållare) kunna utgå från att kommunens bedömningar kommer att stå sig även vid en tillsynsmyndighets eventuella prövning.
- Om kommunen iakttar åtgärdsprogrammets bestämmelser så skall inte tillsynsmyndigheten kunna ställa längre gående krav.
- Om de kommunala besluten innebär att de riktvärden som riksdagen ställt sig bakom uppfylls så skall det vara uteslutet att ställa strängare krav.
- Som utgångspunkt bör man ha att lokala beslut, där kommunala och regionala organ i olika plansammanhang har pekat ut skyddsvärda tysta områden, beaktas även när de kolliderar med riksintressen kring t.ex. infrastrukturutbyggnad.

Vidare vidhåller vi att det finns skäl att se över regleringen i 5 kap. 7 § 11 PBL i en strävan att precisera bestämmelsens tillämpningsområde. Bestämmelsen anger att man i detaljplan kan meddela bestämmelser om skyddsanordningar för att motverka störningar från omgivningen och, om det finns särskilda skäl, högsta tillåtna värden för störningar genom luftförorening, buller, skakning, ljus eller annat liknande som omfattas av 9 kap. miljöbalken. Dessa särskilda skäl måste preciseras så att myndigheterna får en enhetlig bedömning och så att samsyn råder kring hur planer för nyproduktion behandlas.

Vi anser att regeringen snarast bör återkomma med de lagförslag m.m. som krävs för att trygga ett fortsatt bostadsbyggande också i storstadsregioner.

Därutöver anser vi att riksdagen bör tillkännage följande med anledning av m-motioner som getts in under den allmänna motionstiden 2005.

Krav i övrigt rörande utformningen av plan- och byggprocessen

Utdragna processer leder, som framgår ovan, till att konkurrensen begränsas och framför allt att byggherrar som bygger i mindre skala inte kan hävda sig på marknaden. Antalet instanser för överklagande av detaljplaner och bygglov måste minska. Det råder det stor enighet om. Det vi vill se är en renodlad förvaltningsdomstolsmodell, med länsrätterna som första överprövande instans. Med en sådan lösning kan Regeringsrätten även framöver svara för praxisbildningen. Ett borttagande av länsstyrelserna som överprövningsinstans säkrar en domstolsprövning i ett tidigare skede. En annan effekt blir att länsstyrelsernas roller enligt PBL kan renodlas till samråd, tillsyn och kontroll.

Ytterligare en ändring som bör införas i samband med revideringen av lagstiftningen är att ge en person som äger en fastighet en rätt att kunna få sin sak prövad i formell ordning för att ha möjlighet att kunna fortsätta en eventuell process. I dag kan en kommun ange olika argument för att neka en detaljplaneändring men det blir inget formellt avslagsbeslut och därmed finns ingen möjlighet för den enskilde att få saken överprövad.

Handelsetableringar

Vi anser att etableringar av handel bör ske i konkurrens och att det därför finns skäl att slopa den bestämmelse som i dag finns i 5 kap. 7 § tredje stycket PBL och som anger att bestämmelser som reglerar möjligheterna att bedriva handel får meddelas om det finns skäl av betydande vikt. Under den borgerliga regeringsperioden ändrades lagstiftningen så att det inte längre blev möjligt att särskilja partihandel och detaljhandel eller att särskilja handel med livsmedel från annan handel. Denna möjlighet har emellertid införts på förslag av den socialdemokratiska regeringen. Detta strider mot konsumenternas intresse av konkurrens och lägre priser; därför bör de lagstadgade möjligheterna att i detaljplan styra handelsändamålet tas bort.

En fråga som ofta kommer upp när handelsetableringar diskuteras rör behovet av moratorium för handelsetableringar i avvaktan på nya bestämmelser. Alla sådana tankar måste avvisas eftersom detta skulle innebära en kraftig inskränkning av näringsrätten.

Förändringar i övrigt för att stimulera bostadsbyggande

Vi är positiva till den tillgänglighetslagstiftning som finns för att säkerställa att funktionshindrade kan bo bra. När det gäller kravet på tillgång till hiss blir den en avvägning mellan å ena sidan tillgänglighet för funktionshindrade och å andra sidan behovet av nya bostäder i befintliga flerfamiljshus där det inte går att bygga ut hisskapaciteten.

De dispensmöjligheter som i dag finns avseende krav på hiss i samband med om- och tillbyggnad av flerfamiljshus tillämpas i varierad grad på kommunal nivå. Vi anser att ett förtydligande måste göras i lagstiftningen så att tillämpningen blir mer likartad när det gäller bedömningar av krav på tillgänglighet. Ett sådant förtydligande skulle kunna leda till att ytterligare bostäder kan skapas genom att man konverterar vindar i fastigheter på tillväxtorter med bostadsbrist. På så sätt skapas också flyttkedjor, vilket i slutändan kan öka tillgången till lägenheter som uppfyller tillgänglighetslagstiftningen. Riksdagen bör därför begära att regeringen snarast lägger fram ett förslag till förtydligande avseende krav på hiss.

Riksdagen bör som sin mening tillkännage för regeringen vad vi ovan anför. Det innebär ett bifall till motionerna 2005/06:Bo202 (m), 2005/06:Bo212 (m) yrkandena 2 och 4, 2005/06:Bo276 (m) yrkandena 11–15 och 2005/06:Bo300 (m) yrkande 11 samt ett delvis bifall till motion 2005/06:Bo212 (m) yrkande 1.

2. En reformering av plan- och bygglagstiftningen, punkt 1 (fp)

av Nina Lundström (fp) och Lars Tysklind (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06: MJ395 yrkandena 7 och 8, 2005/06: N443 yrkandena 49, 50 och 52, 2005/06: Bo246 yrkandena 1 och 2, 2005/06: Bo255 yrkandena 1–3, 5, 6 och 13–15, 2005/06: Bo256 yrkandena 7–10 och 2005/06: Bo298 yrkandena 37 och 38, bifaller delvis motionerna 2005/06: Bo297 yrkande 1, 2005/06: Bo335 yrkandena 15 och 22 samt 2005/06: Bo338 yrkande 18 och avslår motionerna 2005/06: Ju484 yrkande 5, 2005/06: Sf336 yrkande 24, 2005/06: Sf389 yrkande 27, 2005/06: So315 yrkande 5, 2005/06: So364 yrkandena 13 och 17, 2005/06: So422 yrkande 5, 2005/06: So552 yrkande 7, 2005/06: So699 yrkande 16, 2005/06: Kr334 yrkande 17, 2005/06: Kr335 yrkande 2, 2005/06: Kr373 yrkande 3, 2005/06: Kr380 yrkande 3, 2005/06: T379 yrkande 1, 2005/06: MJ292 yrkande 4, 2005/06: MJ351 yrkandena 7, 8 och 10, 2005/06: MJ439 yrkandena 5 och 8, 2005/06: MJ533 yrkande 5, 2005/06: N388 yrkande 2, 2005/06: N438 yrkande 6, 2005/06: N481 yrkande 8, 2005/06: Bo202, 2005/06: Bo204, 2005/06: Bo205, 2005/06: Bo212 yrkandena 1–4, 2005/06: Bo215, 2005/06: Bo217 yrkandena 1–5, 2005/06: Bo218 yrkandena 2–4, 2005/06: Bo220 yrkandena 1–3, 2005/06: Bo222, 2005/06: Bo241, 2005/06: Bo245 yrkandena 1 och 3, 2005/06: Bo247 yrkandena 1–6, 2005/06: Bo251, 2005/06: Bo258, 2005/06: Bo262, 2005/06: Bo264, 2005/06: Bo265, 2005/06: Bo266, 2005/06: Bo268, 2005/06: Bo270, 2005/06: Bo271, 2005/06: Bo273, 2005/06: Bo275 yrkandena 2–4, 2005/06: Bo276 yrkandena 11–15, 2005/06: Bo277 yrkandena 1, 2, 4 och 5, 2005/06: Bo279 yrkandena 1–3, 5 och 7, 2005/06: Bo281, 2005/06: Bo296, 2005/06: Bo297 yrkande 2, 2005/06: Bo300 yrkande 11, 2005/06: Bo304 yrkandena 1–3 och 6, 2005/06: Bo305 yrkandena 1 och 4–6, 2005/06: Bo309, 2005/06: Bo317, 2005/06: Bo321 yrkandena 1–3, 2005/06: Bo324, 2005/06: Bo325 yrkandena 1, 2, 5 och 6, 2005/06: Bo333 yrkande 6, 2005/06: Bo335 yrkandena 18–20, 23 och 25 samt 2005/06: Bo337 yrkande 2.

Ställningstagande

En reformering av plan- och bygglagstiftningen

Fysisk planering är grunden för all bebyggelse och användning av mark och vatten. Dagens situation är därför bekymmersam. Framför allt är det behovet av nybyggda bostäder som inte kan tillgodoses. En starkt bidragande orsak till detta är de långa planprocesserna. Alltför ofta kan vi läsa

om byggprojekt som stoppas på grund av överklaganden. Samstämmiga synpunkter från byggsektorn har understrukit behovet av förändringar som kan ge en snabbare och på andra sätt mer effektiv plan- och byggprocess.

Vi har förståelse för att en förändrad reglering kräver ett omfattande utredningsarbete men behovet av förändringar har diskuterats alldeles för länge utan att ge konkreta resultat. Redan i betänkande 2001/02:BoU6 föreslog bostadsutskottet att riksdagen skulle ställa sig bakom ett förslag om en bred översyn av PBL. Översynen har visserligen genomförts men fortfarande har regeringen inte redovisat några förslag till lagändringar för att komma till rätta med förseningar i plan- och byggprocesserna. Någon proposition är inte heller aviserad för behandling under detta riksdagsår.

Det är nu dags att gå från ord till handling. En tydlig reglering för fysisk planering som medger en effektiv hantering är mycket viktig för samhällets utveckling. De brister som har konstaterats i dagens lagstiftning i fråga om fysisk planering och i plan- och bygglagstiftningen i övrigt är av sådant slag att de omgående bör åtgärdas om vi skall kunna få den utveckling som är önskvärd. Därför bör riksdagen begära att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till reformering av plan- och bygglagstiftningen. I denna del har Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet en gemensam syn, vilket framgår av de motioner som getts in under den allmänna motionstiden 2005 och som rör plan- och bygglagstiftningen. Likaså är partierna enligt de ingivna motionerna ense om att riksdagen som sin mening bör tillkännage följande för regeringen avseende behovet av reformering av plan- och byggprocessen samt bostadsbyggande och buller.

Utformningen av plan- och byggprocessen

Planprocesserna tar för lång tid och skapar fördringar, vilket bl.a. leder till att byggherrar som inte bygger i så stor omfattning inte engagerar sig i projekt. Detta minskar i sin tur konkurrensen och kan i förlängningen också vara ett hinder för ökat byggande. Dessa problem, som i stor utsträckning beror på brister i regelverket, måste man komma till rätta med genom ändringar i plan- och bygglagstiftningen om vi skall kunna garantera en önskvärd samhällsutveckling.

Förändringsbehovet rör olika delar av regelverket. Exempelvis behöver instansordningen ändras. Det faktum att en detaljplan kan överklagas i tre instanser och ett efterföljande bygglov i så många som fyra instanser verkar avskräckande för många intressenter, och den ökning av kostnaderna som en överprövning medför omöjliggör många projekt. Därför måste antalet instanser minska.

Det kan också vara motiverat att se över den sakägarkrets som anses vara direkt berörd av en åtgärd och därmed ha rätt att överklaga själva sakinnehållet i beslut som meddelats med stöd av PBL. Noggranna överväganden måste göras mellan exploateringsintresset och enskildas rätt att få beslut överprövade. Vi ser inget motsatsförhållande mellan en effektivare

planprocess och målet om en god demokrati. Det innebär att rätten och möjligheten att överklaga både detaljplaner och bygglov naturligtvis skall kvarstå, däremot måste omfattningen begränsas.

En strävan när det gäller den förändrade lagstiftningen bör vara att minska detaljstyrningen och öka flexibiliteten. Särskilt angeläget är det att föreslå förändringar för att underlätta byggande av bostäder av olika slag.

Buller och bostadsbyggande

Buller är ett av det moderna samhällets gissel. Av motionerna som getts in under den allmänna motionstiden 2005 framgår att de borgerliga partierna har en samlad syn på problematiken som rör bostadsbyggande och buller samt behovet av åtgärder. Partierna har tidigare gemensamt uttryckt sina ställningstaganden i denna fråga, senast i en reservation till betänkande 2004/05:BoU11 Planfrågor. Inget har framkommit som gett anledning att ändra våra ställningstaganden i dessa delar.

Det är av största vikt att angripa bullerproblemen vid ljudkällan. Därutöver måste det till en ändring i befintlig lagstiftning alternativt en mer nyanserad och verklighetsanpassad tillämpning av lagarna för att inte nybyggnation i storstäder helt skall stoppas. Skillnaderna mellan storstad och landsbygd gör att det inte kan vara rimligt att samma miljökrav skall gälla fullt ut. Det behövs en nyanserad syn, som bl.a. innebär att man i tätorter bör fokusera framför allt på att uppnå en bra inomhusmiljö vad avser buller. Detta bör präglade tillämpningen på området och aktualiserar bl.a. behovet av en översyn när det gäller buller vid husfasad. Vi vidhåller vad m, fp, kd och c förde fram i en gemensam avvikande mening till bostadsutskottets yttrande i samband med beredningen av proposition 2004/05:150 Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag, dvs. att vid nästa översyn av miljömålen bör delmålet avseende buller omarbetas så att det fokuserar på hälsoeffekter av buller (yttr. 2005/06:BoU3y).

I en av årets ingivna motioner aktualiseras behovet av ett förändrat synsätt avseende bullerreglerna och ett antal utgångspunkter anges för detta som vi anser att riksdagen bör tillkännage som sin mening. Utgångspunkterna är desamma som de borgerliga partierna uttalade i föregående års utskottsbetänkande avseende planfrågor (se bet. 2004/05:BoU11 s. 21 f.).

- I de fall en kommun i sina planbeslut på ett tydligt sätt har angett vilka avvägningar man har gjort så bör en verksamhetsutövare (t.ex. väghållare) kunna utgå från att kommunens bedömningar kommer att stå sig även vid en tillsynsmyndighets eventuella prövning.
- Om kommunen iakttar åtgärdsprogrammets bestämmelser så skall inte tillsynsmyndigheten kunna ställa längre gående krav.
- Om de kommunala besluten innebär att de riktvärden som riksdagen ställt sig bakom uppfylls så skall det vara uteslutet att ställa strängare krav.

- Som utgångspunkt bör man ha att lokala beslut, där kommunala och regionala organ i olika plansammanhang har pekat ut skyddsvärda tysta områden, beaktas även när de kolliderar med riksintressen kring t.ex. infrastrukturutbyggnad.

Vidare vidhåller vi att det finns skäl att se över regleringen i 5 kap. 7 § 11 PBL i en strävan att precisera bestämmelsens tillämpningsområde. Bestämmelsen anger att man i detaljplan kan meddela bestämmelser om skyddsanordningar för att motverka störningar från omgivningen och, om det finns särskilda skäl, högsta tillåtna värden för störningar genom luftförorening, buller, skakning, ljus eller annat liknande som omfattas av 9 kap. miljöbalken. Dessa särskilda skäl måste preciseras så att myndigheterna får en enhetlig bedömning och så att samsyn råder kring hur planer för nyproduktion behandlas.

Vi anser att regeringen snarast bör återkomma med de lagförslag m.m. som krävs för att trygga ett fortsatt bostadsbyggande också i storstadsregioner.

Utöver det ovannämnda anser vi att riksdagen bör tillkännage följande med anledning av de fp-motioner som getts in under den allmänna motions-tiden 2005.

Krav i övrigt rörande utformningen av plan- och byggprocessen för att minska hinder för ny- och ombyggnation

Ingen enskild avreglering har fått så stor symbolisk betydelse som fp-statsrådet Birgit Friggebos initiativ att ta bort bygglovskravet för enskilda att bygga en liten bod om högst 10 kvadratmeter på den egna fastigheten. Det behövs fler sådana ”friggebodsbeslut”. Fastighetsägare behöver befrias från onödigt krångel; mindre åtgärder, såsom byggande av takkupor och terrasser och inglasning av balkonger, bör befrias från bygglov. Däremot behöver kraven skärpas för åtgärder inom områden som av olika skäl, exempelvis kulturhistoriska, behöver skyddas.

Det behövs också i övrigt regelförenklingar när det gäller planprocesser och nybyggnadsregler. Exempelvis vill vi att PBL skall öppna för en enklare planprocess i kommunerna vid bl.a. omvandling av fritidshus till permanentboende. PBL skall inte ses som ett hinder utan som en möjlighet, där kommunen med en relativt enkel planprocess och efter samråd med berörda fastighetsägare kan lösa aktuella frågor rörande mark- och vattenanvändningen. Det är av stort värde att planprocessen sker så öppet som möjligt så att alla som känner sig berörda får delta med sina synpunkter. Det ger nästan alltid ett bättre slutresultat.

En långdragen överklagandeprocess kan skapa problem. Vissa positiva förändringar har gjorts för att förändra överklagandeprocessen genom att bygglov m.fl. ärenden som inte är planärenden numera prövas av de allmänna förvaltningsdomstolarna i stället för av regeringen. Överklagandeprocessen i PBL måste dock ytterligare reformeras. En grundläggande del

av reformeringen skall vara att ett avgörande i domstol sker i tidigt skede. Länsstyrelsen bör därför tas bort som överprövningsinstans och prövningen ske i nuvarande instansordning för förvaltningsdomstolar. Första instans blir då länsrätten.

Handelsetableringar

Man bör snarast återinföra bestämmelsen om att konkurrensintresset skall beaktas i planprocessen enligt de regler som gällde under den borgerliga regeringen. Detta skulle åstadkomma en friare etableringsrätt för dagligvaruförsäljning och därmed driva på arbetet med att öka konkurrensen. Genom en i princip fri etableringsrätt för dagligvaruhandel skulle sannolikt fler ändamålsenliga butikslägen användas. Fri etableringsrätt skulle alltså kunna få trenden att handeln flyttar ut från städerna att avta.

Huvudprincipen bör vara att etableringsrätt skall medges om inte mycket allvarliga skäl talar emot en sådan. I de fall en nyetablering medför trafikproblem skall kommunen i gengäld kunna kräva att den som får bygglov också får finansiera nödvändiga trafikinvesteringar.

Det är inte enbart bestämmelserna som rör konkurrens som påverkar handelsetableringarna utan den kommunala planprocessen har också betydelse för dessa. En rationell och smidig planprocess gör att nya aktörer lättare kan etablera sig på en ort, vilket i sin tur vässar konkurrensen och sätter press på priserna. Det är därför väsentligt att bestämmelserna som rör planprocesserna förändras och anpassas till samhällsutvecklingen.

Brottsförebyggande planering

Vid stadsplanering bör tryggheten liksom tillgänglighetsaspekterna för äldre och handikappade vara två av de viktigaste grundpelarna. Det innebär att trygghetsaspekterna alltid behöver beaktas vid all bostads- och infrastrukturplanering. Kommunerna bör därför uppmanas att satsa mer kring utformning av säkra boendemiljöer. För detta krävs det kunskap, och ett intressant forskningsområde är forskning kring hur man skapar trygga och tillgängliga stadsmiljöer. Dessutom bör regeringen följa upp PBL-kommitténs arbete och ta initiativ till de förändringar i PBL som krävs för att underlätta planering för att kunna skapa dessa trygga miljöer.

Övriga områden

Modern forskning visar på entydiga samband mellan vår hälsa och omfattningen av vårt umgänge med naturen. Behovet av rekreation är alltså centralt och när alltför bor i städer blir de gröna områdena kring städerna allt viktigare. Även andra behov av rekreation är beroende av en god fysisk planering. Det kan t.ex. gälla anläggningar för ridning och sportfiske.

Tillgången till naturen och en bra boendemiljö är ett av huvudskälen till att många väljer att bosätta sig på landsbygden. Det är därför av stor vikt att man bevarar de goda boendemiljöerna på landet och det är mycket

olyckligt att statliga verk, såsom Fastighetsverket, och statliga bolag, såsom Sveaskog, inte alltid ses som föredöme i miljöarbetet. Därför behövs ett tydliggörande av att statliga myndigheter och bolag har ett särskilt ansvar för att agera så att bra boendemiljöer bibehålls och återskapas och att ytor för rekreation och naturupplevelser skapas och skyddas. Dessutom behöver vikten av att säkra tätortsnära natur och möjligheter till exempelvis fritidsodling, sportfiske och ridning i tätortsnära natur betonas.

Vad vi nu med anslutning till motionerna 2005/06: MJ395 (fp) yrkandena 7 och 8, 2005/06: N443 (fp) yrkandena 49, 50 och 52 (fp), 2005/06: Bo246 (fp) yrkandena 1 och 2, 2005/06: Bo255 (fp) yrkandena 1–3, 5, 6 och 13–15, 2005/06: Bo256 (fp) yrkandena 7–10 och 2005/06: Bo298 (fp) yrkandena 37 och 38 anfört bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen.

3. En reformering av plan- och bygglagstiftningen, punkt 1 (kd)

av Ragnwi Marcelind (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06: Ju484 yrkande 5, 2005/06: Sf389 yrkande 27, 2005/06: N438 yrkande 6, 2005/06: Bo297 yrkandena 1 och 2, 2005/06: Bo317, 2005/06: Bo321 yrkandena 1–3, 2005/06: Bo337 yrkande 2 och 2005/06: Bo338 yrkande 18, bifaller delvis motionerna 2005/06: N481 yrkande 8, 2005/06: Bo255 yrkande 1, 2005/06: Bo276 yrkande 13 och 2005/06: Bo335 yrkande 15 och avslår motionerna 2005/06: Sf336 yrkande 24, 2005/06: So315 yrkande 5, 2005/06: So364 yrkandena 13 och 17, 2005/06: So422 yrkande 5, 2005/06: So552 yrkande 7, 2005/06: So699 yrkande 16, 2005/06: Kr334 yrkande 17, 2005/06: Kr335 yrkande 2, 2005/06: Kr373 yrkande 3, 2005/06: Kr380 yrkande 3, 2005/06: T379 yrkande 1, 2005/06: MJ292 yrkande 4, 2005/06: MJ351 yrkandena 7, 8 och 10, 2005/06: MJ395 yrkandena 7 och 8, 2005/06: MJ439 yrkandena 5 och 8, 2005/06: MJ533 yrkande 5, 2005/06: N388 yrkande 2, 2005/06: N443 yrkandena 49, 50 och 52, 2005/06: Bo202, 2005/06: Bo204, 2005/06: Bo205, 2005/06: Bo212 yrkandena 1–4, 2005/06: Bo215, 2005/06: Bo217 yrkandena 1–5, 2005/06: Bo218 yrkandena 2–4, 2005/06: Bo220 yrkandena 1–3, 2005/06: Bo222, 2005/06: Bo241, 2005/06: Bo245 yrkandena 1 och 3, 2005/06: Bo246 yrkandena 1 och 2, 2005/06: Bo247 yrkandena 1–6, 2005/06: Bo251, 2005/06: Bo255 yrkandena 2, 3, 5, 6 och 13–15, 2005/06: Bo256 yrkandena 7–10, 2005/06: Bo258, 2005/06: Bo262, 2005/06: Bo264, 2005/06: Bo265, 2005/06: Bo266, 2005/06: Bo268, 2005/06: Bo270, 2005/06: Bo271, 2005/06: Bo273, 2005/06: Bo275 yrkandena 2–4, 2005/06: Bo276 yrkandena

11, 12, 14 och 15, 2005/06:Bo277 yrkandena 1, 2, 4 och 5, 2005/06:Bo279 yrkandena 1–3, 5 och 7, 2005/06:Bo281, 2005/06:Bo296, 2005/06:Bo298 yrkandena 37 och 38, 2005/06:Bo300 yrkande 11, 2005/06:Bo304 yrkandena 1–3 och 6, 2005/06:Bo305 yrkandena 1 och 4–6, 2005/06:Bo309, 2005/06:Bo324, 2005/06:Bo325 yrkandena 1, 2, 5 och 6, 2005/06:Bo333 yrkande 6 och 2005/06:Bo335 yrkandena 18–20, 22, 23 och 25.

Ställningstagande

En reformering av plan- och bygglagstiftningen

Fysisk planering är grunden för all bebyggelse och användning av mark och vatten. Dagens situation är därför bekymmersam. Framför allt är det behovet av nybyggda bostäder som inte kan tillgodoses. En starkt bidragande orsak till detta är de långa planprocesserna. Alltför ofta kan vi läsa om byggprojekt som stoppas på grund av överklaganden. Samstämmiga synpunkter från byggsektorn har understrukt behovet av förändringar som kan ge en snabbare och på andra sätt mer effektiv plan- och byggprocess.

Jag har förståelse för att en förändrad reglering kräver ett omfattande utredningsarbete men behovet av förändringar har diskuterats alldeles för länge utan att ge konkreta resultat. Redan i betänkande 2001/02:BoU6 föreslog bostadsutskottet att riksdagen skulle ställa sig bakom ett förslag om en bred översyn av PBL. Översynen har visserligen genomförts men fortfarande har regeringen inte redovisat några förslag till lagändringar för att komma till rätta med förseningar i plan- och byggprocesserna. Någon proposition är inte heller aviserad för behandling under detta riksdagsår.

Det är nu dags att gå från ord till handling. En tydlig reglering för fysisk planering som medger en effektiv hantering är mycket viktig för samhällets utveckling. De brister som har konstaterats i dagens lagstiftning i fråga om fysisk planering och i plan- och bygglagstiftningen i övrigt är av sådant slag att de omgående bör åtgärdas om vi skall kunna få den utveckling som är önskvärd. Därför bör riksdagen begära att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till reformering av plan- och bygglagstiftningen. I denna del har Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet en gemensam syn, vilket framgår av de motioner som getts in under den allmänna motionstiden 2005 och som rör plan- och bygglagstiftningen. Likaså är partierna enligt de ingivna motionerna ense om att riksdagen som sin mening bör tillkännage följande för regeringen avseende behovet av reformering av plan- och byggprocessen samt bostadsbyggande och buller.

Utformningen av plan- och byggprocessen

Planprocesserna tar för lång tid och skapar fördröjningar, vilket bl.a. leder till att byggherrar som inte bygger i så stor omfattning inte engagerar sig i projekt. Detta minskar i sin tur konkurrensen och kan i förlängningen också vara ett hinder för ökat byggande. Dessa problem, som i stor utsträck-

ning beror på brister i regelverket, måste man komma till rätta med genom ändringar i plan- och bygglagstiftningen om vi skall kunna garantera en önskvärd samhällsutveckling.

Förändringsbehovet rör olika delar av regelverket. Exempelvis behöver instansordningen ändras. Det faktum att en detaljplan kan överklagas i tre instanser och ett efterföljande bygglov i så många som fyra instanser verkar avskräckande för många intressenter, och den ökning av kostnaderna som en överprövning medför omöjliggör många projekt. Därför måste antalet instanser minska.

Det kan också vara motiverat att se över den sakägarkrets som anses vara direkt berörd av en åtgärd och därmed ha rätt att överklaga själva sakinnehållet i beslut som meddelats med stöd av PBL. Noggranna överväganden måste göras mellan exploateringsintresset och enskildas rätt att få beslut överprövade. Jag ser inget motsatsförhållande mellan en effektivare planprocess och målet om en god demokrati. Det innebär att rätten och möjligheten att överklaga både detaljplaner och bygglov naturligtvis skall kvarstå, däremot måste omfattningen begränsas.

En strävan när det gäller den förändrade lagstiftningen bör vara att minska detaljstyrningen och öka flexibiliteten. Särskilt angeläget är det att föreslå förändringar för att underlätta byggande av bostäder av olika slag.

Buller och bostadsbyggande

Buller är ett av det moderna samhällets gissel. Av motionerna som getts in under den allmänna motionstiden 2005 framgår att de borgerliga partierna har en samlad syn på problematiken som rör bostadsbyggande och buller samt behovet av åtgärder. Partierna har tidigare gemensamt uttryckt sina ställningstaganden i denna fråga, senast i en reservation till betänkande 2004/05:BoU11 Planfrågor. Inget har framkommit som gett anledning att ändra mina ställningstaganden i dessa delar.

Det är av största vikt att angripa bullerproblemen vid ljudkällan. Därutöver måste det till en ändring i befintlig lagstiftning alternativt en mer nyanserad och verklighetsanpassad tillämpning av lagarna för att inte nybyggnation i storstäder helt skall stoppas. Skillnaderna mellan storstad och landsbygd gör att det inte kan vara rimligt att samma miljökrav skall gälla fullt ut. Det behövs en nyanserad syn, som bl.a. innebär att man i tätorter bör fokusera framför allt på att uppnå en bra inomhusmiljö vad avser buller. Detta bör prägla tillämpningen på området och aktualiserar bl.a. behovet av en översyn när det gäller buller vid husfasad. Jag vidhåller vad m, fp, kd och c förde fram i en gemensam avvikande mening till bostadsutskottets yttrande i samband med beredningen av proposition 2004/05:150 Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag, dvs. att vid nästa översyn av miljömålen bör delmålet avseende buller omarbetas så att det fokuserar på hälsoeffekter av buller (yttr. 2005/06:BoU3y).

I en av årets ingivna motioner aktualiseras behovet av ett förändrat synsätt avseende bullerreglerna och ett antal utgångspunkter anges för detta som jag anser att riksdagen bör tillkännage som sin mening. Utgångspunkterna är desamma som de borgerliga partierna uttalade i föregående års utskottsbetänkande avseende planfrågor (se bet. 2004/05:BoU11 s. 21 f.).

- I de fall en kommun i sina planbeslut på ett tydligt sätt har angett vilka avvägningar man har gjort så bör en verksamhetsutövare (t.ex. väghållare) kunna utgå från att kommunens bedömningar kommer att stå sig även vid en tillsynsmyndighets eventuella prövning.
- Om kommunen iakttar åtgärdsprogrammets bestämmelser så skall inte tillsynsmyndigheten kunna ställa längre gående krav.
- Om de kommunala besluten innebär att de riktvärden som riksdagen ställt sig bakom uppfylls så skall det vara uteslutet att ställa strängare krav.
- Som utgångspunkt bör man ha att lokala beslut, där kommunala och regionala organ i olika plansammanhang har pekat ut skyddsvärda tysta områden, beaktas även när de kolliderar med riksintressen kring t.ex. infrastrukturutbyggnad.

Vidare vidhåller jag att det finns skäl att se över regleringen i 5 kap. 7 § 11 PBL i en strävan att precisera bestämmelsens tillämpningsområde. Bestämmelsen anger att man i detaljplan kan meddela bestämmelser om skyddsanordningar för att motverka störningar från omgivningen och, om det finns särskilda skäl, högsta tillåtna värden för störningar genom luftförorening, buller, skakning, ljus eller annat liknande som omfattas av 9 kap. miljöbalken. Dessa särskilda skäl måste preciseras så att myndigheterna får en enhetlig bedömning och så att samsyn råder kring hur planer för nyproduktion behandlas.

Jag anser att regeringen snarast bör återkomma med de lagförslag m.m. som krävs för att trygga ett fortsatt bostadsbyggande också i storstadsregioner.

Utöver det ovannämnda vill jag särskilt peka på ytterligare några yrkanden som lyfts fram i kd-motioner som getts in under den allmänna motions tiden och som jag anser att riksdagen bör bifalla.

Krav i övrigt rörande utformningen av plan- och byggprocessen

Det svåröverskådliga systemet för överprövningar i PBL-ärenden och de långa instanskedjorna utgör ett stort problem, både i fråga om byggprocessens effektivitet och ur medborgarperspektiv. Till detta kommer långa handläggningstider samt oklarheter när det gäller överprövningens omfattning och rätten att komma till tals i processerna. En ändrad instansordning måste möta kraven på effektiv hantering som håller hög kvalitet och som innebär ett enkelt och överskådligt system. PBL-kommittén har presenterat två alternativa modeller och Kristdemokraterna har inte tagit ställning till

vilken modell som lämpligen bör användas, utan föreslår att riksdagen begär att regeringen skyndsamt skall återkomma med förslag till förändringar av instansordningen och överprövningens omfattning.

Alltfler villa- och fastighetsägare ställer ökade krav på myndigheterna i form av snabbhet och lägre kostnader i t.ex. bygglovshanteringen. Trots detta är handläggningstiderna orimligt långa för många bostadsprojekt. Om den kommunala viljan finns är det dock fullt möjligt att halvera handläggningstiden. Genom samverkan och förbättrad samordning mellan de myndigheter som har ansvar enligt plan- och bygglagen kan handläggningstiderna kortas, bl.a. genom ökad digitalisering och utveckling av fler tjänster. Detta bör ges regeringen till känna.

Brottsförebyggande planering

Alla skall ha möjlighet att bo i en trygg stadsdel. Mycket kan göras för att bygga bort brottsligheten och skapa trygga miljöer. Det är bra att regeringen kommit till insikt om att risken ökar för att människor känner sig otrygga om brott begås i deras närmiljö (se budgetpropositionen för 2006, prop. 2005/06:1, utg.omr. 4 s. 27). Det räcker emellertid inte med ett sådant konstaterande utan det krävs också ett åtgärdsprogram. En viktig åtgärd är att uppmärksamma brottsförebyggande åtgärder mer i stadsplaneringen. Genom att utforma boende- och närmiljön på ett genomtänkt sätt kan man påverka brottsligheten och känslan av trygghet. Detta förutsätter att frågor om att skapa trygga miljöer tas upp redan tidigt i planeringen. Kommunerna bör därför upprätta en bebyggelseinriktad brottsförebyggande policy som framgår av översiktsplanen. Ett led i arbetet är att utveckla samverkan med polisen och att ge polisen en tydligare roll i den fysiska planeringen. Regeringen bör ta initiativ till ett sådant förtydligande.

Skall den brottsförebyggande planeringen få den önskvärda behandlingen i kommunerna behöver de få hjälp och stöd i arbetet. Det är därför viktigt att de tankar som Boverket förde fram i rapporten *Brott, bebyggelse och planering*, som togs fram redan 1998, får genomslag i kommunerna. Ett sätt att möjliggöra detta är att regeringen ger Boverket i uppdrag att utarbeta tydliga riktlinjer för bebyggelseinriktade hinder mot brott, däribland säkerhetskonskvensbeskrivningar.

Mobiltelefoni

I dag råder det en osäkerhet om kommunernas möjlighet att medverka till byggande av bostadsområden med begränsad utsatthet för elektromagnetisk strålning.

Översiktsplanen är inte tvingande, men andra myndigheter måste förhålla sig till den. Detaljplan är tvingande men det finns gränser för vad man kan reglera i en sådan. Ett beslut om att förbjuda elinstallationer i ett helt bostadsområde skulle troligen kunna överklagas, men om samtliga som tänker flytta in är överens om kravet kan det möjligen skrivas in i en

detaljplan och vinna laga kraft även gentemot kommande inflyttande. Att förbjuda införsel till området av mobila strålningskällor, t.ex. telefoner, är däremot ingen planfråga. Möjligheterna att reglera detta genom lokala ordningsföreskrifter bör klargöras. Denna osäkerhet när det gäller möjligheterna att säkerställa bostadsområden med begränsad utsatthet för elektromagnetisk strålning gör att regeringen bör tillsätta en utredning för att se över regleringsmöjligheterna.

Tillgängligheten i boendemiljön

De nationella målen för handikappolitiken som riksdagen antagit är grundläggande för hela demokratin. En viktig integrationsfråga för bostadspolitiken är att skapa tillgänglighet för funktionshindrade. En av förutsättningarna för att kunna genomföra målen är att man tar vara på de kunskaper som finns. Olika handikapporganisationer har specifika kunskaper om tillgänglighet som man inte alltid tar till vara i plan- och byggärenden. Det är en stor brist som bl.a. leder till att kraven på tillgänglighet inte alltid uppfylls i enskilda ärenden. Därför måste organisationernas möjlighet till samråd i plan- och byggärenden förstärkas.

Ett särskilt viktigt område att uppmärksamma rör bostäder och tillgänglighet för studenter med funktionshinder. Exempelvis är tillgängligheten till universitet och högskolor ofta bristfällig. Detta måste åtgärdas. Till stor del handlar det om att arkitekter, byggherrar, byggingenjörer och beslutsfattare behöver utbildas i handikappkunskap. Detta har Kristdemokraterna påtalat vid ett antal tillfällen. Därtill kan lagstiftningen behöva ändras.

Jag vill därför påtala vikten av skärpta och förtydligade lagkrav i fråga om såväl tillgänglighet till byggnader och utemiljöer som inflyttande för handikapporganisationer i plan- och byggprocessen.

Vad jag nu framfört med anslutning till motionerna 2005/06:Ju484 (kd) yrkande 5, 2005/06:Sf389 (kd) yrkande 27, 2005/06:N438 (kd) yrkande 6, 2005/06:Bo297 (kd) yrkandena 1 och 2, 2005/06:Bo317 (kd), 2005/06:Bo321 (kd) yrkandena 1–3, 2005/06:Bo337 (kd) yrkande 2 och 2005/06:Bo338 (kd) yrkande 18 bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen.

4. En reformering av plan- och bygglagstiftningen, punkt 1 (v)

av Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Bo217 yrkandena 1–5, 2005/06:Bo218 yrkandena 2–4, 2005/06:Bo245 yrkandena 1 och

3, 2005/06:Bo247 yrkandena 1–6, 2005/06:Bo258 och 2005/06:Bo275 yrkandena 2–4 och avslår motionerna 2005/06:Ju484 yrkande 5, 2005/06:Sf336 yrkande 24, 2005/06:Sf389 yrkande 27, 2005/06:So315 yrkande 5, 2005/06:So364 yrkandena 13 och 17, 2005/06:So422 yrkande 5, 2005/06:So552 yrkande 7, 2005/06:So699 yrkande 16, 2005/06:Kr334 yrkande 17, 2005/06:Kr335 yrkande 2, 2005/06:Kr373 yrkande 3, 2005/06:Kr380 yrkande 3, 2005/06:T379 yrkande 1, 2005/06:MJ292 yrkande 4, 2005/06:MJ351 yrkandena 7, 8 och 10, 2005/06:MJ395 yrkandena 7 och 8, 2005/06:MJ439 yrkandena 5 och 8, 2005/06:MJ533 yrkande 5, 2005/06:N388 yrkande 2, 2005/06:N438 yrkande 6, 2005/06:N443 yrkandena 49, 50 och 52, 2005/06:N481 yrkande 8, 2005/06:Bo202, 2005/06:Bo204, 2005/06:Bo205, 2005/06:Bo212 yrkandena 1–4, 2005/06:Bo215, 2005/06:Bo220 yrkandena 1–3, 2005/06:Bo222, 2005/06:Bo241, 2005/06:Bo246 yrkandena 1 och 2, 2005/06:Bo251, 2005/06:Bo255 yrkandena 1–3, 5, 6 och 13–15, 2005/06:Bo256 yrkandena 7–10, 2005/06:Bo262, 2005/06:Bo264, 2005/06:Bo265, 2005/06:Bo266, 2005/06:Bo268, 2005/06:Bo270, 2005/06:Bo271, 2005/06:Bo273, 2005/06:Bo276 yrkandena 11–15, 2005/06:Bo277 yrkandena 1, 2, 4 och 5, 2005/06:Bo279 yrkandena 1–3, 5 och 7, 2005/06:Bo281, 2005/06:Bo296, 2005/06:Bo297 yrkandena 1 och 2, 2005/06:Bo298 yrkandena 37 och 38, 2005/06:Bo300 yrkande 11, 2005/06:Bo304 yrkandena 1–3 och 6, 2005/06:Bo305 yrkandena 1 och 4–6, 2005/06:Bo309, 2005/06:Bo317, 2005/06:Bo321 yrkandena 1–3, 2005/06:Bo324, 2005/06:Bo325 yrkandena 1, 2, 5 och 6, 2005/06:Bo333 yrkande 6, 2005/06:Bo335 yrkandena 15, 18–20, 22, 23 och 25, 2005/06:Bo337 yrkande 2 och 2005/06:Bo338 yrkande 18.

Ställningstagande

Vi förväntar oss att de problem som lyfts fram i reservationer till PBL-kommitténs betänkande kommer att behandlas och lösas i samband med Regeringskansliets beredning av PBL-kommitténs förslag. Vi anser dock att riksdagen inför regeringens fortsatta arbete bör bifalla de v-motioner som getts in under den allmänna motionstiden 2005 och som rör frågor om delaktighet, dvs. i detta fall att tillgodose barnperspektivet, boendeplaneringsprogram, buller, mobiltelefoni, genusfrågor och regionalt samhällsplaneringsinstitut.

Barnperspektivet

Barnperspektivet måste få en tydligare ställning i PBL. I Norge har man uttryckliga krav på kommunerna när det gäller barn och planering, vilket bl.a. innebär att barns och ungdomars synpunkter alltid skall finnas med i planeringen. Varje kommun måste också utse en tjänsteman som har till uppgift att tillvarata barnens intressen. Sverige bör följa denna modell och regeringen bör utreda förutsättningarna för att varje kommun skall ha en sådan ansvarig tjänsteman.

Dessutom anser vi att man för att uppfylla kraven på bra samhällsbyggande skall låta barn och ungdomar vara med och påverka sin livssituation utifrån sitt tänkande och sina erfarenheter. Regeringen bör därför ges i uppdrag att lämna förslag till nationella riktlinjer för barns deltagande och rättigheter i samhällsbyggandet.

Boendeplaneringsprogram

Vi vill att en ny form av program skall införas som kallas boendeplaneringsprogram. Dessa skall ersätta nuvarande bostadsförsörjningsprogram. Avsikten är att det skall vara obligatoriskt för kommunerna att upprätta sådana program för att garantera hög kvalitet i bostäder och boendemiljöer. Boendeplaneringsprogrammen skall vara heltäckande och övergripande och redovisas till regeringen via länsstyrelserna minst en gång per mandatperiod. De skall behandla såväl handlingsplaner för nyproduktion och ombyggnad som förändringar i service, infrastruktur och omgivande miljö.

Bakgrunden till detta krav är insikten om att boendeplaneringen måste utgå från en helhetssyn i samhället. Frånvaron av krav på obligatoriska boendeplaneringsprogram i samband med översynen av översiktsplaner är utan tvekan en orsak till den svaga samhällsdebatten kring boendefrågor. Varje del i samhällsplaneringen påverkar det samlade resultatet. En bra samhällsplanering måste beakta och väga in alla aspekter och utgå från de lokala och regionala förutsättningarna inom varje sektorsområde. Ett boendeplaneringsprogram kan tillgodose dessa krav genom att det skall ha ett planeringsperspektiv som väger samman de ekologiska, ekonomiska och sociala aspekterna med markanvändnings- och bebyggelsefrågorna. Programmen bör utgå från det enskilda bostadsområdet, med ett tydligt boendeflytande och med en helhetssyn där boendet och boendemiljön står i centrum för en rad frågor. Programmen kan utvecklas för att också omfatta energi- och miljökrav, trygghet och säkerhet, feministiskt perspektiv samt social och ekologisk hållbarhet.

Buller och bostadsbyggande

Buller är ett hälsoproblem som måste tas på största allvar, och arbetet för att förbättra situationen måste ha högsta prioritet. Det är den totala mängden bullerstörningar i städerna som måste minska. Tillskotten av ny bebyggelse är marginell i förhållande till det befintliga bostadsbeståndet och ett offensivt och målmedvetet arbete måste därför bedrivas för att man skall komma till rätta med bullerproblemen i de befintliga miljöerna. Samhällets åtgärder måste i högre grad angripa källan till bullret.

Långsiktighet måste prägla arbetet, likaså en ständigt hög beredskap där varje tillfälle till åtgärder tas till vara. Vänsterpartiet anser inte att vissa delar av landet skall ha speciella regler att förhålla sig till eller att avsteg från regler skall ske på ett sätt som innebär olägenheter för människors

hälsa. Uppgiften är i stället att se till att människor också i fortsättningen kan bo i städerna utan att för den skull ha en livsmiljö som sammantaget är sämre än utanför städerna. Den problematik som är kopplad till buller får inte bli en isolerad fråga då det gäller våra tätorters framtida utveckling. Trafikproblemet får inte hindra utveckling av städerna. Man måste se till de samlade konsekvenserna av den specifika planen och inte låta bullerproblemen bli ”ensamt avgörande”.

När det gäller bullermätningar måste det vara möjligt att ta större hänsyn till att det i dag finns teknik som gör det möjligt att få ned bullernivåerna till mycket låga nivåer inomhus.

Att planera för en långsiktigt hållbar stad och för goda boendemiljöer handlar om att väga samman åtskilliga faktorer till en bra helhet. Regelverket bör fortsättningsvis på ett tydligt sätt göra sådana avvägningar möjliga. Samhällets bedömning av vad som är en lämplig boendemiljö måste dock vara entydig. En samordning av PBL och miljöbalken måste också ske när det gäller prövningen av planer avseende buller.

Samtidigt som åtgärder behöver vidtas i bullerutsatta delar av tätorter krävs ett omfattande arbete för att skapa och bevara tysta områden. Naturvårdsverket har genomfört projekt i tysta områden för att finna konkreta mått och mätetal för bullerfrihet. Denna kunskap är en god grund för att utarbeta ett förslag på kriterier för områden som bör klassas som tysta områden. För att uppfylla bevarandestatusen tyst område skall området helt sakna samhällsbuller. Övriga rekreations- och friluftsområden bör klassificeras och omfattas av bullergränser. Vi anser att regeringen bör se över möjligheterna att inrätta tysta områden och fastställa bullergränser för rekreations- och friluftsområden.

Mobiltelefoni

Den stora utbyggnad som nu är i gång med tredje generationens mobiltelefoni ger anledning att se över regelverket kring samhällsansvar och information till allmänheten. Utbyggnaden går snabbt, och forskningen avseende främst strålning från mobilmaster är begränsad samtidigt som människor känner en stor oro. Mot bakgrund av detta har Vänsterpartiet vid flera tillfällen motionerat om att försiktighetsprincipen skall tillämpas när det gäller strålning från mobilmaster, och detta bör tillkännages för regeringen.

Oavsett vilken teori vi väljer att förlita oss till är det viktigt att människors oro när det gäller mobiltelefoni tas på allvar. Alla skall ha rätt till information om strålningens omfattning i närmiljön, och det skall finnas en förprövning av byggnadsnämnderna i form av bygglovsprövning. Dessutom behöver skyddsavstånd till bostäder, skolor och förskolor fastställas. Regeringen bör ta initiativ till att kommunerna gör den information som finns samlad tillgänglig för medborgarna. Vi föreslår också att samråd skall ske med bygg- och miljönämnd i samband med att ledningsrätten provas.

När det gäller skyddsavstånd är vår uppfattning att sändningsmaster inte skall få placeras närmare än 150 meter från bostäder och 300 meter från skolor och förskolor. Detta bör ges regeringen till känna.

Det behövs en förprovning av uppförande av basstationer, antenner och sändningsmaster, och detta krav bör tillgodoses genom att det införs bygglövsplikt för denna typ av anläggningar.

Regeringen bör ta initiativ till de lagändringar som krävs för att tillgoda dessa krav.

Genusfrågor i den fysiska planeringen

I motion 2005/06:Bo247 (v) tar vi upp flera förslag som avser genusfrågor i den fysiska planeringen som vi anser att riksdagen bör ställa sig bakom. I det följande pekar vi på några av dessa.

Samhällsplanering förväntas vara till lika stor nytta för kvinnor som för män. Utgångspunkten i den fysiska planeringen och markanvändningen är en könsneutral hållning. Planeringen skall ta sin utgångspunkt i att den är till för alla, men kön har betydelse även för samhällsplaneringen och det är vanligt att denna i högre utsträckning svarar mot männens behov än mot kvinnornas. Problemet är således att ”alla” lätt blir synonymt med ”män”. Detta blir ett problem också i PBL eftersom lagens portalparagraf använder begreppet ”alla”. Den måste därför ändras genom att jämställdhetsaspekterna konkretiseras i form av ett tillägg i denna paragraf.

Ett annat viktigt område som vi vill lyfta fram i detta sammanhang är behovet av konsekvensbeskrivningar ur ett jämställdhetsperspektiv. En viktig del av arbetet för att på lång sikt skapa ett mer jämställt samhälle är att bebyggelsemiljön faktiskt utformas efter målen i svensk jämställdhetspolitik samt att jämställdhetsfrågorna ges en stor roll och tas upp till diskussion i den fysiska samhällsplaneringen. Genom att använda jämställdhetskonsekvensbeskrivningar som metod blir det lättare att synliggöra skillnader mellan kvinnor och män. Regeringen bör därför utreda förutsättningarna för att införa krav på jämställdhetskonsekvensbeskrivningar i plan- och bygglagen.

Regionalt planeringsinstrument

Utveckling av infrastruktur och bebyggelse planeras i nuläget på olika nivåer trots att dessa frågor har koppling till varandra och behovet av samordning och gemensamma övergripande strategier är stort. Vår bedömning är att det behövs en övergripande samordning mellan kommuner, landsting och andra samhällsorgan för att analysera, samordna och utveckla övergripande strategier för utbyggnad av infrastruktur och bostäder där parterna har gemensamma intressen. Ett sådant planeringsinstrument för infrastruktur- och bebyggelseutveckling borde utvecklas på regional nivå. Regeringen bör därför utreda och presentera ett förslag till ett planeringsinstitut på regional nivå.

Vad vi anfört bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Bo217 (v) yrkandena 1–5, 2005/06:Bo218 (v) yrkandena 2–4, 2005/06:Bo245 (v) yrkandena 1 och 3, 2005/06:Bo247 (v) yrkandena 1–6, 2005/06:Bo258 (v) och 2005/06:Bo275 (v) yrkandena 2–4.

5. En reformering av plan- och bygglagstiftningen, punkt 1 (c) av Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:So315 yrkande 5, 2005/06:So552 yrkande 7, 2005/06:T379 yrkande 1, 2005/06:N481 yrkande 8, 2005/06:Bo205, 2005/06:Bo256 yrkandena 7–9 och 2005/06:Bo335 yrkandena 15, 18–20, 22, 23 och 25, bifaller delvis motionerna 2005/06:Bo255 yrkande 13, 2005/06:Bo276 yrkande 13 och 2005/06:Bo338 yrkande 18 och avslår motionerna 2005/06:Ju484 yrkande 5, 2005/06:Sf336 yrkande 24, 2005/06:Sf389 yrkande 27, 2005/06:So364 yrkandena 13 och 17, 2005/06:So422 yrkande 5, 2005/06:So699 yrkande 16, 2005/06:Kr334 yrkande 17, 2005/06:Kr335 yrkande 2, 2005/06:Kr373 yrkande 3, 2005/06:Kr380 yrkande 3, 2005/06:MJ292 yrkande 4, 2005/06:MJ351 yrkandena 7, 8 och 10, 2005/06:MJ395 yrkandena 7 och 8, 2005/06:MJ439 yrkandena 5 och 8, 2005/06:MJ533 yrkande 5, 2005/06:N388 yrkande 2, 2005/06:N438 yrkande 6, 2005/06:N443 yrkandena 49, 50 och 52, 2005/06:Bo202, 2005/06:Bo204, 2005/06:Bo212 yrkandena 1–4, 2005/06:Bo215, 2005/06:Bo217 yrkandena 1–5, 2005/06:Bo218 yrkandena 2–4, 2005/06:Bo220 yrkandena 1–3, 2005/06:Bo222, 2005/06:Bo241, 2005/06:Bo245 yrkandena 1 och 3, 2005/06:Bo246 yrkandena 1 och 2, 2005/06:Bo247 yrkandena 1–6, 2005/06:Bo251, 2005/06:Bo255 yrkandena 1–3, 5, 6, 14 och 15, 2005/06:Bo256 yrkande 10, 2005/06:Bo258, 2005/06:Bo262, 2005/06:Bo264, 2005/06:Bo265, 2005/06:Bo266, 2005/06:Bo268, 2005/06:Bo270, 2005/06:Bo271, 2005/06:Bo273, 2005/06:Bo275 yrkandena 2–4, 2005/06:Bo276 yrkandena 11, 12, 14 och 15, 2005/06:Bo277 yrkandena 1, 2, 4 och 5, 2005/06:Bo279 yrkandena 1–3, 5 och 7, 2005/06:Bo281, 2005/06:Bo296, 2005/06:Bo297 yrkandena 1 och 2, 2005/06:Bo298 yrkandena 37 och 38, 2005/06:Bo300 yrkande 11, 2005/06:Bo304 yrkandena 1–3 och 6, 2005/06:Bo305 yrkandena 1 och 4–6, 2005/06:Bo309, 2005/06:Bo317, 2005/06:Bo321 yrkandena 1–3, 2005/06:Bo324, 2005/06:Bo325 yrkandena 1, 2, 5 och 6, 2005/06:Bo333 yrkande 6 och 2005/06:Bo337 yrkande 2.

Ställningstagande

En reformering av plan- och bygglagstiftningen

Fysisk planering är grunden för all bebyggelse och användning av mark och vatten. Dagens situation är därför bekymmersam. Framför allt är det behovet av nybyggda bostäder som inte kan tillgodoses. En starkt bidragande orsak till detta är de långa planprocesserna. Alltför ofta kan vi läsa om byggprojekt som stoppas på grund av överklaganden. Samstämmiga synpunkter från byggsektorn har understrukt behovet av förändringar som kan ge en snabbare och på andra sätt mer effektiv plan- och byggprocess.

Jag har förståelse för att en förändrad reglering kräver ett omfattande utredningsarbete men behovet av förändringar har diskuterats alldeles för länge utan att ge konkreta resultat. Redan i betänkande 2001/02:BoU6 föreslog bostadsutskottet att riksdagen skulle ställa sig bakom ett förslag om en bred översyn av PBL. Översynen har visserligen genomförts men fortfarande har regeringen inte redovisat några förslag till lagändringar för att komma till rätta med förseningar i plan- och byggprocesserna. Någon proposition är inte heller aviserad för behandling under detta riksdagsår.

Det är nu dags att gå från ord till handling. En tydlig reglering för fysisk planering som medger en effektiv hantering är mycket viktig för samhällets utveckling. De brister som har konstaterats i dagens lagstiftning i fråga om fysisk planering och i plan- och bygglagstiftningen i övrigt är av sådant slag att de omgående bör åtgärdas om vi skall kunna få den utveckling som är önskvärd. Därför bör riksdagen begära att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till reformering av plan- och bygglagstiftningen. I denna del har Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet en gemensam syn, vilket framgår av de motioner som getts in under den allmänna motionstiden 2005 och som rör plan- och bygglagstiftningen. Likaså är partierna enligt de ingivna motionerna ense om att riksdagen som sin mening bör tillkännage följande för regeringen avseende behovet av reformering av plan- och byggprocessen samt bostadsbyggande och buller.

Utformningen av plan- och byggprocessen

Planprocesserna tar för lång tid och skapar fördröjningar, vilket bl.a. leder till att byggherrar som inte bygger i så stor omfattning inte engagerar sig i projekt. Detta minskar i sin tur konkurrensen och kan i förlängningen också vara ett hinder för ökat byggande. Dessa problem, som i stor utsträckning beror på brister i regelverket, måste man komma till rätta med genom ändringar i plan- och bygglagstiftningen om vi skall kunna garantera en önskvärd samhällsutveckling.

Förändringsbehovet rör olika delar av regelverket. Exempelvis behöver instansordningen ändras. Det faktum att en detaljplan kan överklagas i tre instanser och ett efterföljande bygglov i så många som fyra instanser ver-

kar avskräckande för många intressenter, och den ökning av kostnaderna som en överprövning medför omöjliggör många projekt. Därför måste antalet instanser minska.

Det kan också vara motiverat att se över den sakägarkrets som anses vara direkt berörd av en åtgärd och därmed ha rätt att överklaga själva sakinnehållet i beslut som meddelats med stöd av PBL. Noggranna överväganden måste göras mellan exploateringsintresset och enskildas rätt att få beslut överprövide. Jag ser inget motsatsförhållande mellan en effektivare planprocess och målet om en god demokrati. Det innebär att rätten och möjligheten att överklaga både detaljplaner och bygglov naturligtvis skall kvarstå, däremot måste omfattningen begränsas.

En strävan när det gäller den förändrade lagstiftningen bör vara att minska detaljstyrningen och öka flexibiliteten. Särskilt angeläget är det att föreslå förändringar för att underlätta byggande av bostäder av olika slag.

Buller och bostadsbyggande

Buller är ett av det moderna samhällets gissel. Av motionerna som getts in under den allmänna motionstiden 2005 framgår att de borgerliga partierna har en samlad syn på problematiken som rör bostadsbyggande och buller samt behovet av åtgärder. Partierna har tidigare gemensamt uttryckt sina ställningstaganden i denna fråga, senast i en reservation till betänkande 2004/05:BoU11 Planfrågor. Inget har framkommit som gett anledning att ändra mina ställningstaganden i dessa delar.

Det är av största vikt att angripa bullerproblemen vid ljudkällan. Därutöver måste det till en ändring i befintlig lagstiftning alternativt en mer nyanserad och verklighetsanpassad tillämpning av lagarna för att inte nybyggnation i storstäder helt skall stoppas. Skillnaderna mellan storstad och landsbygd gör att det inte kan vara rimligt att samma miljökrav skall gälla fullt ut. Det behövs en nyanserad syn, som bl.a. innebär att man i tätorter bör fokusera framför allt på att uppnå en bra inomhusmiljö vad avser buller. Detta bör prägla tillämpningen på området och aktualiserar bl.a. behovet av en översyn när det gäller buller vid husfasad. Jag vidhåller vad m, fp, kd och c förde fram i en gemensam avvikande mening till bostadsutskottets yttrande i samband med beredningen av proposition 2004/05:150 Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag, dvs. att vid nästa översyn av miljömålen bör delmålet avseende buller omarbetas så att det fokuserar på hälsoeffekter av buller (yttr. 2005/06:BoU3y).

I en av årets ingivna motioner aktualiseras behovet av ett förändrat synsätt avseende bullerreglerna och ett antal utgångspunkter anges för detta som jag anser att riksdagen bör tillkännage som sin mening. Utgångspunkterna är desamma som de borgerliga partierna uttalade i föregående års utskottsbetänkande avseende planfrågor (se bet. 2004/05:BoU11 s. 21 f.).

- I de fall en kommun i sina planbeslut på ett tydligt sätt har angett vilka avvägningar man har gjort så bör en verksamhetsutövare (t.ex. väghållare) kunna utgå från att kommunens bedömningar kommer att stå sig även vid en tillsynsmyndighets eventuella prövning.
- Om kommunen iakttar åtgärdsprogrammets bestämmelser så skall inte tillsynsmyndigheten kunna ställa längre gående krav.
- Om de kommunala besluten innebär att de riktvärden som riksdagen ställt sig bakom uppfylls så skall det vara uteslutet att ställa strängare krav.
- Som utgångspunkt bör man ha att lokala beslut, där kommunala och regionala organ i olika plansammanhang har pekat ut skyddsvärda tysta områden, beaktas även när de kolliderar med riksintressen kring t.ex. infrastrukturutbyggnad.

Vidare vidhåller jag att det finns skäl att se över regleringen i 5 kap. 7 § 11 PBL i en strävan att precisera bestämmelsens tillämpningsområde. Bestämmelsen anger att man i detaljplan kan meddela bestämmelser om skyddsanordningar för att motverka störningar från omgivningen och, om det finns särskilda skäl, högsta tillåtna värden för störningar genom luftförorening, buller, skakning, ljus eller annat liknande som omfattas av 9 kap. miljöbalken. Dessa särskilda skäl måste preciseras så att myndigheterna får en enhetlig bedömning och så att samsyn råder kring hur planer för nyproduktion behandlas.

Jag anser att regeringen snarast bör återkomma med de lagförslag m.m. som krävs för att trygga ett fortsatt bostadsbyggande också i storstadsregioner.

Utöver det ovannämnda vill jag särskilt lyfta fram några av de områden som behandlas i de c-motioner som jag anser att riksdagen bör bifalla.

Krav i övrigt rörande utformningen av plan- och byggprocessen

Till de grundläggande syftena med plan- och bygglagen hör bl.a. att främja jämställdheten mellan kvinnor och män. Planprocessen har av tradition varit ett mansdominerat område, och det brottsförebyggande arbetet har ofta en utgångspunkt som inte tar hänsyn till skillnader mellan könen. De erfarenheter och kunskaper som kvinnor har tar man inte till vara i processerna. Kvinnors inflytande inom hela kedjan, från planering och beslut till byggande, behöver därför stärkas.

De offentliga organens klåfingrighet och misstro mot människors förmåga att ta ansvar måste minska. Utgångspunkten skall vara förenklingar i de regelverk som omgärdar byggandet, och alla förslag som går i motsatt riktning, exempelvis bygglovsplikt för lantbrukets byggnader, måste avvisas.

Rätten att som enskild berörd kunna överklaga beslut enligt PBL är viktig att värna. Emellertid behöver denna rätt tydliggöras. Också antalet överklagandeinstanser och handläggningstider behöver ses över i en strävan att få processerna mer effektiva. Dessutom borde man se över möjlig-

heterna att få kommunens argument för avslag prövade i en högre instans i syfte att tydliggöra gränsen mellan vad som faller inom det kommunala handlingsutrymmet och vad den enskilde skall ha rätt att få överprövat.

Planering och trafikfrågor

Trafikintensiteten har ökat kraftigt under senare år. Miljöer i traditionella boendeområden i större städer påverkas negativt av utvecklingen. I områden som påverkas av bilavgaser har påvisats att dödligheten under ett par decenniers tid har ökat med 50 %. Det är en situation som är oacceptabel och bör åtgärdas. Strikta bullerregler och luftkvalitetsnormer är därför viktiga. De skall inte sättas som motpol mot en bygds utveckling utan som varningssignal att åtgärder måste vidtas. Det är viktigt att betona att all samhällsplanering skall utgå från vad människor och naturen tål och att vi inte skall töra på resurser till men för framtida generationers välfärd.

Brottsförebyggande planering

Tryggheten i vårt boende beror till stor del på hur stadsplaneringen ser ut eftersom den fysiska miljöns utformning kan vara avgörande för möjligheterna att förebygga olika typer av brott. Därför är det angeläget att kommunerna i sin planering för städer och utformande av vår boendemiljö tar hänsyn till riskerna för brott och låter berörda delta i planeringen för att fånga upp frågorna om trygghet. Genom att göra detta kan de kommunala planerna bli användbara medel för att öka tryggheten och förebygga brottslighet.

Övriga områden

I en fp-motion krävs ett tydliggörande att statliga myndigheter och bolag har ett särskilt ansvar för att agera så att bra boendemiljöer bibehålls, återskapas och att ytor för rekreation och naturupplevelser skapas och skyddas. Dessutom framhålls att riksdagen för regeringen bör tillkännage vikten av att säkra tätortsnära natur och att betona möjligheter till exempelvis fritidsodling, sportfiske och ridning i tätortsnära natur. Jag anser att riksdagen bör bifalla dessa förslag i enlighet med de motiv som framgår av motionen i dessa delar.

Alla kommuner skall ha en aktuell översiktsplan, men alltför många kommuners planer är föråldrade och fyller inte sitt syfte, detta trots att en proaktiv planering från kommunernas sida skapar goda förutsättningar för byggande, vilket i sin tur är en förutsättning för tillväxt och utveckling. Lagstiftningen behöver moderniseras för att öka drivkraften att ta fram och hålla översiktsplanerna aktuella. I sökandet efter sådana lösningar är det viktigt att låta kommunerna behålla sitt starka inflytande över planeringen. Däremot behöver formerna för den fysiska planeringen och uppföljningen

av kommunernas översiktsplanering ses över. Ett rimligt krav är att varje kommun har en aktuell översiktsplan som antas av fullmäktige minst en gång per mandatperiod.

Under de senaste 15 åren har ett flertal översvämningar drabbat Sverige. Kommunerna har ett ansvar för att genom planering och skyddsåtgärder förebygga bl.a. översvämningar. Det är ett stort ansvar som läggs på den lokala nivån och resurserna är otillräckliga. Det är därför nödvändigt med en samlad översyn av kommunernas ansvar och resurser att förebygga kris-situationer. Detta bör ges regeringen till känna.

Vad jag nu anfört med anledning av motionerna 2005/06:So315 (c) yrkande 5, 2005/06:So552 (c) yrkande 7, 2005/06:T379 (c) yrkande 1, 2005/06:N481 (c) yrkande 8, 2005/06:Bo205 (c), 2005/06:Bo256 (fp) yrkan-dena 7–9 och 2005/06:Bo335 (c) yrkandena 15, 18–20, 22, 23 och 25 (c) bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen.

6. En reformering av plan- och bygglagstiftningen, punkt 1 (mp)

av Helena Hillar Rosenqvist (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:So364 yrkan-dena 13 och 17, 2005/06:So699 yrkande 16, 2005/06:MJ351 yrkandena 7, 8 och 10, 2005/06:MJ533 yrkande 5, 2005/06:Bo241, 2005/06:Bo277 yrkan-dena 1, 2, 4 och 5, 2005/06:Bo304 yrkandena 1–3 och 6, 2005/06:Bo305 yrkandena 1 och 4–6 samt 2005/06:Bo333 yrkande 6 och avslår motio-nerna 2005/06:Ju484 yrkande 5, 2005/06:Sf336 yrkande 24, 2005/06:Sf389 yrkande 27, 2005/06:So315 yrkande 5, 2005/06:So422 yrkande 5, 2005/06:So552 yrkande 7, 2005/06:Kr334 yrkande 17, 2005/06:Kr335 yrkande 2, 2005/06:Kr373 yrkande 3, 2005/06:Kr380 yrkande 3, 2005/06:T379 yrkande 1, 2005/06:MJ292 yrkande 4, 2005/06:MJ395 yrkandena 7 och 8, 2005/06:MJ439 yrkandena 5 och 8, 2005/06:N388 yrkande 2, 2005/06:N438 yrkande 6, 2005/06:N443 yrkandena 49, 50 och 52, 2005/06:N481 yrkande 8, 2005/06:Bo202, 2005/06:Bo204, 2005/06:Bo205, 2005/06:Bo212 yrkandena 1–4, 2005/06:Bo215, 2005/06:Bo217 yrkandena 1–5, 2005/06:Bo218 yrkandena 2–4, 2005/06:Bo220 yrkandena 1–3, 2005/06:Bo222, 2005/06:Bo245 yrkandena 1 och 3, 2005/06:Bo246 yrkandena 1 och 2, 2005/06:Bo247 yrkandena 1–6, 2005/06:Bo251, 2005/06:Bo255 yrkandena 1–3, 5, 6 och 13–15, 2005/06:Bo256 yrkandena 7–10, 2005/06:Bo258, 2005/06:Bo262, 2005/06:Bo264, 2005/06:Bo265, 2005/06:Bo266, 2005/06:Bo268, 2005/06:Bo270, 2005/06:Bo271, 2005/06:Bo273, 2005/06:Bo275 yrkandena 2–4, 2005/06:Bo276 yrkandena 11–15, 2005/06:Bo279

yrkandena 1–3, 5 och 7, 2005/06:Bo281, 2005/06:Bo296, 2005/06:Bo297 yrkandena 1 och 2, 2005/06:Bo298 yrkandena 37 och 38, 2005/06:Bo300 yrkande 11, 2005/06:Bo309, 2005/06:Bo317, 2005/06:Bo321 yrkandena 1–3, 2005/06:Bo324, 2005/06:Bo325 yrkandena 1, 2, 5 och 6, 2005/06:Bo335 yrkandena 15, 18–20, 22, 23 och 25, 2005/06:Bo337 yrkande 2 och 2005/06:Bo338 yrkande 18.

Ställningstagande

Jag anser att riksdagen bör tillkännage följande inför regeringens slutliga beredning av PBL-kommitténs förslag.

Planering och trafikfrågor

Den fysiska planeringen handlar om konfliktlösningar av olika slag. En konflikt som ofta aktualiseras i stads- och boendemiljön är den mellan barns behov och trafikens behov. Min uppfattning är att barnens bästa alltid skall beaktas inom samhälls- och trafikplaneringen och att barnens rätt till en stimulerande och säker vardagsmiljö skall prioriteras vid planeringen i stads- och boendemiljöer. Utgångspunkten skall därför vara att barn skall ha företräde till sin livsmiljö och att trafiken måste anpassas därefter.

Buller och bostadsbyggande

Tystnaden har med åren blivit allt svårare att fånga och i dag är den i högsta grad utrotningshotad. Det är därför viktigt att tillkännage att det är angeläget att värna miljöer som är bullerfria och att bygga ett tystare samhälle. Bullerfria rekreationsområden behövs med strängare regler för motorbåtar, snöskotrar och annat som annars förorenar tystnaden.

Ett viktigt verktyg för att bekämpa buller kan vara att ta fram gränsvärden för bullernivåer på arbetsplatser, men också för olika delar av vårt samhälle. Det behövs en hårdare bedömning och sänkta gränsvärden i urbana utomhusmiljöer. Vidare bör länsstyrelserna inventera vilka åtgärder kommunerna vidtagit för att minska bullret i respektive kommun.

Gröna områden

Gröna miljöer har stor betydelse, både för människors välbefinnande och som lunga åt staden. Grönskan renar luften från stoft och avgaser, dämpar buller och påverkar även stadens klimat positivt genom att den dämpar vindar, höjer luftfuktigheten och utjämnar temperaturskillnader. Jag bedömer det därför som viktigt att kommunerna kartlägger och inventerar sina grönområden. Det är angeläget att tillkännage vikten av att i alla sammanhang där så är möjligt beakta åtgärder för att minska luftföroreningarna i syfte att förbättra folkhälsan.

Mobiltelefoni

Elöverkänslighet drabbar många människor i vårt samhälle. Flera rapporter har kommit om hälsorisker som kan uppstå både när det gäller bildskärmsarbete och arbete med elektriska apparater med skilda spänningstal. Bosättning i närheten av kraftledningar har visat på oroande effekter med troliga cancerrisker. Forskningen och kartläggningen måste få fortsätta, och i avvaktan på förbättrade kunskaper bör försiktighetsprincipen bli vägledande vid bedömningar. Det innebär såvitt avser plan- och bygglagstiftningen att försiktighetsprincipen enligt miljöbalken bör förenas med tillämpningen av PBL, och i det sammanhanget behöver innebörden av försiktighetsprincipen ur ett PBL-perspektiv förtydligas. Det bör leda till att försiktighetsprincipen skall gälla vid planering av stadsmiljön, utbyggnader och vid rekommendationer för bosättning och vistelse i närheten av elektriska och magnetiska fält. I stadsmiljön skall principen tillämpas för att inte öka den elektromagnetiska strålningen.

Det är dessutom väsentligt att staten utformar riktlinjer för länsstyrelser och kommuner för inrättande av lågstrålande zoner för boende med överkänslighet för den allmänna strålningsmiljön. Det är också nödvändigt att man i nya PBL skapar tydliga möjligheter för kommunerna och länsstyrelserna att inrätta lågstrålande zoner.

Regeringen bör upprätta en handlingsplan för att uppfylla rätten till skydd och boende som alla medborgare har enligt grundlagen, även för den del av befolkningen som inte längre kan vistas i offentliga miljöer eller i masttäta områden. Dessutom bör det införas bygglovsplikt enligt PBL för basstationer för mobiltelefoni. Det krävs också en översyn av lagstiftningen för att klargöra kommunernas möjligheter att medverka till byggandet av bostadsområden med begränsad utsatthet för elektromagnetisk strålning.

Genusfrågor i den fysiska planeringen

Bostäder och bostadsområden, liksom arbetsplatser och offentliga lokaler, byggs fortfarande med alltför lite hänsynstagande till de behov som barn, äldre och personer med funktionshinder har. I samband med planläggning enligt PBL tas också för lite hänsyn till kvinnors perspektiv och behov. Det skulle underlätta för alla, och bidra till en förändring av arbetsfördelning mellan könen, om de aktiviteter och hänsyn som främst berör kvinnor beaktades i större utsträckning vid planering av bostäder och bostadsområden.

Tillgänglighet till boendemiljön

Det behövs en tillgänglighetslagstiftning så att otillgänglighet i offentliga och publika lokaler görs olaglig. I USA finns ADA (Americans with Disabilities Act), vilket är en lag som gör otillgänglighet för funktionshindrade till ett brott. I Sverige gäller sedan den 1 juli 2003 lagen om förbud

mot diskriminering på grund av funktionshinder, etnisk tillhörighet, religion eller sexuell läggning. Den gäller vid arbetsförmedling, inom restaurangbranschen, på arbetsmarknaden och inom kreditväsendet. Detta är emellertid inte tillräckligt. Så länge det inte finns några sanktionsmöjligheter för t.ex. byggherrar som bygger otillgängligt så fortsätter det att byggas på detta sätt. Nu utreds en ny samlad diskrimineringslag för de olika diskrimineringsgrunderna. Om inte tillgänglighetsfrågorna löses inom ramen för denna utredning behövs en särskild rättighetslagstiftning för tillgänglighet.

Det handlar dock inte enbart om att kunna åtgärda brister i efterhand utan också om att göra rätt från början. En egen bostad är för många en förutsättning för att kunna leva ett självständigt liv. Möjligheterna till bostadsanpassning är därför avgörande för möjligheterna att få en egen bostad för många med funktionshinder. Potentialen för bostadsanpassningar läggs dock redan vid själva byggandet. För att skapa förutsättningar för ett eventuellt framtida behov av bostadsanpassning måste därför alla nya bostäder som byggs utformas så att de med små medel kan tillgänglighetsanpassas för alla former av funktionshinder.

Vad jag nu anfört med anledning av motionerna 2005/06:So364 yrkandena (mp, -) 13 och 17, 2005/06:So699 (mp, -) yrkande 16, 2005/06: MJ351 (mp, -) yrkandena 7, 8 och 10, 2005/06: MJ533 (mp) yrkande 5, 2005/06:Bo241 (mp), 2005/06:Bo277 (mp) yrkandena 1, 2, 4 och 5 (mp), 2005/06:Bo304 (mp) yrkandena 1–3 och 6, 2005/06:Bo305 (mp) yrkandena 1 och 4–6 och 2005/06:Bo333 (mp) yrkande 6 bör riksdagen som sin mening tillkänna för regeringen.

7. Byggnaders inomhusmiljö, punkt 2 – motiveringen (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Carl-Axel Roslund (m) och Ewa Thalén Finné (m).

Ställningstagande

Riksdagen tog hösten 2005 ställning till regeringens proposition 2004/05: 150 Svenska miljömål. I detta sammanhang behandlades bl.a. frågor om miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö med delmålet om inomhusmiljön. Vi kan konstatera att ett arbete som berör flertalet av de frågor som tas upp i de nu aktuella motionerna redan pågår inom ramen för miljömålsarbetet. Det finns emellertid anledning att renodla och fokusera detta arbete i enlighet med de förslag som m, fp, kd och c förde fram i en gemensam avvikande mening till bostadsutskottets yttrande 2005/06:BoU3y i samband med beredningen av propositionen.

Vi vill därutöver framhålla en stor tveksamhet till de förslag om byggnadsdeklarationer inom ett flertal områden som har aktualiserats i olika utredningar. Vår grundläggande inställning i denna fråga är att krav som

kan innebära en ökad administration för fastighetsägarna, och därmed i förlängningen leda till ökade boendekostnader, bör begränsas så långt det är möjligt.

De aktuella motionerna bör avslås av riksdagen.

8. Byggnaders inomhusmiljö, punkt 2 (fp)

av Nina Lundström (fp) och Lars Tysklind (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Bo256 yrkandena 4–6 och avslår motionerna 2005/06:Ub587 yrkande 46 och 2005/06:Bo335 yrkande 14.

Ställningstagande

Under de senaste årtiondena har rapporter om brister i inomhusmiljön i bostäder och andra byggnader kommit med jämna mellanrum. Ett omfattande kunskapsunderlag har tagits fram på olika områden. Det är i dag väl känt vilka de allvarigaste problemen är och vad som krävs för att åtgärda dem. Trots detta har regeringen under de senaste åren varit relativt passiv och inte tagit de initiativ som krävs för att påskynda nödvändiga åtgärder. I en fp-motion om boendemiljön lyfts tre problemområden särskilt fram där det finns behov av initiativ från regeringens sida. Det gäller radonproblemet, behovet av byggnadsdeklarationer samt åtgärder som kan ge en bättre inomhusmiljö för barn.

I miljömålsarbetet har under miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö formulerats ett delmål för inomhusmiljön som innebär att byggnader och deras egenskaper år 2020 inte skall påverka hälsan negativt. Som ett led i detta skall radonhalten vara lägre än 200 Bq/m³ i alla skolor och förskolor senast år 2010 och i alla bostäder senast år 2020. Regeringen konstaterade emellertid i den miljömålsproposition som lades fram för riksdagen förra året att delmålet rörande radon kan bli svårt att uppnå. Trots detta har regeringen inte lagt fram några förslag om åtgärder som är tillräckligt kraftfulla för att målet skall kunna nås.

Framför allt bör regeringen låta undersöka vilka metoder som kan användas för att stärka konsumentskyddet när det gäller bostäder och radon. Det bör vara möjligt att få veta om den lägenhet som man bor i eller det hus som man ämnar köpa har radonhalter över gränsvärdena. Då information kring hälsoriskerna med radon anses vara den enskilt viktigaste metoden för att medvetandegöra allmänheten och skapa drivkrafter för sanering bör regeringen verka för att öka informationssatsningarna på området. Det bör

ligga i varje husägares eget intresse att säkra sin inomhusmiljö, och vi anser därför att bidragen till radonsanering kan dras ned medan åtgärderna för information bör ökas.

Byggnadsdeklarationsutredningen har föreslagit att det skall vara obligatoriskt för byggnadens ägare att upprätta byggnadsdeklarationer innan en byggnad tas i bruk, säljs eller hyrs ut. I deklarationerna föreslås uppgifter om radon, ventilation och energianvändning ingå. Förslaget om byggnadsdeklaration är intressant då detta stärker konsumentmakten, men det får inte leda till en mindre flexibel bostadsmarknad. Speciellt bör förslaget om krav på byggnadsdeklaration vid uthyrning av byggnad ses över. Det är dessutom mycket tveksamt om byggnadsdeklarationerna bör kopplas till ett nationellt register på området.

Ett särskilt stort behov av en bättre inomhusmiljö finns i många av de miljöer där barn och ungdomar tillbringar stora delar av sina dagar, dvs. i förskolor och skolor. Flera undersökningar har under de senaste åren bekräftat bilden av att inomhusmiljön på många håll är så dålig att den riskerar att leda till hälsoproblem. Kommunerna är medvetna om problemen men anser sig ofta sakna ekonomiska resurser för att på allvar ta itu med dem. Det finns därför ett behov av att lyfta frågan till den nationella nivån.

Huvudansvaret för inomhusmiljön i skolorna bör givetvis även i fortsättningen ligga på respektive huvudman i kommunerna, men även flera statliga myndigheter har ett ansvar på området. Mycket tyder på att den dåliga skolmiljön ofta beror på bristande kunskaper och dålig samordning mellan olika funktioner i kommunerna. Regeringen bör därför inleda diskussioner med Sveriges Kommuner och Landsting om vilka åtgärder som krävs för att uppnå en bättre inomhusmiljö för barn. Det gäller inledningsvis att se till att de krav som redan finns blir uppfyllda. Detta gäller bl.a. för den obligatoriska ventilationskontrollen. Det behövs emellertid också ett betydligt bredare angreppssätt för att komma till rätta med de brister som rör barnens inomhusmiljö.

Vad vi ovan anført med anledning av motion 2005/06:Bo256 (fp) yrkandena 4–6 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att även övriga motioner som behandlats i detta avsnitt delvis blir tillgodosedda.

9. Byggnaders inomhusmiljö, punkt 2 (kd)

av Ragnwi Marcelind (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub587 yrkande 46 och avslår motionerna 2005/06:Bo256 yrkandena 4–6 och 2005/06:Bo335 yrkande 14.

Ställningstagande

Skolan är Sveriges största arbetsplats. Eleverna har liksom skolans personal rätt att kräva en god arbetsmiljö. En god fysisk miljö borde vara en självklarhet. Det gäller i första hand att se till att den fysiska miljön inte riskerar elevernas hälsa och säkerhet. En god inomhusmiljö är nödvändig både för att förebygga allergier och andra hälsoproblem, men också för att ge goda förutsättningar för undervisning och inläring. Även den dagliga fastighetsskötseln är mycket viktig för arbetsmiljön på skolorna. En snygg och välskött skolmiljö har stor pedagogisk betydelse.

Det är väl känt att det i dag förekommer stora brister i den fysiska skolmiljön i de flesta kommuner. Jag anser därför att staten måste ta ett ökat ansvar för arbetsmiljön i skolorna. Boverket bör få i uppdrag att göra en översyn av den fysiska skolmiljön i landets skolor. När översynen är gjord bör det leda till införande av ett statligt stimulansbidrag för att uppmuntra kommuner och andra skolhuvudmän att vidta de åtgärder som krävs.

Vad jag ovan föreslagit med anledning av Kristdemokraternas partimotion 2005/06:Ub587 yrkande 46 bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

10. Byggnaders inomhusmiljö, punkt 2 (c)

av Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Bo335 yrkande 14 och avslår motionerna 2005/06:Ub587 yrkande 46 och 2005/06:Bo256 yrkandena 4–6.

Ställningstagande

En vanlig svensk tillbringar omkring 90 % av sin tid inomhus. Inomhusmiljön påverkas av en mängd faktorer med betydelse för vår hälsa. Sjukdomar och ohälsa såsom allergier, astma och olika luftvägsbesvär kan i hög grad kopplas till inomhusmiljön.

En av de stora hälsoriskerna i inomhusmiljön utgörs av radon. Enligt Socialstyrelsens bedömning bor i dag 200 000–400 000 människor i bostäder där radonhalten överstiger det riktvärde som finns för hälsoriskerna.

En del av problemen i inomhusmiljön är direkt kopplade till det bristande underhållet i stora delar av vårt bostadsbestånd. Dålig ventilation är ett vanligt förekommande problem i äldre fastigheter, främst flerbostadshus.

En god boendemiljö är avgörande för människors välbefinnande och livskvalitet. Jag anser att regeringen hittills inte ägnat detta förhållande tillräcklig uppmärksamhet. Det är nödvändigt att nu vidga debatten om ohälsan och utforma ett åtgärdsprogram med en så bred inriktning att ett helhetsgrepp kan tas för att lösa problemen.

Ett första steg i ett sådant arbete bör vara att utarbeta en nationell handlingsplan inriktad på boende och hälsa som skall analysera omfattningen av och orsakerna till ohälsan, men framför allt ge konkreta förslag till förbättringar. Det är exempelvis mycket angeläget att åtgärder vidtas för att uppnå de av riksdagen satta målen om en sänkt radonhalt i skolor, förskolor och bostäder.

Vad jag ovan anført om behovet av en nationell handlingsplan mot ohälsa i inomhusmiljön bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Det innebär ett bifall till motion 2005/06:Bo335 (c) yrkande 14.

11. Ohälsosamma byggmaterial, punkt 4 (fp, c)

av Nina Lundström (fp), Lars Tysklind (fp) och Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Bo256 yrkandena 1 och 3 samt 2005/06:Bo335 yrkande 16.

Ställningstagande

Enligt Byggnadsmiljöutredningen befinner vi oss inomhus ca 90 % av vår tid. En god inomhusmiljö är därför av största vikt både för vår hälsa och för vårt välbefinnande. Tyvärr är detta långtifrån alltid fallet. Alltför ofta kommer rapporter om hus som drabbats av mögelskador och om byggmaterial som innehåller farliga kemikalier.

Vår inomhusmiljö påverkas i hög grad av vilket byggmaterial som används i bostaden. I dag används tusentals olika kemiska ämnen i byggmaterial utan att de långsiktiga hälso- och miljömässiga konsekvenserna är kända. Det behöver vidtas åtgärder inom flera områden för att skapa bättre garantier för att den tillkommande bebyggelsen skall bestå av friska hus.

Huvudansvaret för utvecklingen måste ligga hos byggare och tillverkare av byggmaterial, men det krävs också tydligt formulerade krav från samhällets sida. Ett arbete som är viktigt i detta sammanhang är skapandet av en ny europeisk kemikaliepolitik (REACH). Det är nödvändigt att REACH

nu verkligen blir ett effektivt verktyg för kunskap om och krav på kemikalier. Sverige måste därför vara drivande för att ett antal viktiga principer skall inkluderas i arbetet. Det gäller bl.a. principen att kunskap om kemikalier och deras effekter skall föras vidare till varje led i produkt- och produktionskedjan.

I nuläget finns det ett antal kemikalier, bl.a. polymerer, som inte ingår i REACH. Det är viktigt att grundläggande kunskap kring säkerhetsaspekter tas fram om de polymerer som är relevanta i byggbranschen. Polymerer i sig är sällan hälsovådliga utan riskerna uppkommer snarare genom samverkan med fukt, ålder och angrepp från t.ex. svamp och mögel. Fukt i byggnader är också en viktig orsak till att byggnadsrelaterade allergier har blivit allt vanligare. Det blir allt tydligare att emissioner av specifika kemikalier såsom formaldehyd och ftalater kan orsaka allergi och astma.

Vi anser att regeringen bör ta fram en tydlig strategi mot allergiframkallande (sensibiliserande) ämnen i byggnadsmaterial som leder till att ämnen som inte bör ingå i byggmaterial successivt fasas ut. Denna strategi skall inte bara innefatta lagstiftningsåtgärder utan även kartläggningar av de olika ämnen som kan förorsaka allergier. Den kunskap som kommer fram genom REACH-arbetet bör givetvis vara en viktig utgångspunkt för utvecklandet av en svensk strategi på området.

Det vi nu med anledning av motionerna 2005/06:Bo256 (fp) yrkandena 1 och 3 samt 2005/06:Bo335 (c) yrkande 16 anfört om ohälsosamma byggmaterial bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

12. Kretslopp inom bygg- och bostadssektorn, punkt 5 (mp)

av Helena Hillar Rosenqvist (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Bo333 yrkande 4.

Ställningstagande

För att uppnå ett ekologiskt hållbart samhälle måste kretsloppen slutas bättre. I detta arbete finns det ett stort behov av åtgärder inom bygg- och bostadssektorn. Det krävs ett kretsloppstänkande i samband med en byggnads uppförande, när byggnaden används för boende eller på annat sätt och slutligen i samband med rivning av byggnaden. Det kan t.ex. handla om användning av återvinningsbart material vid byggande, de boendes avfallshantering, användningen av näringsämnen från avloppet samt sortering av rivningsmaterial.

Den diffusa spridningen av icke förnybara ämnen och kemikalier i biosfären måste minska. Det innebär bl.a. att nytvinning av icke förnybara ämnen behöver reduceras. Avfallshantering spelar en viktig roll för detta, dels för att säkra att mer material går till återanvändning eller återvinning, dels för att säkra att det övriga omhändertas på ett acceptabelt sätt.

Konsumenterna skall på ett enkelt sätt kunna ta ansvar för att sortera sitt avfall. Den fastighetsnära källsorteringen måste därför förbättras främst i tätorterna. Det bör aldrig vara långt från bostaden till ett återvinningsställe. Kommunala bolag skulle lättare kunna ta sin del av ansvaret om kommunerna ställde ”sambällsnyttokrav”, i stället för avkastningskrav i mer snäv ekonomisk mening, på sina fastighetsbolag. Varuproducenterna måste bli bättre på att ta sitt ansvar för att sortering och omhändertagande sköts på ett tillfredsställande sätt.

Det är viktigt att näringsämnen återförs till åkermarken. Dagens system som blandar avlopp från bostäder, industrier m.m. försvårar detta. Miljöbelastningen av utsläppen från våra reningsverk måste minska. Miljöstörande ämnen som tungmetaller och kemikalier måste skiljas från näringsämnen som fosfater och kväve. För att klara detta behöver avloppsnäten förbättras och industri-, dagvatten- och hushållsavlopp separeras vid källan. Dessutom bör det finnas möjlighet till urinseparering, särskilt vid ny- och ombyggnation. En sådan utveckling kan behöva statlig stimulans i form av stöd till pilotprojekt, utveckling av lösningar och spridning av kunskap och erfarenheter.

En rivningsplan visar på vilket sätt byggnader kan monteras ned så att så mycket som möjligt av byggnadsmaterialet kan återvändas och att farliga ämnen kan omhändertas på ett adekvat sätt. Rivningsplaner bör upprättas för alla byggnader och vara obligatoriska i samband med ny- och ombyggnation som får statligt stöd.

Vad jag nu med anledning av motion 2005/06:Bo333 (mp) yrkande 4 anført om kretslopp inom bygg- och bostadssektorn bör riksdagen tillkännage som sin mening för regeringen.

13. El för uppvärmning, punkt 6 – motiveringen (m, fp)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Nina Lundström (fp), Carl-Axel Roslund (m), Lars Tysklind (fp) och Ewa Thalén Finné (m).

Ställningstagande

De aktuella motionerna med bl.a. förslag om förbud mot användande av el för uppvärmningsändamål bör entydigt avvisas av riksdagen. Det kan i sammanhanget konstateras att motionärerna även tycks förorda restriktioner mot energibesparande lösningar som bergvärme med motiveringen att effekt-drivande uppvärmningsalternativ inte bör tillåtas.

Vi anser däremot att det bör vara möjligt att välja uppvärmningsform utan denna typ av statliga restriktioner. Elenergi produceras i huvudsak inom landet. Denna produktion – genom vattenkraft och kärnkraft – ger dessutom i förhållande till andra energiformer en miljömässigt mindre belastning.

Det bör således stå fastighetsägaren fritt att ta ställning till om eluppvärmning är den bästa lösningen i det enskilda fallet, oavsett om det är frågan om s.k. direktverkande elvärme eller en elpanna med exempelvis vattenburen värmedistribution.

Med hänvisning till ovanstående motivering bör riksdagen avslå motionerna 2004/05: MJ38 (mp, –) yrkande 97, 2005/06: Bo252 (s) och 2005/06: Bo253 (mp).

14. El för uppvärmning, punkt 6 (c)

av Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2004/05: MJ38 yrkande 97 och avslår motionerna 2005/06: Bo252 och 2005/06: Bo253.

Ställningstagande

Elektricitet är en högkvalitativ energi som bör användas på bästa sätt. Det är mot den bakgrunden oroande att mer än 40 % av Sveriges producerade elenergi används till uppvärmning och luftkonditionering av bostäder och lokaler.

I en- och tvåbostadshus är det fortfarande möjligt att installera direktverkande elvärme om byggnaden har särskilt goda energiegenskaper. Det gäller för såväl nybyggnation som ombyggnation. Det är emellertid uppenbart att elanvändningen för uppvärmningsändamål måste minska kraftigt. Ett tungt vägande skäl är givetvis att kärnkraften skall avvecklas, men huvudskälet är att elenergin skall användas i mer tekniskt komplicerade sammanhang än för uppvärmning. Ett första viktigt steg för att successivt minska elanvändningen inom bostadssektorn är att hindra att ytterligare bostäder förses med uppvärmningssystem som inte relativt enkelt kan konverteras till användning av miljövänliga värmekällor. Användningen av direktverkande elvärme förhindrar eller försvårar påtagligt en sådan omställning.

Det jag ovan anfört om el för uppvärmning bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen. Det innebär ett delvis bifall till motion 2004/05: MJ38 (mp, –) yrkande 97. Övriga motioner avstyrks.

15. El för uppvärmning, punkt 6 (mp)

av Helena Hillar Rosenqvist (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05: MJ38 yrkande 97 och 2005/06:Bo253 samt avslår motion 2005/06:Bo252.

Ställningstagande

Energiförbrukningen i fastigheter ökar snarare än minskar. Dagens elpriser ger inga starka incitament att hushålla med el. Prissystemet borde i stället utformas så att elvärme belastas med sina fulla samhällsekonomiska kostnader. Vidare måste flera åtgärder vidtas för att motverka och minska beroendet av el för uppvärmningsändamål. Det skall inte vara tillåtet att installera el som enda uppvärmningskälla eller som effekt drivande uppvärmningskälla (t.ex. bergvärme) vid nybyggnation av permanentbostäder.

En aktuell fråga som kan få stor betydelse i arbetet med att minska elberoende i uppvärmningssammanhang gäller utformningen av Boverkets byggregler. Ett förslag till reviderade byggregler i avsnittet om energihushållning och värmeisolering har nyligen tagits fram. Boverket vill bl.a. införa ett energikrav per ytenhet. Det är visserligen bra men problemet är att tillförd el och värme värderas lika i beräkningarna. Förslaget leder därför till att den absoluta merparten av de byggnader som omfattas av reglerna kommer att tvingas installera system för att återvinna delar av värmen från byggnadens ventilationsluft, sannolikt i form av eldrivna värmepumpar som kommer att svara för merparten av byggnadens uppvärmningsbehov. Den kompletterande uppvärmningsenergi som behövs under vinterhalvåret kommer att vara för liten för att täckas av fjärrvärme eller biopannor. Därför installeras sannolikt också elvärme som komplement. Detta medför att Sveriges elanvändning, speciellt under kalla perioder, ökar ytterligare samt hotar riksdagens ambition att fjärrvärme och biobränslen skall fortsätta att expandera.

Konsekvenserna av Boverkets förslag riskerar att bli en ökad elanvändning, att förnybar energi missgynnas och att koldioxidutsläppen ökar. Samtidigt ökar boendekostnaderna och konkurrensen på värmemarknaden snedvrids. Boverkets byggregler bör vara ett styrmedel som främjar, inte motverkar, riksdagens klimatmål och andra miljömål. Det finns således behov av att åter se över det aktuella avsnittet i byggreglerna, fast denna gång med målet att minska elanvändningen för uppvärmning.

Miljöpartiet anser sammanfattningsvis att el som uppvärmningskälla successivt bör avvecklas. En handlingsplan bör tas fram under 2006, dels för hur den totala elanvändningen för uppvärmning skall halveras till 2015, dels för hur den effekt drivande elvärmen skall halveras till 2010. Detta skall ske utan ökning av fossil energianvändning.

Vad jag nu anfört innebär ett bifall till motionerna 2004/05: MJ38 (mp, –) yrkande 97 samt 2005/06: Bo253 (mp). Riksdagen bör tillkännage det anförda som sin mening för regeringen.

16. Mätning av värme- och varmvattenförbrukning, punkt 7 (m, c)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Carl-Axel Roslund (m), Rig-mor Stenmark (c) och Ewa Thalén Finné (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06: Bo300 yrkande 15 och avslår motion 2004/05: MJ38 yrkande 98.

Ställningstagande

Vid energi- och vattenhushållning i bostäder har man hittills fokuserat på tekniken och inte på de boendes vanor. För att uppnå ytterligare energieffektivisering inom bostadssektorn bör därför incitament skapas för de boende att ta ett större ansvar för energihushållningen. Detta underlättas genom att synliggöra kostnaderna för uppvärmning och varmvattenförbrukning.

Slöseri med vatten, onödigt hög inomhusvärme som ”regleras” via vädring etc. medför höga kostnader och hög energiförbrukning. Problemet för flerbostadshus är att denna form av energislöseri i dag vanligtvis endast indirekt påverkar den enskildes boendekostnader. Ofta är inte heller de boende medvetna om att ett visst beteende skapar onödigt hög energiförbrukning.

Det finns nu väl utvecklade tekniker för att snabbt och billigt mäta varje lägenhets förbrukning av såväl värme som vatten. Alla nybyggda lägenheter bör därför förses med individuell värme- och varmvattenmätare för att nedbringa energiåtgången. Samma bör gälla vid större genomgripande ombyggnader och renoveringar av fastigheter.

Det vi ovan anfört bör riksdagen med bifall till motion 2005/06: Bo300 (m) yrkande 15 som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att även motion 2004/05: MJ38 (mp, –) yrkande 98 delvis blir tillgodosedd.

17. Mätning av värme- och varmvattenförbrukning, punkt 7 (v, mp)

av Owe Hellberg (v), Sten Lundström (v) och Helena Hillar Rosenqvist (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05: MJ38 yrkande 98 och avslår motion 2005/06:Bo300 yrkande 15.

Ställningstagande

Det behöver vidtas åtgärder på flera områden för att minska energiförbrukningen inom bostadssektorn. I stor utsträckning handlar det om fastighetsanknutna besparingsåtgärder och val av lämplig energikälla. Det finns emellertid också ett stort behov av åtgärder som kan underlätta och stimulera energibesparingar i de enskilda hushållen. Individuell mätning av värme- och varmvattenförbrukningen med täta mätaravläsningar är en sådan åtgärd som gynnar ett effektivt energiutnyttjande.

Vi anser att förslag bör läggas fram för riksdagen om hur man kan öka den individuella mätningen av värme och varmvatten i befintlig bebyggelse. Vidare anser vi att det bör införas ett lagreglerat krav om individuell mätning av varmvatten och värme vid nybyggnation av flerbostadshus.

Även för offentliga byggnader bör en prissättning av energiförbrukningen så nära brukaren som möjligt eftersträvas. Det är människorna i verksamheten som kan påverka förbrukningen, och incitamenten att påverka bör därför riktas mot dem.

Vad vi nu anfört med anledning av motion 2004/05: MJ38 (mp, –) yrkande 98 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att även motion 2005/06:Bo300 (m) yrkande 15 får anses vara väl tillgodosedd.

18. Trä och brandsäkerhet, punkt 9 – motiveringen (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Carl-Axel Roslund (m) och Ewa Thalén Finné (m).

Ställningstagande

I den aktuella kd-motionen anförs att byggbranschen själv bör få välja byggmaterial utan statlig styrning. Motionären anser också att trä är ett sämre material än betong sett från brandskyddssynpunkt.

Vi anser givetvis att respektive byggherre själv skall få välja byggmaterial och byggmetod inom de ramar som bl.a. byggnadslagstiftningen ger. I denna fråga, liksom för byggnadsverksamheten i övrigt, bör konkurrensneutraliteten vara en ledstjärna. Staten bör inte gynna ett byggmaterial på bekostnad av ett annat. Det är inte heller vår uppfattning att det tillkännagivande till regeringen i frågan om vidareförädling av skogsråvara som riksdagen gjorde 2002 (bet. 2001/02:NU12) hade en sådan innebörd.

Motionen bör inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

19. Barnsäkerhet i äldre byggnader, punkt 11 (kd, v, c, mp)

av Ragnwi Marcelind (kd), Owe Hellberg (v), Rigmor Stenmark (c), Sten Lundström (v) och Helena Hillar Rosenqvist (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Bo338 yrkande 19.

Ställningstagande

Under en lång rad år har det i motioner föreslagits att åtgärder skall vidtas för att förebygga barnolycksfall i våra bostäder. Bostadsutskottets och riksdagens majoritet har avvisat dessa förslag bl.a. med hänvisning till pågående överväganden eller genomförda informationskampanjer. Några mer påtagliga åtgärder för att förbättra barnsäkerheten i det befintliga bostadsbeståndet har emellertid inte vidtagits. Under tiden har ett skrämmande stort antal barnolycksfall varje år understrukit behovet av ytterligare insatser för en ökad barnsäkerhet.

Regler som syftar till att förhindra barnolycksfall infördes i byggnadslagstiftningen för nybyggda hus 1973 och för ombyggnader 1976. Det innebär med stor sannolikhet att bl.a. större delen av miljonprogrammets bostäder inte från början försetts med sådan utrustning. Även om vissa kompletteringar i efterhand kan ha gjorts i delar av det äldre bostadsbeståndet finns det förmodligen ett mycket stort antal lägenheter i områden med hög andel barnfamiljer som helt saknar säkerhetsutrustning.

Resultaten av de undersökningar som bl.a. Barnombudsmannen (BO) gjort av barnolycksfall utgör en sorglig bekräftelse på detta förhållande. BO:s undersökningar har visat att nästan alla dödsolyckor under senare år där barn fallit ut från fönster och balkonger har inträffat i hus byggda före 1973. BO har konstaterat att många av olyckorna hade kunnat undvikas om krav på säkerhetsanordningar funnits även för dessa årgångar av hus. BO har också vid flera tillfällen föreslagit att barnsäkerhetskraven i Boverkets byggregler även skall gälla fastigheter byggda före 1973. Boverket föreslog samma sak redan 1993.

Under en följd av år reagerade regeringen inte alls på de förslag som myndigheterna fört fram. Till slut tillsatte regeringen en barnsäkerhetsdelegation med uppgift att se över frågor om säkerhet och förebyggande av skador i barns och ungdomars miljö. Barnsäkerhetsdelegationen redovisade sitt slutbetänkande hösten 2003. Det innehöll överväganden och förslag i många frågor. Delegationen redovisade däremot inte några överväganden i frågan om behovet av och lämplig utformning av en lagstiftning om barnsäkerhetskrav i äldre bebyggelse, trots att detta ingick i uppdraget.

I samband med bostadsutskottets behandling av motioner om barnsäkerhet föregående år framkom vid en redovisning från Regeringskansliet att det inte föreligger några planer från regeringens sida på att ta initiativ som kan leda till en förbättrad barnsäkerhet i äldre bostäder. Vi anser mot denna bakgrund att det borde vara uppenbart att det krävs ett initiativ från bostadsutskottet och riksdagen i frågan. Riksdagen bör således begära av regeringen att den snarast återkommer med ett förslag i enlighet med motion 2005/06:Bo338 (kd) yrkande 19.

20. Cykelparkeringar, punkt 14 (mp)

av Helena Hillar Rosenqvist (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:T612 yrkandena 4–6.

Ställningstagande

Ett viktigt inslag i arbetet med att lägga om samhällsplaneringen och utformningen av den fysiska miljön i en långsiktigt hållbar riktning är att stimulera olika miljövänliga transportsystem. En kraftig ökning av cykeltrafiken bör eftersträvas, särskilt inom tätbebyggt område. Det är också nödvändigt att stimulera kombinationer av olika miljövänliga transportsystem. Motion 2005/06:T612 (mp, fp, kd, c, –) innehåller ett antal förslag som kan bidra till en positiv utveckling av cykelanvändningen. Jag anser att de tre förslag i denna motion som behandlas av bostadsutskottet och som bl.a. gäller behovet av normer för cykelparkeringar bör bifallas av riksdagen.

Hela-resan-konceptet, dvs. kombinationen av cykling och kollektivtransport, förutsätter att det finns tillräckligt många och säkra cykelparkeringar vid resecentrum. Undersökningar i bl.a. Danmark visar att bra cykelparkeringar ökar underlaget för kollektivtrafiken avsevärt. I Sverige är det emellertid snarare undantag än regel med tillfredsställande cykelparkeringar vid resecentrum. Det finns därför ett uttalat behov av normer för sådana parkeringar.

När ett köpcentrum byggs finns det normer för hur många bilparkeringsplatser som skall byggas i anslutning till det. Några normer för byggande av cykelparkeringar finns däremot inte. Vill vi få ett hållbart samhälle måste cykling till och från köpcentrum möjliggöras och underlättas. Därför bör regeringen se till att det tas fram normer för säkra cykelparkeringar i anslutning till köpcentrum samt att kommunerna ges möjlighet att kräva att cykelbanor byggs ut vid anläggandet av ett köpcentrum.

Det finns i dag normer för hur cykelparkeringar vid flerfamiljshus skall dimensioneras. Det tycks dock som om dessa normer är för snålt tilltagna eftersom erfarenheten visar att existerande cykelgarage ofta är överfulla. Utformningen av dessa cykelgarage är också ofta otillfredsställande eftersom de är svårtillgängligt placerade i källare eller byggda så att de underlättar stöld och vandalisering. Regeringen bör därför ge Boverket i uppdrag att se över normerna för cykelparkeringar samt ta fram rekommendationer till fastighetsägarna om hur cykelparkeringarna bör vara utformade för god tillgänglighet och minskad risk för stöld och vandalisering.

Vad jag ovan anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening. Det innebär ett bifall till motion 2005/06:T612 (mp, fp, kd, c, –) yrkandena 4–6.

21. Bygghälsförsäkring för självbyggare, punkt 15 (m, c)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Carl-Axel Roslund (m), Rigmor Stenmark (c) och Ewa Thalén Finné (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Bo288 och bifaller delvis motionerna 2005/06:Bo211 och 2005/06:Bo289.

Ställningstagande

De nya regler om stärkt konsumentskydd vid småhusbyggande som trädde i kraft den 1 januari 2005 har i vissa avseenden visat sig få orimliga konsekvenser för dem som själva bygger ett eget småhus.

Lagen om bygghälsförsäkring är så utformad att bygghälsförsäkring i princip alltid måste tecknas när ett småhus uppförs. Endast när det är frågan om enklare fritidshus kan undantag från detta krav beviljas. Det innebär att den som själv bygger sitt småhus för permanentboende alltid måste teckna en försäkring. Problemet är emellertid att lagen samtidigt medger att försäkringsbolagen inte ersätter kostnader för fel som byggnadens ägare (dvs. byggherren/husbyggaren) själv vållat. I praktiken innebär detta att självbyggaren tvingas teckna en dyr försäkring i storleksordningen

30 000 kr som i huvudsak är värdelös. Endast vid fel i sådana delar av bygget där självbyggaren anlitat hjälp utifrån kan det bli aktuellt med ersättning.

Under det senaste året har många självbyggare tvingats konstatera att det inte är möjligt att komma undan denna nya samhällspåлага eftersom bygglovet är villkorat med tecknandet av en försäkring. För dem som väljer att själva bygga ett småhus blir således det som var avsett att öka konsumentskyddet inget annat än en onödig extra utgift som fördyrar boendet.

Vi anser mot denna bakgrund att det är uppenbart att de aktuella reglerna i lagen om byggförsäkring måste ändras så att självbygge av småhus undantas från försäkringskravet. Detta bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen. Det innebär ett bifall till motion 2005/06:Bo288 (c) samt ett delvis bifall till de två övriga motioner som påtalat det aktuella missförhållandet.

22. Byggforskning, punkt 16 (fp)

av Nina Lundström (fp) och Lars Tysklind (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Bo256 yrkande 18 och avslår motionerna 2005/06:Ub311, 2005/06:MJ439 yrkande 1, 2005/06:MJ443 yrkande 4, 2005/06:Bo234, 2005/06:Bo263, 2005/06:Bo298 yrkande 23, 2005/06:Bo316 yrkandena 1–4 och 2005/06:Bo335 yrkande 21.

Ställningstagande

I motion 2005/06:Bo256 (fp) framhålls behovet av åtgärder för att stärka forskningen inom bygg- och bostadssektorn. Ett särskilt behov av kunskapsuppbyggnad gäller för frågor om inomhusmiljön och boendemiljön i övrigt. Det gäller bl.a. forskning om hälsovådliga ämnen i byggmaterial, om sambandet mellan tillgång till gröna miljöer och hälsa, om hur man skapar trygga stadsmiljöer, om bullerstörningar och om olika ventilationsfrågor. Det är nödvändigt att tillräckliga resurser avsätts för forskningen inom bl.a. dessa områden. Vi anser också att det bör övervägas att inrätta en s.k. forskarskola inom området god boendemiljö vid något av universitetet.

En utvärdering behöver göras av formerna för medelsfördelning till forskningen inom bygg- och bostadssektorn. Det är därvid särskilt angeläget att pröva fördelningen av forskningsmedel från bl.a. Formas. Det bör övervä-

gas om forskningen inom sektorn kan stärkas genom att Formas avvecklas och ersätts med en ordning för forskningsfinansiering som bättre kan garantera en både kvalitativt säkrad och behovsanpassad forskning. Det är emellertid viktigt att påpeka att en sådan omläggning inte får leda fram till en minskning av de externa forskningsmedlen för bostadssektorn.

För att garantera ett oberoende forsknings- och utvecklingsarbete inom bygg- och bostadssektorn är det också angeläget att ompröva Boverkets uppgifter inom detta område. Regeringen har uppdragit åt Boverket att finansiera vissa former av utvecklingsprojekt. Det bör emellertid inte vara en uppgift för en statlig myndighet, utan ansvaret för forskning och utveckling bör ligga på näringslivet, universiteten och på de organ som har till uppgift att stimulera forskning.

Vad vi ovan anfört med bifall till förslagen i motion 2005/06:Bo256 (fp) yrkande 18 och Folkpartiets partimotion 2005/06:Bo298 yrkande 23 bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening. Övriga motioner om byggforskning avstyrks i den mån de inte kan anses vara tillgodosedda med det anförda.

23. Byggforskning, punkt 16 (kd)

av Ragnwi Marcelind (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Bo234 och 2005/06:Bo316 yrkandena 1–4 och avslår motionerna 2005/06:Ub311, 2005/06:MJ439 yrkande 1, 2005/06:MJ443 yrkande 4, 2005/06:Bo256 yrkande 18, 2005/06:Bo263, 2005/06:Bo298 yrkande 23 och 2005/06:Bo335 yrkande 21.

Ställningstagande

Samhällsbyggnads- och byggsektorn svarar för omkring 10 % av Sveriges bruttonationalprodukt och dess 80 000 företag sysselsätter ca 450 000 personer. Denna sektor har därigenom en avgörande betydelse både för landets ekonomiska utveckling och för möjligheterna att åstadkomma en hållbar utveckling i övrigt. Sektorns komplexitet och företagsstruktur samt ett ofta mycket detaljerat regelsystem har emellertid lett till brister i incitament för utveckling, innovationer, förnyelse och risktagande. Resultatet är låg produktivitet, utveckling, kvalitetsbrister, svagt konkurrenstryck och bristande kundfokus.

Staten har ett stort ansvar för samhällsbyggnadssektorns utveckling. Mer än hälften av all upphandling inom byggsektorn sker via det politiska systemet och bekostas av skattemedel. Den byggda miljön har också en avgörande betydelse för medborgarnas liv och välbefinnande. Samhället har därmed ett särskilt ansvar för kunskapsuppbyggnaden och forskningen på området. Utvecklingen av de statliga anslagen till forskning och utveckling riktade mot samhällsbyggnadssektorn har detta till trots minskat sedan 1990-talets början.

Omstruktureringen av Sveriges forskningsfinansiering har bl.a. kännetecknats av en positiv fokusering på ökad forskningskvalitet. Samtidigt har den inneburit en otydlighet avseende identifikation och erkännande av forskning och utveckling inriktade på samhällsbyggande. Detta gäller inte minst bristen på regler för hanteringen av anslag från EU:s ramverk för forskning, särskilt i fråga om medfinansiering av EU-projekt. Denna brist hotar svenska forskares konkurrensmöjligheter om EU-kontrakt och blir särskilt kännbar för forskningen inom samhällsbyggnadssektorn.

Ett grundproblem är att det saknas särskilda medel för medfinansiering. Ett annat problem för forskarna är att ett av EU redan godkänt projekt även måste prövas av de svenska forskningsfinansierarna. Denna hantering leder inte sällan till förseningar, likviditetsproblem och otrygghet för forskargruppen. Sverige bör mot denna bakgrund agera för att åstadkomma en bättre koordinering mellan nationella finansieringsprogram och EU:s ramprogram för forskning.

En annan fråga som inte har hanterats bra efter omstruktureringen gäller möjligheten för forskningen inom sektorn att få stöd från flera forskningsfinansierare. Formas är visserligen det forskningsråd som har ett utpekat ansvar för stöd till kunskapsuppbyggande samhällsbyggnadsforskning, men stöd skall även kunna utgå från andra forskningsråd och stiftelser. Det har emellertid visat sig att forskare inriktade mot sektorn har haft mycket svårt att komma i fråga för stöd från andra forskningsfinansierare. Detta gäller inte minst för Vinnova som har till uppgift att främja hållbar tillväxt genom utveckling av effektiva innovationssystem och finansiering av behovsmotiverad forskning. Rimligen borde denna programförklaring och målsättning gälla alla sektorer av samhället och då inte minst samhällsbyggnadssektorn.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen i enlighet med förslagen i motion 2005/06:Bo316 (kd) bör tillkännage för regeringen att den bör

- agera för att stärka samverkan mellan de forskningsfinansierande organen och samhällsbyggnadssektorn,
- vidta åtgärder så att byggsektorn ges likvärdig status och likvärdiga möjligheter till stöd fört innovationsinriktad forskning och utveckling som andra industrisektorer,
- åstadkomma bättre förutsättningar för svenska forskares medverkan i EU-program och andra internationella forum,

- verka för en bättre koordinering av svenska forsknings- och finansieringsprogram med EU:s ramverk för forskning.

Jag anser vidare att staten bör engagera sig i större utsträckning för att stimulera innovationer och produktutveckling inom byggsektorn. Ett exempel på ett område där en spännande utveckling kan förutses lyfts fram i motion 2005/06:Bo234 (kd) och gäller användningen av växtfibrer i byggproduktionen. Det är tydligt att växtfibrer i framtiden kommer att spela en allt större roll, bl.a. som armering i olika typer av kompositmaterial. I Sverige finns ett betydande fiberkunnande inom industrin, inte minst knutet till skogsindustrin och till olika forskargrupper. Denna kunskap bör tas till vara inom byggsektorn. Tekniken med växtfiberarmering kan bl.a. användas för sprutbetong. Växtfibrer producerade inom landet skulle i betydande grad kunna ersätta importerade stålfibrer som armering i många typer av byggprojekt. För att stimulera denna utveckling krävs emellertid vissa forsknings- och utvecklingsinsatser. En lämplig form för det statliga engagemanget i denna fråga är att knyta insatserna till det pågående dialogprojektet Bygga-Bo som drivs av Boverket. Inom projektet har det definierats ett antal långsiktiga mål som alla har sin utgångspunkt i en vision om att en hållbar bygg- och fastighetssektor kan nås inom en generation. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna att Boverket bör få i uppdrag att verka för forskning och utveckling i syfte att öka användningen av växtfibrer i byggproduktioner.

Vad jag ovan anført innebär bifall till motionerna 2005/06:Bo234 (kd) och 2005/06:Bo316 (kd). I den mån övriga motioner inte kan anses vara tillgodosedda med det anförda avstyrks de.

24. Byggforskning, punkt 16 (v)

av Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06: MJ439 yrkande 1 och 2005/06: MJ443 yrkande 4 och avslår motionerna 2005/06: Ub311, 2005/06: Bo234, 2005/06: Bo256 yrkande 18, 2005/06: Bo263, 2005/06: Bo298 yrkande 23, 2005/06: Bo316 yrkandena 1–4 och 2005/06: Bo335 yrkande 21.

Ställningstagande

I två v-motioner framhålls behovet av forskning och teknikutveckling när det gäller va-system. Det finns ett stort behov av satsningar på att utveckla kretsloppsbaseade system.

Teknikutveckling och systemtänkande när det gäller slutna, kretsloppsbase- serade avloppssystem har gått i stå. Frånsett system för ett litet antal hushåll dominerar fortfarande dagens vattenburna system som slutar i havet. Det medför två systemfel, dels hamnar näringen i havet som blir övergött, dels slösar vi bort näringen som borde återbördas till jordbruks- marken. För att förbättra situationen behöver reningsgraden bli bättre vid reningsverken, slammet tas om hand på ett mer kretsloppsbase- rat sätt och utveckling måste ske av mer slutna va-system.

Det behövs mot denna bakgrund fortsatt och förnyad forskning och pilotanläggningar av va-system som inte belastar havet utan baseras på slutna kretslopps- lösningar. Staten bör speciellt uppmärksamma behovet av att sluta kretsloppet av fosfor.

Vad vi ovan anført bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening. Det innebär ett bifall till Vänsterpartiets partimotion 2005/06: MJ443 yrkande 4 och motion 2005/06: MJ439 (v) yrkande 1.

25. Byggforskning, punkt 16 (c)

av Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06: Ub311, 2005/06: Bo316 yrkandena 1–4 och 2005/06: Bo335 yrkande 21 och avslår motionerna 2005/06: MJ439 yrkande 1, 2005/06: MJ443 yrkande 4, 2005/06: Bo234, 2005/06: Bo256 yrkande 18, 2005/06: Bo263 och 2005/06: Bo298 yrkande 23.

Ställningstagande

Forskningen inom bygg- och bostadssektorn är av stor betydelse för att utveckla samhällsplaneringen i olika avseenden. Det är angeläget att tillräckliga resurser ges till alla forskningsinriktningar och att en rimlig avvägning görs mellan det statliga stödet till naturvetenskapligt respektive beteendevetenskapligt inriktad forskning inom sektorn.

Som framhålls i motion 2005/06: Bo335 (c) är det inte bara den naturvetenskapliga forskningen som är viktig för en långsiktig och hållbar utveckling utan det gäller i allt högre grad även forskningen inom det beteendevetenskapliga området. Inom byggsektorn skulle mer beteendevetenskaplig forskning kunna bidra till ett bättre helhetsperspektiv när det gäller boendemiljö och resursanvändning. Beteendevetenskaplig kunskap är också av stor betydelse för att utveckla samhällsplaneringen när det exem-

pelvis gäller frågor om att förebygga brottslighet. Det är således viktigt att det beteendevetenskapliga forskningsperspektivet inom bostadsområdet tas till vara och utvecklas.

Flera viktiga frågor för utvecklingen av forskningen om bostäder och samhällsplanering lyfts också fram i motion 2005/06:Bo316 (kd). Som framhålls i denna motion finns det ett behov av att stärka samverkan mellan de forskningsfinansierande organen och samhällsbyggnadssektorn. Den byggda miljön har en avgörande betydelse för medborgarnas liv och välbefinnande. Samhället har därmed ett särskilt ansvar för kunskapsuppbyggnaden och forskningen på området. Det är vidare angeläget att byggsektorn ges likvärdig status och likvärdiga möjligheter till stöd för innovationsinriktad forskning och utveckling som andra industrisektorer. I dag finns tecken på att bygginriktade innovationsprojekt ges betydligt sämre statligt stöd än liknande projekt inom andra sektorer. Som påtalas i motionen behöver det också åstadkommas bättre förutsättningar för svenska forskares medverkan i EU-program och en bättre koordinering av svenska forsknings- och finansieringsprogram med EU:s ramverk för forskning. I dagsläget går svenska forskare ibland miste om möjligheten till stöd från EU för sin forskning på grund av att det svenska systemet för forskningsfinansiering inte är anpassat till EU:s regelverk på området.

Avslutningsvis vill jag lyfta fram en angelägen fråga om kopplingen mellan de mål som sätts upp av samhället för att åstadkomma en långsiktig hållbar utveckling och de medel som satsas på forskningen inom motsvarande område. Ett exempel på en sådan koppling tas upp i motion 2005/06:Ub311 (c) och gäller behovet av grundforskning för att nå det nationella grusmålet.

Skatten på naturgrus har nyligen höjts med 30 %. Skatten fördyrar byggandet av bl.a. vägar, betongkonstruktioner och bostäder. Jag anser att denna skatt borde komma byggsektorn till del genom att ett ökat stöd ges till forsknings- och utvecklingsinsatser för metoder som ersätter naturgrus med krossat berg. För betongindustrin krävs grundläggande forskning kring de tekniska problemen som en övergång till krossberg i betongmassan utgör. Det är därför rimligt att en del av de medel som naturgrusskatten inbringar används för grundforskning som bidrar till att det nationella naturgrusmålet kan nås.

Vad jag ovan anført bör riksdagen med bifall till motionerna 2005/06:Bo316 (kd), 2005/06:Bo335 (c) yrkande 21 samt 2005/06:Ub311 (c) som sin mening tillkännage för regeringen. Övriga motioner avstyrks.

26. Översyn av villkoren för bostadsanpassningsbidrag, punkt 17 (m, c)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Carl-Axel Roslund (m), Rig-mor Stenmark (c) och Ewa Thalén Finné (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Bo335 yrkande 13 och bifaller delvis motion 2005/06:Bo233 yrkande 1.

Ställningstagande

En snabbt ökande andel äldre i samhället har även ökat behovet av olika former av tillgänglighetsskapande åtgärder i våra bostäder. Många äldre väljer att byta till bostäder som är anpassade till deras behov. Det handlar ofta om att sälja en stor villa och flytta till en lägenhet. Andra väljer att bo kvar och har då ofta behov av anpassningsåtgärder i bostaden. Den som är funktionshindrad har rätt till ett ekonomiskt bidrag från kommunen för sådana anpassningsåtgärder. Detta bidrag möjliggör för många att leva ett självständigt liv i eget boende och i en invand miljö.

Bostadsanpassningsbidragen kan således bidra till att uppfylla samhällets målsättning att alla människor så långt som möjligt, oavsett funktionshinder, skall kunna delta i samhällets aktiviteter och bo kvar så länge som möjligt i sin bostad. I takt med den demografiska utvecklingen har emellertid kommunernas kostnader för bostadsanpassningsbidragen ökat alltmer. Ofta är det också oklart hur reglerna om bostadsanpassningsbidrag skall tolkas och när bidrag skall utgå.

I en av de motioner som påtalat behovet av en översyn av bidragssystemet redovisas några av bristerna i dagens regler. Det gäller exempelvis anpassningsåtgärder som fordrar en större utbyggnad av den ursprungliga bostaden. Åtgärder av detta slag påverkar den personliga förmögenheten för fastighetsägaren samtidigt som möjligheten till återbruk av den gjorda investeringen vid t.ex. flytt inte finns. Ett annat exempel gäller installation av trapphissar som utnyttjas under en kort tid. Dagens regler medger inte för kommunen att återanvända hissen, t.ex. efter förmånstagarens död.

Vi anser mot denna bakgrund att det finns ett stort behov av att se över reglerna för och hanteringen av bostadsanpassningsbidragen. Vad vi anfört i denna fråga med anledning av motionerna 2005/06:Bo233 (c) yrkande 1 och 2005/06:Bo335 (c) yrkande 13 bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

27. Boverkets och länsstyrelsernas roll i den fysiska planeringen, punkt 19 (m, fp)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Nina Lundström (fp), Carl-Axel Roslund (m), Lars Tysklind (fp) och Ewa Thalén Finné (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Bo255 yrkande 4, avslår motionerna 2005/06:Bo7 yrkandena 1–5, 2005/06:Bo8 yrkandena 1–4 och 2005/06:Bo325 yrkandena 3 och 4 samt lägger redogörelse 2005/06:RRS7 till handlingarna.

Ställningstagande

I Riksrevisionens granskningsrapport, Uppsikt och tillsyn i samhällsplaneringen – intention och praktik (RiR2005:12, juni 2005), konstateras en otydlig styrning från regeringens sida av uppsikten och tillsynen över den fysiska planeringen.

Förutom att brister i uppsikt och tillsyn leder till bristande beslutsunderlag för regering och riksdag kan de också leda till att många planbeslut inte kan anses vara enhetliga och förutsägbara. Detta är allvarligt inte minst med tanke på att utfallet kan ha betydande konsekvenser för företag och enskilda medborgare.

Vi anser att de brister som påpekats lägger ett stort ansvar på regeringen och att bristerna snarast måste åtgärdas.

Vad vi nu med anslutning till motion 2005/06:Bo255 (fp) yrkande 4 anfört bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen.

28. Boverkets och länsstyrelsernas roll i den fysiska planeringen, punkt 19 (kd)

av Ragnwi Marcelind (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Bo8 yrkandena 1–4, avslår motionerna 2005/06:Bo7 yrkandena 1–5, 2005/06:Bo255 yrkande 4 och 2005/06:Bo325 yrkandena 3 och 4 samt lägger redogörelse 2005/06:RRS7 till handlingarna.

Ställningstagande

Den granskning som Riksrevisionen nu genomfört av den fysiska planeringen visar att den socialdemokratiska regeringen dels brustit i sin styrning av Boverkets och länsstyrelsernas arbete, dels överbelastat Boverket med regeringsuppdrag. Detta har försvårat myndighetens möjligheter att uppfylla sitt ansvar för den fysiska planeringen.

Riksrevisionen konstaterar att den i granskningen ”inte kunnat se att regeringen har vidtagit några egentliga åtgärder för att styra uppsikten och tillsynen i enlighet med PBL:s intentioner trots att närmare två decennier gått sen reformen infördes”.

Jag anser att granskningens resultat skall föranleda åtgärder från riksdagens sida, i synnerhet som där framkommer att centrala delar av plan- och bygglagen inte fungerar i enlighet med syftena bakom lagstiftningen. Det är allvarligt att Riksrevisionen konstaterat att statens inflytande över kommunernas fysiska planering för närvarande varken utgör någon garanti för hög kvalitet eller för en enhetlig lagtillämpning. Statens uppgift i samband med den viktiga mellankommunala planeringen måste fungera på ett betydligt bättre sätt. För en effektiv planprocess krävs också att länsstyrelsernas uppgift att förse kommunerna med planeringsunderlag utvecklas. Den förstudie som gjorts om en planeringsportal och som nyligen varit ute på remiss visar på ett stort behov av en nationellt samordnad webbtjänst för tillhandahållande av underlag för samhällsplanering i vid bemärkelse.

Jag anser att Riksrevisionens granskning måste ligga till grund för

- en noggrann översyn av det statliga ansvaret för den fysiska planeringen och att regeringen skall ta initiativ till att förtydliga länsstyrelsens och Boverkets tillsyns- respektive uppsiktsansvar över planväsendet,
- en översyn av Boverkets roll i vilken skall ingå att se över vilka konsekvenser som det stora antalet regeringsuppdrag har fått för Boverkets arbete med att följa upp planväsendet och tillämpningen av PBL,
- en översyn av länsstyrelsernas resurser och kompetens i frågor som rör den fysiska planeringen i vilken skall ingå att regeringen skall se över länsstyrelsernas förutsättningar att kunna ta sitt ansvar i fråga om helhetsbedömningar och sammanvägningar av de statliga intressena i planärenden.

Regeringens information till riksdagen har enligt Riksrevisionens uppfattning varit ensidig och behöver utvecklas för att riksdagen skall få en rättvisande bild av utvecklingen.

Den bristfälliga rapporteringen till riksdagen har enligt min mening medfört att den viktiga statliga överblicken över planväsendet har försämrats. Det behövs åtgärder som motverkar denna utveckling.

Mot bakgrund av vad som framkommit i redogörelsen avseende brister i regeringens information till riksdagen anser jag att det behövs förändringar på detta område. I regeringens återredovisning till riksdagen om utveck-

lingen inom planväsendet bör därför ingå att beskriva förutsättningarna för och det nuvarande läget i myndigheternas arbete med att göra sin uppsikt och tillsyn till de verktyg som förutsattes när PBL infördes.

Vad jag nu med anslutning till motion 2005/06:Bo8 (kd) anført bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen. Det innebär att motion 2005/06:Bo7 (c) blir delvis tillgodosedd.

29. Boverkets och länsstyrelsernas roll i den fysiska planeringen, punkt 19 (c)

av Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Bo7 yrkandena 1–5, avslår motionerna 2005/06:Bo8 yrkandena 1–4, 2005/06:Bo255 yrkande 4 och 2005/06:Bo325 yrkandena 3 och 4 samt lägger redogörelse 2005/06:RRS7 till handlingarna.

Ställningstagande

Jag delar Riksrevisionens bedömning att centrala delar av plan- och bygglagen inte fungerar. Detta kräver en översyn av lagstiftningen och en tydligare ansvarsfördelning där utgångspunkten bör vara federalismens principer, då det yttersta ansvaret för hur mark och vatten används bör ligga på den kommunala nivån.

Jag delar också Riksrevisionens uppfattning att översiktsplaneringen inte fungerat på det sätt som avsågs vid införandet av planinstrumentet 1987. Eftersom översiktsplanen är ett grundläggande instrument behöver en analys göras för att klargöra varför översiktsplanen inte fått tänkt genomslag och fungerat som det demokratiska instrument den otvivelaktigt borde utgöra i frågor om användandet av mark och vatten.

En förändring som tveklöst skulle stärka planens roll är att, fullt ut, överföra ansvaret för strandskyddet till kommunen. Om skyddsbehovet behandlas i översiktsplanen ges möjlighet till anpassning efter kommunala förutsättningar. Länsstyrelsen kan då få statens roll som övervakare av att de statliga intressena tillgodoses. Planens roll och därmed ansvaret för strandskyddet blir därmed tydligt såväl för beslutsfattare på olika nivåer som för medborgaren. Ett arbetssätt av detta slag kräver dessutom att översiktsplanen aktualiseras under varje mandatperiod. Jag delar därför Riksrevisionens uppfattning att kommunernas aktualiseringsskyldighet avseende översiktsplanen skall ändras och förtydligas.

Länsstyrelsens roll som övervakare i fråga om statliga intressen bör förtydligas så att den kommunala demokratin ges tillräckligt spelrum. En grundläggande syn i det arbetet är att länsstyrelsen i större utsträckning skall framstå som en medarbetare än som en myndighetsinstans i planarbetet. En förändring bör därför såväl stärka som försvaga nuvarande tillsynsansvar.

Boverket har tillsammans med länsstyrelserna ansvaret för den övergripande tillsynen av tillämpningen av PBL. Samtidigt ges Boverket ett omfattande antal utredningsuppdrag från regeringen, inom ramen för befintliga resurser. Detta påverkar givetvis utrymmet för att fullfölja myndighetens författningsreglerade ansvar. Det är därför av största vikt att hänsyn tas till regeringsuppdragens omfattning vid beräkningen av myndighetens anslag.

Jag delar också Riksrevisionens uppfattning att regeringen inte styrt myndigheterna på sådant sätt att intentionerna bakom lagstiftningen fått genomslag. En översyn av regeringens ledningsansvar för myndigheterna på planområdet är därför befogad.

Vad jag nu med anslutning till motion 2005/06:Bo7 (c) anfört bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen. Det innebär att motion 2005/06:Bo8 (kd) blir delvis tillgodosedd.

Särskilt yttrande

Allergiserade hotellrum, punkt 3 (m)

Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Carl-Axel Roslund (m) och Ewa Thalén Finné (m) anför:

Vi står bakom utskottets förslag att riksdagen bör avslå den aktuella motionen om allergiserade hotellrum. Utskottet uttalar i detta avsnitt att Sverige bör ha en positiv inställning till de åtgärder mot allergiproblem som kan komma att aktualiseras i EU-sammanhang. Vi vill emellertid av tydlighetsskäl understryka att hanteringen av allergiproblem i första hand är, och bör förbli, en nationell och lokal fråga.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Redogörelsen

Redogörelse 2005/06:RRS7 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Boverkets och länsstyrelsernas roll i den fysiska planeringen.

Följdmotioner

2005/06:Bo7 av Rigmor Stenmark m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av en översyn av lagstiftningen och ansvarsfördelningen inom plan- och bygglagens område med utgångspunkt i federalismens principer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av en decentralisering och förstärkning av översiktsplanen och ett förtydligande av kommunernas aktualiseringskyldighet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ett förtydligande av myndigheters övervakande roll.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om vikten av att regeringsuppdrag till myndigheter kompletteras med anslag för utredningen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att genomföra en översyn av regeringens ledningsansvar för myndigheter på planområdet.

2005/06:Bo8 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall ta initiativ till att förtydliga länsstyrelsernas och Boverkets tillsyns- respektive uppsiktsansvar över planväsendet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall se över vilka konsekvenser som det stora antalet regeringsuppdrag har fått för Boverkets arbete med att följa upp planväsendet och tillämpningen av PBL.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall se över länsstyrelsernas förutsättningar att kunna ta sitt ansvar i fråga om helhetsbedömningar och sammanvägningar av de statliga intressena i planärenden.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen i återredovisningen till riksdagen om utvecklingen inom planväsendet skall beskriva förutsättningarna för och det nuvarande läget i myndigheternas arbete med att göra sin uppsikt och tillsyn till de verktyg som förutsattes när PBL infördes.

Motion väckt med anledning av prop. 2004/05:150

2004/05:MJ38 av Åsa Domeij m.fl. (mp, -):

97. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbjuda installation av el som enda uppvärmningskälla vid nybyggnation samt att begränsa användande av effektdrivande elvärme.
98. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om individuell mätning av varmvatten och värme vid nybyggnation.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:Ju484 av Peter Althin m.fl. (kd):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge Boverket i uppdrag att utarbeta tydliga riktlinjer för bebyggelseinriktade brottsförebyggande insatser.

2005/06:Sf336 av Lars Ohly m.fl. (v):

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det behöver utvecklas kommunala boendeplaneringsprogram som tar hänsyn till de sociala, ekologiska och feministiska perspektiven i boendet.

2005/06:Sf389 av Sven Brus m.fl. (kd):

27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att brottsförebyggande åtgärder skall uppmärksammas i stadsplaneringen.

2005/06:So315 av Rigmor Stenmark (c):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om krav på att den fysiska samhällsplaneringen skall utgå ifrån modellen att unga och gamla skall bo inom samma område.

2005/06:So364 av Peter Eriksson m.fl. (mp, -):

13. Riksdagen begär att en tillgänglighetslagstiftning införs i enlighet med vad som anförs i motionen.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att nya bostäder skall utformas så att de med små medel kan tillgänglighetsanpassas för alla former av funktionshinder.

2005/06:So422 av Kerstin Lundgren och Birgitta Carlsson (båda c):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att försiktighetsprincipen skall tillämpas vid utformning och lokalisering av alla installationer samt att strålningsfria zoner skall inrättas i kommunerna.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återigen fastslå att elsanering skall berättiga till bostadsanpassningsbidrag.

2005/06:So552 av Kenneth Johansson m.fl. (c):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statens ansvar för att samhällets fysiska planering anpassas till rörelsehindrade.

2005/06:So699 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att barnens rätt till en stimulerande och säker vardagsmiljö prioriteras vid stads- och trafikplanering i stads- och boendemiljöer.

2005/06:Kr334 av Birgitta Sellén m.fl. (c):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i samhällsplaneringen måste behovet av ytor och arenor för näridrottsplatser beaktas.

2005/06:Kr335 av Annelie Enochson (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i Boverkets allmänna råd till plan- och bygglagen införa en bestämmelse för allmänna ändamål.

2005/06:Kr373 av Kenneth Lantz m.fl. (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att områden för spontanidrott måste finnas i bostadsområden.

2005/06:Kr380 av Peter Pedersen m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att plan- och bygglagen förtydligas vad gäller säkerställandet av ytor för fysisk aktivitet samt att idrottsrörelsen ges möjlighet till samråd i den fysiska samhällsplaneringen.

2005/06:Ub311 av Jan Andersson och Eskil Erlandsson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om grundforskning för att nå det nationella naturgrusmålet.

2005/06:Ub587 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

46. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nationell åtgärdsplan för att förbättra den fysiska miljön i skolan.

2005/06:T379 av Jörgen Johansson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att all samhällsplanering skall utgå från vad människor och natur tål och inte tära på resurser till förfång för kommande generationers välfärd.

2005/06:T612 av Claes Roxbergh m.fl. (mp, fp, kd, c, -):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att det bör införas tvingande normer som garanterar att det finns tillfredsställande cykelparkeringar vid resecentrum.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att det bör införas normer om cykelparkeringar och cykelvägar vid köpcentrum.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Boverket bör ges i uppdrag att se över normerna för dimensionering av cykelparkeringar vid bostäder.

2005/06:MJ292 av Lars Tysklind och Cecilia Wigström (båda fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör ge länsstyrelserna i uppdrag att tillsammans med kommunerna aktivt driva en planeringsprocess som syftar till att få en alltmer integrerad kustzonsförvaltning.

2005/06:MJ351 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om vikten av att i alla sammanhang där så är möjligt beakta åtgärder för att minska luftföroreningarna i syfte att förbättra folkhälsan.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att en inventering skall genomföras av vilka åtgärder kommunerna har vidtagit för att minska bullret i respektive kommun.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att regler bör utarbetas för att bullerfria rekreativsområden skall kunna inrättas.

2005/06:MJ395 av Marie Wahlgren m.fl. (fp):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stärkt ställning för konkurrensintresset i plan- och bygglagen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fri etableringsrätt för dagligvaruhandel.

2005/06:MJ439 av Kalle Larsson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att berörda regionala och nationella myndigheter ska verka för att förbättra reningseffekten och slamhanteringen vid reningsverken och att påskynda utvecklingen av mer slutna va-system.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att kommunerna i Stockholmsregionen skall åläggas att redovisa bullerplaner som skall visa hur bullret successivt skall minska.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att stadsplanering och annan fysisk planering i Stockholmsregionen skall bidra till att minska belastningen på miljön och klimatet i enlighet med de nationella miljömålen.

2005/06:MJ443 av Lars Ohly m.fl. (v):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det behövs fortsatt och förnyad forskning om och utveckling av slutna, kretsloppsbaseade va-system.

2005/06:MJ533 av Barbro Feltzing (mp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att försiktighetsprincipen skall gälla vid rekommendationer för bosättning eller vistelse i närheten av elektriska och magnetiska fält.

2005/06:N388 av Krister Örnfäder (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om förenklade regler i plan- och bygglagen för om- och utbyggnad i butik på landsbygd.

2005/06:N438 av Mats Odell m.fl. (kd):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en reformerad planprocess.

2005/06:N443 av Martin Andreasson m.fl. (fp):

49. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskning om trygga och tillgängliga stadsmiljöer.
50. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regelverket om buller.
52. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skärpt beaktande av konkurrensintresset i den kommunala planprocessen.

2005/06:N481 av Maud Olofsson m.fl. (c):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att förenkla de regelverk som omgärdar bostadsbyggande.

2005/06:Bo202 av Tobias Billström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avvisa tanken på ett moratorium för nyetablering av stormarknader.

2005/06:Bo204 av Hans Hoff (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om tillgänglighet för funktionshindrade så tillvida att diskriminering och utestängning på allmänna platser i samhället skall förebyggas och att kraven på tillgänglighet måste vara tydligare formulerade så att tillämpningen underlättas.

2005/06:Bo205 av Rigmor Stenmark (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bullerservitut.

2005/06:Bo211 av Anita Sidén och Anna Lilliehöök (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om obligatorisk byggfelsförsäkring.

2005/06:Bo212 av Anita Sidén och Cecilia Magnusson (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över rätten att överklaga bygglov och planärenden.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fastighetsägares rätt till formell prövning av detaljplaneändring.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samordna miljöbalken med plan- och bygglagen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att anpassa bestämmelserna vad gäller luft- och bullernivåer till storstadens brus.

2005/06:Bo215 av Luciano Astudillo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör förtydliga plan- och bygglagen så att stora reklamflaggor också skall omfattas av tillståndsplikt.

2005/06:Bo217 av Sten Lundström m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om information avseende antenner, basstationer och sändningsmaster.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om obligatoriskt samråd med bygg- och miljönämnd i samband med prövning av ledningsrätt.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att sändningsmaster inte får placeras närmare än 150 m från bostäder och 300 m från skolor och förskolor.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bygglov för sändningsmaster.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bygglov avseende basstationer och mobilantenner.

2005/06:Bo218 av Owe Hellberg m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör utreda förutsättningarna för att varje kommun skall ha en ansvarig tjänsteman som tillvaratar barnens intressen.
3. Riksdagen begär att regeringen lämnar förslag till nationella riktlinjer för barns deltagande och rättigheter i samhällsbyggandet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om boendeplaneringsprogram.

2005/06:Bo220 av Barbro Feltzing (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en utredning bör genomföras för att klarlägga att byggsektorn klarar sitt frivilliga producentansvar.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i ovanstående utredning också ta upp frågan om lagstiftat producentansvar för byggsektorn.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en helhetsansvarig för en byggnation bör utses. Detta bör också göras inom ramen för ovanstående utredning.

2005/06:Bo222 av Catharina Bråkenhielm (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att korta handläggningstiderna vid överklagande av kommunala planärenden.

2005/06:Bo233 av Jörgen Johansson och Rigmor Stenmark (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag inkluderande förändringar av den 1 juli 2000.

2005/06:Bo234 av Ragnwi Marcelind (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge Boverket i uppdrag att inom dialogprojektet ”Bygga, bo och förvalta för framtiden” verka för forskning och utveckling i syfte att öka användningen av växtfibrer i byggproduktion.

2005/06:Bo236 av Agneta Gille och Mats Berglind (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att det skall finnas samma tillgång till skötbord på offentliga toaletter för såväl män som kvinnor med små barn.

2005/06:Bo241 av Barbro Feltzing (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att försiktighetsprincipen skall tillämpas i stadsmiljön för att inte öka den elektromagnetiska strålningen.

2005/06:Bo245 av Sven-Erik Sjöstrand m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall utreda möjligheten att bilda tysta områden med skyddsstatus.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall fastställa bullergränser för rekreations- och friluftsområden.

2005/06:Bo246 av Lennart Fremling (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att iaktta försiktighet vid investeringar i ny teknik vars effekter på människor inte är till fullo kända.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samhället måste ta sitt ansvar för att hjälpa dem som drabbats av elöverkänslighet trots att det ännu inte finns något vetenskapligt säkert underlag.

2005/06:Bo247 av Sten Lundström m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i plan- och bygglagens portalparagraf göra ett tillägg som betonar vikten av jämställda levnadsförhållanden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen aktivt bör verka för att ett jämställdhetsperspektiv inarbetas i EU:s olika dokument som rör fysisk planering.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om krav på jämställdhetskonsekvensbeskrivningar i samband med arbetet med översiktsplaner och detaljplaner.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att könsuppdelad statistik skall finnas med som underlag i samband med framtagande av översiktsplaner, detaljplaner eller andra plandokument av större betydelse för framtiden.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i regleringsbrev eller instruktion ställa krav på att skriva in analyser om konsekvenserna för jämställdheten av olika myndighetsbeslut som rör markanvändning, byggande och rumsliga strukturer.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör låta undersöka möjligheten att starta ett pilotprojekt i ett tiotal kommuner rörande jämställdhet och fysisk planering och att ett konkret förslag för projektets genomförande presenteras.

2005/06:Bo251 av Torsten Lindström (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om offentliga toaletter.

2005/06:Bo252 av Hans Stenberg och Kerstin Kristiansson Karlstedt (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om alternativa värmekällor i nybyggda hus.

2005/06:Bo253 av Lars Ångström och Ulf Holm (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Boverket, i sin revidering av byggreglerna, skall säkerställa att dessa utformas på ett sätt som reducerar elanvändningen och inte motverkar klimatvänlig fjärrvärme och individuella uppvärmningsalternativ som pelletar.

2005/06:Bo254 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändring i plan- och bygglagen i syfte att öka jämställdheten i religiösa samlingslokaler.

2005/06:Bo255 av Lars Tysklind m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av regelförenkling vad gäller planprocesser och nybyggnadsregler.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att reformera överklagandeprocessen i PBL.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kommunernas möjlighet att stoppa lågprisbutiker med bestämmelser i PBL måste försvinna.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om brister i uppsikt och tillsyn i samhällsplaneringen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samplanering av infrastruktur och bostäder.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ta initiativ till de förändringar i PBL som krävs för att underlätta planering för trygga stadsmiljöer.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bullerproblematiken.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändringar i miljöbalkens regelverk mot större flexibilitet.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över förordningar och rekommendationer vad avser PBL så att större hänsyn tas i de kommunala översiktsplanerna till möjliga effekter av klimatförändringar.

2005/06:Bo256 av Marie Wahlgren m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att inom EU verka för att man via Reach uppnår att kunskap om kemikalier och deras effekter förs vidare till varje led i produkt- och produktionskedjan.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att upprätta strategier mot allergiframkallande (sensibiliserande) ämnen i byggnadsmaterial.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att undersöka vilka metoder som kan användas för att stärka konsumentskyddet när det gäller bostäder och radon.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om byggnadsdeklarationer.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inleda diskussioner med Sveriges kommuner och landsting om vilka åtgärder som krävs för bättre inomhusmiljö för barn.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tydliggöra att statliga myndigheter och bolag har ett särskilt ansvar för att agera så att bra boendemiljöer bibehålls, återskapas och att ytor för rekreation och naturupplevelser skapas och skyddas.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att säkra tätortsnära natur.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att betona vikten av möjligheter till exempelvis fritidsodling, sportfiske och ridning i tätortsnära natur.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tydliggöra att bullernivån beaktas vid bostadsplanering även när det kolliderar med riksintressen kring t.ex. infrastrukturutbyggnad.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av forskning inom bostadssektorn.

2005/06:Bo258 av Sten Lundström m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning om ett regionalt samhällsplaneringsinstitut.

2005/06:Bo260 av Rosita Runegrund (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs att utifrån brandsäkerhetsaspekten låta byggbranschen själv välja byggmaterial, utan statliga pekpinnar.

2005/06:Bo262 av Ronny Olander och Christin Hagberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om åtgärder för att stimulera att nya koloniträdgårdsområden anläggs.

2005/06:Bo263 av Kenneth Lantz (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ökat stöd till forskning kring nya material, tekniker och metoder inom byggsektorn.

2005/06:Bo264 av Sonia Karlsson och Christina Axelsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om kommuners möjlighet att upprätthålla lågstrålande zoner.

2005/06:Bo265 av Johan Löfstrand (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheterna till en översyn av plan- och bygglagen.

2005/06:Bo266 av Johan Löfstrand (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om problemen kring förseningar av infrastrukturprojekt på grund av plan- och miljöprocesser.

2005/06:Bo268 av Börje Vestlund (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av konstnärsateljéer.

2005/06:Bo269 av Annelie Enochson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att minska riskerna för spridning av legionellabakterien via vattensystem i bostadshus och andra hus genom skärpning i bygglagstiftningen.

2005/06:Bo270 av Ann-Christin Ahlberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka tillgängligheten till bostäder för äldre.

2005/06:Bo271 av Ronny Olander m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ett eller flera trygghetsmått skall ingå under standardmåten för bostaden i SCB:s bostadsundersökningar.

2005/06:Bo273 av Torsten Lindström (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att underlätta etablering av handelscentrum.

2005/06:Bo275 av Owe Hellberg m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att regeringen förtydligar riktlinjerna för buller så
att man inte försvårar för utvecklingen av våra tätorter och i stället
låter en helhetsbedömning av vad en god bebyggd miljö är i fort-
sättningen prägla planeringen när bebyggelse för bostadsändamål
skall tillkomma i tätorterna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att mätningar av buller skall göras inomhus, bakom
stängda fönster.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om en samordning av plan- och bygglagen och miljöbal-
ken vad gäller prövningen av planer då det gäller buller.

2005/06:Bo276 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

11. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av
lagstiftningen gällande instansordningen för överklagande av detalj-
plan och bygglov.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om viss begränsning av sakägarkretsen vid överklagande.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att tidsbegränsa kommuners handläggning av plan-
ärenden.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om reglering av handelsändamålet i detaljplan.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om buller- och luftkvalitetsbestämmelser.

2005/06:Bo277 av Lotta Hedström och Mona Jönsson (båda mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att staten bör utforma riktlinjer för länsstyrelser och
kommuner för inrättande av lågstrålande zoner för boende med över-
känslighet för den allmänna strålningsmiljön.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att regeringen i övrigt bör upprätta en handlingsplan
för att uppfylla rätten till skydd och boende som alla medborgare
har enligt grundlagen, även för den del av befolkningen som inte
längre kan vistas i offentliga miljöer eller i masttäta områden.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att införa bygglovsplikt enligt PBL för basstationer
för mobiltelefoni.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förena försiktighetsprincipen enligt MB med tillämpningen av PBL, och därvid förtydliga innebörden av försiktighetsprincipen.

2005/06:Bo279 av Annelie Enochson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att krav skall ställas på operatörerna att i varje kommun omgående presentera en mastplan över hela sin utbyggnad i kommunen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall samordna alla mastplaner och göra dem tillgängliga för allmänheten.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att krav skall ställas på kommunerna att bättre informera medborgarna om mastplanerna och att informationen skall gälla mastlokaliseringar, masthöjder, strålningsförändring i närområdet och gränsvärden.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lokaliseringen av 3 G-mobilmaster.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i plansystemet kunna markera områden där inga mobilmaster eller antenner får uppföras, s.k. lågstrålande zoner.

2005/06:Bo281 av Birgitta Ahlqvist och Carina Hägg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om barn med funktionshinder och tillgängligheten för dessa i det svenska samhället.

2005/06:Bo288 av Claes Västerteg och Roger Tiefensee (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det i lagen om byggförsäkring görs undantag för dem som väljer att bygga själva.

2005/06:Bo289 av Bo Bernhardsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en utvärdering av bygglagsförsäkringen.

2005/06:Bo294 av Ingrid Burman m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över reglerna för bostadsanpassning vid besvär på grund av fjärravlästa elmätare.

2005/06:Bo296 av Börje Vestlund och Sylvia Lindgren (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arbetstagarrepresentanters inflytande vid bygg- och planprocessen.

2005/06:Bo297 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd):

1. Riksdagen begär att regeringen skyndsamt återkommer till riksdagen med förslag till förändring av plan- och bygglagens bestämmelser om överprövningens instansordning och omfattning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en förbättrad samverkan och samordning mellan de myndigheter som har ansvar enligt plan- och bygglagen, bl.a. genom ökad digitalisering och utveckling av fler e-tjänster.

2005/06:Bo298 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskning och utveckling.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stärkt ställning för konkurrensintresset i plan- och bygglagen.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fri etableringsrätt för dagligvaruhandel.

2005/06:Bo300 av Marietta de Pourbaix-Lundin m.fl. (m):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ett förtydligande av krav på hisstväng vid om- och tillbyggnad av flerfamiljshus.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vid nybyggnation, större reovering eller ombyggnad av lägenheter skall dessa utrustas med mätare för individuell mätning av värme- och vattenförbrukning.

2005/06:Bo304 av Barbro Feltzing (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om miljöer som är bullerfria.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bygga ett tystare samhälle.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att gränsvärden för buller på arbetsplatser och ute i samhället bör tas fram.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sänkta gränsvärden i urbana utomhusmiljöer.

2005/06:Bo305 av Barbro Feltzing (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bygglov skall införas för all uppsättning av basstationer för mobiltelefoni.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att försiktighetsprincipen bör gälla vid uppsättning av master för mobiltelefoni med basstationer och sändare.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en rekommendation om säkerhetsavstånd till master för mobiltelefoni med sändare.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om mätning och säkerhetsavstånd till basstationerna i UMTS-systemet.

2005/06:Bo307 av Ann-Kristine Johansson och Marina Pettersson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa sprinklersystem i offentliga lokaler.

2005/06:Bo309 av Carina Ohlsson och Monica Green (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att trygghetsfrågan tas med som en viktig del i planering och upprustning av bostadsområden.

2005/06:Bo316 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att stärka samverkan mellan de forskningsfinansierande organen och samhällsbyggnadssektorn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att byggsektorn måste ges likvärdig status och likvärdiga möjligheter till stöd till innovationsinriktad forskning och utveckling som andra industrisektorer.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbättrade förutsättningar för svenska forskares medverkan i EU-program och andra internationella forum.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förbättrad koordinering av svenska forsknings- och finansieringsprogram med EU:s ramverk för forskning.

2005/06:Bo317 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd):

Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning för att se över möjligheterna för kommuner att medverka till byggandet av bostadsområden med begränsad utsatthet för elektromagnetisk strålning.

2005/06:Bo321 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall ta initiativ för att polisen skall ges en tydligare roll i den fysiska planeringen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av brottsförebyggande policy i kommunernas översiktsplaner.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall ge Boverket i uppdrag att för kommunernas räkning utarbeta tydliga riktlinjer för bebyggelseinriktade hinder mot brott, däribland säkerhetskonskvensbeskrivningar.

2005/06:Bo324 av Gunnar Sandberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arbetsmiljöplaner vid ansökan om bygglov.

2005/06:Bo325 av Jan Emanuel Johansson och Luciano Astudillo (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att miljö kvalitetsmålen skrivs in i hänsynsreglerna i 2 kap. 1 § PBL.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att länsstyrelsen (eller annat regionalt eller nationellt organ) skall få skyldighet att ingripa när en kommun planerar så att det motverkar miljömålen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det i lagstiftningen förtydligas att länsstyrelsen skall granska miljökonsekvensbeskrivningar som görs utifrån MKB- och SMB-direktiven.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vid en översyn av PBL behålla länsstyrelsens rätt att enligt 12 kap. 1 § PBL ingripa om regleringen av frågor som angår flera kommuner inte samordnas på lämpligt sätt.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att 5 kap. 7 § PBL kompletteras med en möjlighet för kommunen att skriva in krav på transportplaner i detaljplaner för verksamheter som skapar mycket transporter.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det i PBL bör ställas krav på en viss miniminivå av planeringskompetens.

2005/06:Bo331 av Siv Wittgren-Ahl och Ronny Olander (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten att driva frågan om allergisaneringscertifikat för hotellrum i EU.

2005/06:Bo333 av Helena Hillar Rosenqvist m.fl. (mp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om bostaden och kretsloppet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om bostäder och jämställdhet.

2005/06:Bo335 av Rigmor Stenmark m.fl. (c):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om vikten av en översyn av bostadsanpassningsbidraget
och införandet av hissbidrag.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om utarbetandet av en nationell handlingsplan mot
ohälsa i inomhusmiljön.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om åtgärder för att minska bullret.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om åtgärder för att fasa ut skadliga ämnen i byggmaterial.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om vikten av delaktighet och inflytande i samhällsplane-
ringen.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om vikten av planering som ett medel att förebygga brott.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att förstärka kvinnors inflytande i plan- och byggpro-
cessen.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om betydelsen av att utveckla beteendevetenskaplig
forskning inom bostadspolitik.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om processen kring ansökningstider och överklagande-
procedurer.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om kommuners översiktsplanering.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om kommunernas ansvar att förebygga krissituationer.

2005/06:Bo337 av Dan Kihlström m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om skärpta lagkrav för tillgänglighet till byggnader och
utemiljöer.

2005/06:Bo338 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om behovet av verklighetsförankrade bullerregler.

19. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning som för hus byggda före 1973 föreskriver samma regelverk gällande barnsäkerhet som i dag gäller för nybyggda hus.